

PRICE \$3.00 (including GSTax in Canada)

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

VOL. XLII

БЕРЕЗЕНЬ — 1991 — MARCH

№ 493

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

Адреса «Нових Днів»:

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Second Class Mail Registration Number 1668

International Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney

Business & Advertising manager:
A. Horhota

Fax (416) 535-6667

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$27.00 (incl. GSTax)

U.S.A.: \$25.00 US

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ

\$25.00 American or equivalent

Avio — \$65.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

F. Habelko, 61 Lawson Ave.,
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чикаго і околиці:

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор

Редколегія: Лл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,

Мар'ян Дальний — редактор, Олексій Коновал.

Адміністратор і Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Діма — КОТИЛАСЯ ВІХОЛА	1
Валентин Кириленко — ДОЗЕМНИЙ УКЛІН	1
Інас Омеляненко — ДОЛОНЯМИ МОЇМИ... ..	2
О.Ю. Копач — ГРИГОРІЙ ЛОГВИН — ЕНТУЗІЯСТ НАУКИ І МИСТЕЦТВА	2
Євген Гаран — ПРАВОПОРЯДОК	3
Вадим Калкатино — «ДЕ МІЙ КІНЬ?»	4
Мирослав Попович — РОЗУМОМ І СЕРЦЕМ	5
Галина і Федір Сизоненко — «ПРИСНИТЬСЯ СОН МЕНІ...»	8
Андрій Качор — ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИНИ В УКРАЇНІ В ДОБУ Т. ШЕВЧЕНКА	10
Дмитро Обяк — ВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАПОРА .	12
Микола Чубук — РАДІСТЬ ІЗ ЖУРБОЮ ОБНЯЛИСЬ	16
Сергій Правденко — КІЛЬКА КРАПОК НАД «і»	13
Юрій Мошинський — РЕАЛІЗМ	18
Юрій Соловій — ПОЛИПТИХ (2)	19
«Смолоскип» — ЗБІРКА СИБІРСЬКИХ НОВЕЛ Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА	23
Лев Яцкевич — В ПОШУКАХ КРИНИЦІ МОЛОДОСТІ	24
Горпина Писката — ЛИСТ ДО КУМИ (гумореска)	25
Ганна Черінь — ЗАХОТІЛОСЬ МЕРЗЛОГО В ПЕТРІВКУ	26
А. Глинін — ЗРАДНИКИ І ЗРАДЖЕНІ	30
Яр. Рудницький — КНИЖКА, ЯКУ ТРЕБА ПРИВІТАТИ	32
М.Г. Марунчак — 50-РІЧЧЯ ЛЬВІВСЬКОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ	32
Петро Бунчевський — З ІМЛИ ДО СВІТЛА	33
Юліян Мовчан — ЧИ СВІТ ІДЕ ДО ПРИМИТИВІЗМУ	34
Є. Словіський — ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО КРИТИКІВ... ..	35
Валерій Остапенко — СУСІДОНЬКО-ГОЛУБОНЬКО	36
І. Сидорович, Яр. Рудницький, Р. Ричок — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ ...	39

На першій сторінці обкладинки: **Учасники цьогорічного Свята Соборности 22-го січня на Софійському майдані в Києві.** (Чит. на стор. 16).

- Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
- Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції.
- Незамовлених матеріалів редакція не повертає.
- Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

ДІМА

КОТИЛАСЯ ВІХОЛА

*Котилася-їхала
хуртовина-віхоло,
ненароком чи навмисне
щастя переїхала.
Половина щастя — тут,
половина — за лісами.
(Аж вигнувся сніжний віз,
коли щастя
віз за ліс...)*

*Як побачили це люди
ті, що тут — вжахнулися:
— Віхоло, віхоло,
наробила лиха нам!
Безсердечна хуртовина!
Тепер щастя половина,
а було ж усе.
Ми ділитися не звикли,
нам бо не належиться;
а була б ти з світу зникла,
злісна хурделиця!*

*Мовили до неї люди
ті, що там, за лісом:
— Ой, спасибі, віхоло,
що до нас заїхала!
Ми про щастя вже й забули,
все нам горе стелеться.
За дари твої — спасибі,
віхоло-хурделице!*

*Говорили люди різне —
погане і добре,
а віхоло коло сніжне
зникло вже за обрієм.*

*
**

*Чи мені привиділось,
чи казав це хто мені, —
пам'ятаю-бачу я
таку дивну річ:
з місяця далекого
прилітають олені,
прилітають олені
у Різдвяну ніч.*

*Роги позолочені,
копита посріблені,
дзвіночками дрібними
дзень та дзень;
ходять попід хатою
і до вікон туляться
аж поки світатиме
і настане день.*

*Вернуться до місяця,
тільки слід залишиться
від копит посріблених
блиском у дворі,
та ще довго тиша ця,
снігом заколисана,
про них гомонітиме
з вітром угорі.*

Грудень, 1990 р.

Валентин КИРИЛЕНКО

ДОЗЕМНИЙ УКЛІН

*Крізь холоди, крізь голоди,
Крізь роки лихоліть,
Діаспоро, діаспоро,
Твій біль мені болить.*

*На хвилі ювілейності
Забудьмо про біду!
Крізь океан до тебе я
Стежину прокладу.*

*Хтось традиційно скалиться
У класовій злобі...
Діаспоро, діаспоро,
Вклоняюся тобі.*

*Привіт тобі вихлюпує
Дніпрова течія.
Діаспоро, діаспоро,
Кровиночко моя.*

*Сто літ уже діаспорі,
Душею ж молода.
З тобою ми, й не так страшна
Чорнобильська біда.*

Та й Рухові Народному
Підмога немала.
За це тобі, діаспоро,
І шана, і хвала!

Журнал Мар'яна Дального —
То України дзвін.
Діаспоро, діаспоро,
Земний тобі уклін.

м. Київ

Інас ОМЕЛЬЯНЕНКО

ДОЛОНЬМИ МОЇМИ В МОЗОЛЯХ...

Мене ось знову доля привела
На те подвір'я, де ходила мати,
Терпкий полин, висока бугиля
Росте на місці батьківської хати.

Угадую, де стежечка колись
Між споришем велася до порога,
Де кущ півоній до вікна туливсь,
Стояв хлівець за курником убогий.

Угадую, де вишня тут росла,
Де на причілку агрус цвів весною,
Відціль я бачу пів мого села
І бачу цвинтар онде під горою.

Там дві могили в зарослях вишень
У гості блудного чекають сина.
Безмежним болем пригадався день,
Коли навек я землю цю покинув.

Стояла осінь. Плакали поля,
Кричала мати з горя у відчаї,
Мовчала важко втомлена земля
І над селом ворон зловіщій зграї.

Під вітром кидались на всі боки,
Хтось голосив: «Ой, мамо, рідна мамо...»
З горбка крильми махали вітряки,
Немов навек прощалися із нами.

Мені той день — ніколи не забудь,
Зі мною він піде у домовину.
Роки в чужині марно проминуть,
І завжди буде сниться Батьківщина,

Мов рідна мати, руки протягать,
Її ласкаве чутиму я: «Сину,
З доріг далеких завжди виглядає
Тебе я буду шляхом тополиним,

Стежиною у росяних полях,
Зажурою плакучої вербички,
Долоньми моїми в мозолях,
Мов ранами, торкнусь твого обличчя...»

Серпень/1988

ГРИГОРІЙ ЛОГВИН — ЕНТУЗІЯСТ НАУКИ Й МИСТЕЦТВА

— Чи знаєте, що Григорій Логвин є тут, у галерії?

— Дійсно? Автор книжки «По Україні»?

— Авжеж! Ось стоїть там біля столу, цей невисокий, старший пан, трохи лисавий. Ходімо. Познайомлю Вас з ним.

Кріпкий потиск руки, теплий усміх сірих очей і... ми вже знайомі. Слово-два, а тут уже підходять пані й панове, любителі картин і книжок... Знаємо, що проф. Логвин матиме виклади не тільки в Йоркському університеті, але й для ширшої публіки в Інституті св. Володимира.

Найбільша зала Інституту — повнісінька. Апарати наставлені, екран готовий. Незвичайного гостя з Києва вітає проф. Юрій Даревич. Усміхнене лице, зіркі очі вченого приковують увагу присутніх. Він у свою чергу вітає нас. Щасливий, каже, що вирвався з СССР на Захід і то вперше за 80 років свого життя:

— Вдячний я українським професорам з Йоркського університету, Товариству інженерів, що дали мені змогу приїхати до Торонта, пізнати нашу діаспору. А тепер, пані і панове, дозвольте, що я вам і про себе дещо розкажу. Особливо як постала моя книжка «По Україні».

У залі тихо-тихо, й віддиху не чути. Голос 80-літній, м'який, з течії минулого викликає інший світ, світ війни.

— Вдарилася бомба, зойк ранених, сиплеться земля. Де я? Кущі... земля... підношу очі вгору... бачу небо, чудове наше небо..., а думка заєдно повторяє: «як вийду з цього пекла мандруватиму по всій Україні».

Так і сталося. Скінчилася війна, Григорій Лонгин студіював і мандрував. Почувався, як п'яний від краси України. Уже життя свого не міг подумати без пізнання мистецтва, і то всіх родів. Січинський заохотив концентруватися на архітектурі, та це не могло вповні вдоволити його душі, бо «мистецтво треба розуміти в контексті, в цілості: рукописи, графіка, грав'юра, малярство, архітектура, література, музика і т.п., себто в сукупності». Робив фільми, прозорки, показував їх у школах дітям, показував людям, розповідав. Прислухались уважно, раділи:

— Я зрозумів одну велику правду: любов тоді велика, коли вона оперта на знанні, і... на радості дарувати радість другим людям. От, одного разу між слухачами був шофер, і він, вислухавши мою розповідь, сказав: «Якби ви написали книжку так, як ви говорите, то я купив би її і читав». — І от, я написав тоді книжку «По Україні».

Чудова книжка! Не один з нас тут, у Канаді, читав її з великим захопленням, згадалось мені, а розповідь плила далі. Настали часи нових переслідувань, арештів, заслання. Тяжко було жити, працювати, писати. Прийшлося багато мовчати і промовчувати, інколи лаявувати... Хмара смутку і болю повіяла на залі. Але поволі дрижачий голос ученого розпромінюється — «вела мене в усьому молитва моєї мами».

На екрані з'являється св. Софія, чудо з XI століття. Блеск — відсвіт княжої України, чи як писали чужинці «королівської Русі», опромінює душі слухачів. З глибини віків виринають нові і нові церкви, ті, що іс-

нують тепер, і ті, що їх варвари зруйнували, знищили до тла, а все золоте і дорогоцінне вивезли в Московщину. І знов ті церкви оживають у розповіді вченого: коли, хто, для кого, з якої нагоди будував церкву, цю чи іншу. Хто були будівничі тих церков. Підкреслює доповідач зв'язок архітектури з нашим будівництвом передхристиянських часів, особливі прикмети пояснюючи.

Незамітно пролітають години на викладах кожного тижня. З черги подивляємо ренесанс, а зокрема барокко. Професор особливо підкреслює назву «українське барокко». Воно вписується у загальне, світове барокко, але має свої окремі, притаманні прикмети. «Архітектура може бути органічна і неорганічна» — пояснює доповідач, — «у нас існує органічна архітектура. Особлива прикмета її — це єдність людей з небом. Питання модерної форми, в найновіших часах, Радослав Жук з Монреалю розв'язав на основі української суті. Український народ в архітектурі виявив поетичність. Церква св. Миколая в Городищі така чудова, що душа до Бога злітає», — захоплено згадує доповідач. «Наш нарід дуже обдарований, але, на жаль, нам це шкодить. З цього бо походить великий, вибухалий індивідуалізм. Попри це бракує нам аристократії».

Правда, бракує аристократії. Одні вигинули в тяжкій боротьбі з наїздниками. Другі згинули в тюрмах і засланнях. Треті пішли на службу ворога, а відірвавшись від свого коріння стали покручами. У мережу розповідей д-ра Логвина вплетено багато цікавих думок-поглядів, а то й коротких згадок з власного життя, переживань, як от про ученого проф. Таранушенка, що не в одному йому допоміг.

— «А коли професор відійшов з цього світу, не було вже з ким ні порадитись, ні думками обмінятись. Цілий рік по смерті друга я болів серцем по ньому».

Дивне зворушення стукає й до наших сердець. Тож знов кожний спішить послухати наступного четверга. І знов у великій залі повно слухачів, багато молоді, студентів. Усі наче знайомі, врадувані. А професор Логвин побіч п. В. Дашка, голови Товариства Архітектів, такий усміхнений до всіх, такий променистий і такий святий, як ті ікони, що про них викладає: «Українські ікони в світовому контексті».

На величезному екрані, в історичному руслі часу виринають ікони з цілої території України, з церков, що існують і з церков, що загинули; ікони, що й тепер є в Україні та ікони, що їх забрали, загарили сусіди. Пливе розповідь про історичні періоди, про стилі і напрямки, про малярів знаних і невідомих, і про саму суть світогляду нашого народу. Унагляднює учений свої думки, порівнюючи ікони різних народів. Згадати хоч би таку деталь, що на українських іконах Божої Матері немає відкритих грудей. Впливає це зі світогляду народу, з пошани. Попри стиль, кольори, в іконі наявна історія народу, події даного часу. Ось з докором дивиться Матір Божя, а чому? Це XVI ст. і тепер актуальне. А чи ж на іконі «Розп'яття» зі XVII ст. не бачимо жовнів у польських шатах, що розпинають Ісуса Христа? Так проходимо шляхом нашої історії не тільки мистецтва...

Бувало, дві-три години минуло незамітно, втомився наш доповідач-чарівник, але ніколи до того не признався. Радю вітав цікавих питальників зі залі, відповідав, вияснював, або кидав дотеп. Оце хтось зробив

замітку, що доповідач не згадав якогось архітекта. Поважну свою відповідь кінчає учений дотепом: «Усього сиру не вбгаєш в один вареник». Сміх, радість слухачів. І залишається тільки подив: Яка ж це надзвичайна людина, цей автор «Св. Софії», «По Україні» та інших творів! Яке величезне знання у нього і скромність, і дотеп. Щасливе в нього подружжя, діти вже продовжують працю в ділянці науки, дочка і син Юрій Логвин, знаний уже графік і автор книжок. Як напр. «Далекими шляхами».

З любов'ю і вдячністю прощались слухачі з ученим. Велике спасибі за дари знання і радості.

Олександра Ю. Копач

ПРАВОПОРЯДОК

(оповідання)

Гаррі Шульце — приклад пересічного німця, який гордиться законами своєї країни і шанує право на власність. А от в австралійському, імміграційному таборі він украв **Штудентенбух** українця Івана Сили.

Така непостійність супроти загальнолюдського правопорядку недавно знеславила англійських любителів футболу. Дома, в Англії, вони люди як люди. Навіть вулицю переходять чемно по зебрових штрихах. А опиняється на чужині, то лізуть у бешкет. Якось нечиста сила підбурює їх.

Сьогодні цілий світ цікавиться правопорядком.

Іван Сила, закінчивши урядовий контракт, хотів продовжувати студії, перервані виїздом з Європи. Та не міг, бо не знайшов свій **Штудентенбух**, документ про освіту.

— Не дивно, що я його загубив, — сказав, — майгрант тільки те й знає, що пакується та розпаковується...

Поки німецький університет прислав копію, чоловік спізнився з заявою. Але щастя усміхнулося в наступному році. Під кінець з Івана вийшов добрий учитель. Сьогодні сіромаха вже постарів, став пенсіонером і гойдається собі в кріслі.

Зате з Гаррі Шульцем сталося щось несподіване. Крадіжка, як кажуть галичани, поділила на нього.

Високий і блідий гольшштайнер, Гаррі відмахов свій контракт на довбанні тунелю в Австралійських Альпах.

Це тоді кохана Герда пише з Німеччини, що більше чекати не може, що їде услід.

Герда — дівчина порядна, чепурна, студентка теології. Ніде правди діти, вона не є міс Всесвіт і в неї кирпатий носик, але ти будеш безнадійним дурнем, якщо пропустиш Герду крізь пальці.

— Приїжджай, скарбе! Приїжджай! — відповідає Гаррі на її листа. — В порівнянні з повоєнною Німеччиною Австралія є Божим раєм. Я їду в науку.

Буду вчителем: скопераннюейшон і часті шкільні голідеї.

Гаррі добре знає, що Герда соціально-чутлива. Він особисто міг би й далі тягатися чорноробом по Альпах. Але його **лібхен** хоче чоловіка з «білим коміром», не «синім».

Отож, доки суджена їде морем, Гаррі подає заяву, виповнює формуляри, знаходить гніздечко для двох і вимощує його **Гемютліхкайт'ом**.

Він дуже хоче, щоб йому присудили стипендію. Намагається справити добре враження. Виймає з украденої книжечки сторінки і вкладає їх у свою. З цього стає товстеньке свідоцтво про університетську освіту. Хай урядовці вчительського коледжа скажуть: «Гаррі Шульце, видно, мозковитий май-грант!» Може, кілька років, і його теж запросять на викладача. І він уявляє собі, яє Герда засяє гордістю за свого неоціненного.

Великий океанський пароплав нарешті прибув у сіднейський порт.

Молодята розписалися. Відсвяткували шлюб у французькому ресторані. Герда написала наполегливій матері про розкішне **бомб глясе**.

Скоро офіс повідомляє містера Гаррі Шульце: «Стипендію затверджено». Також викликає, щоб він з'ясував дещо у своїх документах.

— Якась проблема? — питає співчутлива Герда.

— Но проблем! — безжурно відказує муж, а про себе збентежено думає:

— Чи це не **Штудентенбух**?

Справа в тому, що у нього почерк вугластий, готичний, а Іван Сила має слов'янський, заокруглений. Вже ж урядовці коледжу не сліпці. Мабуть, хочуть поставити йому кілька конкретних питань.

Свої побоювання Гаррі тримав у секреті від Герди. Власне він був готовий на все, тільки не на те, щоб Герда дізналася про крадіжку. Люди її оточення не крадуть. Вона ще належала до правопорядку. У її понятті украсти — це все одно, що споганити Гете і Лютера.

Гаррі пішов до коледжа. Там все вияснилося.

— Ваша метрика подає Ганнінг Шульце, а ви підписуєтеся як Гаррі Шульце, — сказав урядовець, — Це треба з'ясувати в афідавіті.

Гаррі зідхнув з полегшенням.

— Ім'я Ганнінг нордійське, — пояснення, — в Австралії такого нема. Тут жителі за звичкою скоротять Ганнінг на Гані. Уявіть себе на мойому місці, коли австралійський робітник гукає до вас: «Гей, Гані, принеси молоток!» Гані означає **дорогенький**. Ось чому, їдучи до Австралії, я перемінив Ганнінг на Гаррі.

— Ну, почекайте, я вистукаю це все на машинці, — засміявся службовець.

Гаррі чекав.

По закінченні війни він ніяк не міг знайти собі притулку. Все кидався з одного місця на інше. Навіть університетські студії покинув через брак грошей. В Австралії йому повезло. Тут дали зелене світло на безкоштовну університетську і вчительську освіту.

Урядовець повернувся з паперами, попросив Гаррі, щоб той підписався, і сам поставив свій підпис за свідка.

— Це й усе?

— Так, це все.

Щасливий стипендіят озирнувся навколо. Кинув поглядом по кімнаті. Знайома постать на дверях привернула до себе увагу. Пришвартувала його погляд. Від страху Гаррі раптом відчув метелики в шлунку. То був Іван Сила.

— Ду, лібер Готт! Чи не шукає він свій Штудентенбух?

Гаррі Шульце не спав цілу ніч. Всякого роду думки відганяли сон.

Зранку він заявив Герді, що Австралія йому не подобається.

— Доки в нас ще є грошей на квитки, — сказав, — їдьмо в Німеччину!

Євген Гаран

«ДЕ МІЙ КІНЬ?»

(Із спогадів)

Це сталося в один з бурхливих років збройної боротьби за українську державу.

Наше невелике, але досить гарне і багате місто Єлисаветград, що заховалося в долині маленької річечки Інгульця в розлогих херсонських степах, безупинно переходило від однієї влади до другої. Бачило воно і «білих» і «червоних», Махна і Марусю Нікіфорову, німців і австрійців та інші більші й менші банди різних розбишак.

Вулиця Береславська, на якій ми жили, була крайня. За нею великий вигон, а за ним залізничний шлях, що веде на вузлову станцію Знаменку. Цей вигон і навколишні вулиці, по своєму стратегічному положенні, були улюблені всіма військовими формаціями які негайно по зайнятті міста там розташовувалися.

Наше подвір'я, досить просторе, було майже постійним притулком як не одних, то других вояків з кінями, тачанками, кулеметами.

Батька не було вдома — був, як в ті часи казали, «на фронті». Мати лишилася сама з двома підростками — я і старша сестра та матина молодша сестра.

Пам'ятаю ясний, соняшний, березневий день. Сніг вже майже станув, тільки де-не-де вздовж пішохідів лишилися брунатні купки його та поночах затягалися весняні калюжі плівками тонкого льоду, що дзвінко хрумтів під ногами перехожих. Місто, після короткого бою, зайняли військові частини галицької армії. В міському соборі, в центрі міста, відбувався молебень, а навкруги собору — військо. Багато вояків були в коротких жовтих кошушках, які пам'ятаю як зараз, пахли щойно вичениною кожушиною.

По обіді до нас завітав вояк в такому кожушку, з ордером на постій. Мати приділила йому кімнату. То був вищесереднього росту молодий чоловік. Ім'я йому було Пилип Мирза.

Він вранці виходив з дому, а повертався надвечір. Через, може тиждень, Пилип занедужав і лишився в ліжку. Військовий лікар встановив висипний тиф, як тоді казали «сипняк». Лікарні були переповнені хворими і Пилипа було здано на руки моєї матері і нашої тітки.

За пару днів, під тиском червоних, українське військо мусило залишити місто і раптово. Пилипа не встигли забрати і він лишився в ліжку. Йому ставало все гірше й гірше. З Пилипом залишився його однострій і вся його зброя. Все це було сховано під його ліжком. Над вечір почалася гарячка. Ми всі — Мати, діти й тітка сиділи в кухні. Зідвору було чути голоси червоноармійців, брязкіт зброї, лайку. До будинку вони боялися заходити, бо мати оголосила їм, що в родині є хворі на висипний тиф діти.

Ми сиділи тихо, прислухаючись зі страхом до того шуму і кроків навкруги нашого будинку. А що, як вони зайдуть до хати і знайдуть захованого ворожого во-
яка — смерть всім нам!

Час від часу хтось з дорослих навідувався до Пилипової кімнати — нас, дітей не пускали до нього.

Десь коло 10-ої години вечора, раптом, в будинку почулися кроки. Кроки військового, бо чути було брязкіт острогів.

Ми всі захололи — хтось з червоних дістався до будинку. Зараз знайдуть Пилипа і його зброю, виженуть його на двір і застрелять, а потім прийде черга і на нас, як тоді водилося. Кроки наближалися до кухні, але її минули. Почулося як рипнули двері на ганок. Мати обережно відхилила кухонні двері і визирнула. На ганку, на тлі нічного неба, в повному військовому викладі з рушницею в руках стояв Пилип, що досить голосно промовив: «Де мій кінь?»

Ми всі кинулися до нього. Мати і тітка втягли його до середини, а я причинив двері. Його роззброїли, роздягли і поклали до ліжка. Він був у гарячці і нікого з нас не пізнавав, не знав, що його військо залишило місто і що во дворі стояли більшовики.

Він марив... Не встигли ми, сидячи в кухні, прийти до себе, як в коридорі знову почулися кроки і брязкіт острогів. Пилипа було перехоплено і знову вкладено до ліжка. Він знову все поривався встати і кудись йти. Мати, нарешті, послала мене до сусіда лікаря Череватенка, який негайно прийшов і занявся Пилипом.

На ранок криза пройшла, гарячка Пилипові спала і він міцно заснув.

За декілька днів більшовиків з міста було вигнано, повернулася українська армія. Життя Пилипові було врятоване, а з ним і всіх нас.

Присвячую цей мій спогад моїй матері Катерині Йосипівні Калкатино і моїй тітці Лідії Йосипівні Канцеровій, які, ризикуючи власним життям, врятували життя українському воюючому.

Вадим Калкатино

**НЕ ЗАБУДЬТЕ
ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ
СВОЄЧАСНО!**

До 130-ліття з дня смерті Т. Шевченка

Мирослав ПОПОВИЧ

РОЗУМОМ І СЕРЦЕМ

*Один у другого питаєм,
Нащо нас мати привела?
Чи для добра? чи то для зла?
Нащо живем? Чого бажаєм?
І, не дознавшись, умираєм.
А покидаємо діла.*

Шевченко написав ці слова, опинившись у брудній і злиденній, закинутій на край світу Орській фортеці. Починалася нестерпна солдатчина, на яку його було засуджено не стільки на фізичні, як на духовні муки — для цілковитого отупіння. Шевченкові було тоді тридцять три роки. Вік Ісуса Христа, вік, коли порядна людина підводить перші підсумки життя.

Про діла, які залишив нащадкам Шевченко, не скажеш кількома рядками. Але діла — як діти, вони живуть власним життям. Чим далі у глибоку часу відходить людина, спадщиною якої ми користуємося, тим настійливіша потреба не обмежуватися ділами, а звернутись до внутрішнього, духовного її світу, до джерел її надій і сумнівів, образів і переконань. Побачити її живою.

А надто Шевченка. Більше, ніж інших, його торкнулися ножиці й фарби тих, хто перекроював історію на догоду «вищим цілям». Вишиковувалися в лінію старанно відібрані авторитети минулого, розміщувалися за точно виміряною відстанню до Абсолютної Істини, щоб усі, хто «дійшов до і зупинився перед», становили п'єдестал до Того, Хто ні перед чим не зупинився з трафаретом по слідах минулого: ті слова й вирази, які їх влаштовували, через дірочки трафарету пропускалися, а неприємне їм і неприйнятне не помічалось.

Уже здебільшого облетіли ті трафарети, але Шевченко залишений ними якось особливо щільно.

Шевченко був поетом-мислителем, поетом-філософом. Недаремно вірші свої він називав думами. Та тільки прочитати їх нам уже чимало заважає отой монументальний, титанічний стандарт численних пам'ятників з кам'яною думою на опущеному чолі...

За вдачею Тарас Шевченко був дуже емоційний, легко до сліз розчулювався, бував запальний, бував і несправедливий, піддавався настрою — часом тяжкими працював як навіжений, а то валявся бездіяльний на ліжку або ходив з гостин до гостин. У нього був, як кажуть, норов, за його власною іронічною самооцінкою — «хохляцька воляча упертість». У солдатах він навмисне удавав нездатність тягти носок і виконувати інші нехитрі екзерциції і, як нездара, з офіцерської точки зору, личок не заробив. І в творах його ми знайдемо те ж поєднання емоційних спалахів і коливань з упертою послідовністю.

Образ Шевченка якось злився в нашої уяві із сільським краєвидом, хатиною край села, кріпацьким побутом. А був Тарас Григорович інтелігентом у високому розумінні слова. Художником за освітою і коротким стажем роботи, обірваним арештом. Він вважав себе посереднім живописцем, сильним у графіці, збирався вже по звільненні вчитися техніки акватинти, та жити

йому лишилися кілька років. Страждав без театру й опери, любив Бетговена, Гайдна, Моцарта, Мейєрбера, обожнював Шопена, не любив Доницетті, захоплений був Глінкою, не прийняв Даргомижського. Живопис і архітектуру знав професійно. Був полум'яним прихильником свого вчителя Брюллова. Читав багато, коли була можливість, знав історію, любив поезію Біблії, особливо Давидові псалми...

Щоденник Шевченко вів російською мовою. Українська інтелігенція того часу була переважно російськомовною. Зважує сказати, що була й російськомовна українська література, до якої можна віднести Наріжного, Сомова, Погорільського (Перовського), а почасти й Гоголя, Шевченко частиною творів входить і до неї.

Нація, народність, скажемо ширше — етнос нерідко в книжній культурі користується не своєю рідною розмовною мовою. Літературною мовою українського етносу довго була давньоукраїнська книжна мова, близька до церковнослов'янської. Цією мовою писав і Скворода, вірші якого дитиною списував Шевченко у заповітну книжечку. За його часів уже існувала література національною українською мовою.

«Освічені класи» українського суспільства, нерідко навіть і знать, читали і листувалися по-російськи, проте любили побалакати «по-простому», неначе жартома, неначе граючись у такого собі пасічника Рудого Панька. Не випадково перший літературний твір українською мовою — «Енеїда» Котляревського — має виразні риси карнавального переодягання: Еней переодягнений у свиту, і читачі немовби переодягаються у простих козаків.

З одного кореня — і «Енеїда», і оповідки «Пасічника Рудого Панька», і поема «Сон», названа Шевченком «комедією». Але саме Шевченко відкрив світові Україну і українську літературу.

Уже бувши зрілим поетом, Шевченко шкодував, що в майстерні Брюллова замість навчатися як слід своєї великотрудної художницької професії він не міг утриматись і потайки, покинувши пензля, брався за вірші. Першим поета в ньому відкрили друзі на цих списаних віршами клаптиках паперу. Поетичні ритми жили в ньому, як стукіт серця.

Розповідь сюжету першого з його творів, що збереглися, — «Причинної», — годилася б для сільських вечорниць, де дівчата, затамувавши подих, слухають страшні й сумні історії. Схожі на такі оповідки і сюжети пізніших поем, більш побутових, — а проте не менш мелодраматичних і романтичних з погляду простої, невибагливої публіки, що зібралася послухати чогось мудрого й зворушливого. Численні у творах Шевченка звертання до дівчат як до потенційних слухачів і читачів його поезій посилюють атмосферу вечорниць як того театру, якому адресовані маленькі поетичні спектаклі.

«Реве та стогне Дніпр широкий, сердитий вітер завива» — цими словами починається «Причинна», ними входить Шевченко в українську й світову літературу, і сьогодні вони озиваються в нас могутнім хоровим співом, примушуючи забути про сюжет. Музика народилася пізніше, багато поезій Шевченка влилися пісенними ріками в народну культуру. В пісні їх витоки. І без мелодії перші Шевченкові рядки вражають силою акорду, і ця незбагненна сила віршованого слова захоплює читача, резонує в його душі.

Україна живе в Шевченкові як поезія, як легенда. Він приносить у літературу національну самосвідомість у тому образному ладі, який складався в XVI-XVII століттях і майже цілком витіснив з народної пам'яті попередню традицію, що лишилася в київських билинах на півночі давньоруських земель.

Чи не дивно, що в народних піснях дівчина завжди любить козака, хоча козаків у найкращі часи налічувалось усього кілька десятків тисяч, та й то на південних і південно-східних окраїнах етнічної території, яка власне і звалася «Україною». На межі XVIII і XIX століть тільки закріплювалась ця назва за всією землею народности. Страшні та яскраві часи козаччини заволоділи народною поетичною уявою, стали основним ядром епосу й лірики цілого народу. Цей образ України легенда, що виражає могутнє народне прагнення до свободи. Разом з усією народною образністю він входить до поезії Шевченка. Поезія України — поезія вітчизни й свободи.

Вірність «Україні убогій» — це передусім вірність реальним убогим людям, поневоленому трудовому народові. Але все не зводиться до цієї істини. Є ще щось надособистісне, що Шевченко називає славою, славою України.

Ми, сьогоднішні читачі, вже не розуміємо старовинного значення цього слова. А у глибокого народного поета Шевченка в образний стрій разом з русалками, причинними, лютою змією журби, думами-птахами, вічним деревом життя — могутнім дубом, ревучим Дніпром-Стіксом входить і слава у найархаїчнішому, напів'язичницькому змісті слова. Слава розумілася в давнину як особлива субстанція, джерело сили, харизма перемоги. Славу не можна створити словами — нею можна бути наділеним.

«Слава України — це те неповторне, що вносять її люди в світову історію як ціле, як етнос, його найбільші скарги. Давні уявлення залишають тільки зовнішній слід на усвідомленні культурних реалій.

«Наша дума, наша пісня не вмре, не загине... От де, люди, наша слава, слава України! Без золота, без каменю, без хитрої мови, а голосна та правдива, як Господа слово». В історію української культури увійшли і здобутки архітектури, і книжної мудрости та, на думку Шевченка, найголовніший її скарб — те, що виражене в «нашій душі, нашій пісні», те незламне поривання до волі, яким сповнені і романтика козацької думи, і невибаглива тужлива пісня.

Тут і починаються Шевченкові нелегкі роздуми.

Приймаючи традицію свободолобства, треба самому вільно вирішувати, робити вибір життєвих цінностей і життєвого шляху. Такий уже парадокс цієї особливої традиції, специфічної спадщини: вона не дозволяє йти второваними дорогами.

«Мій Боже милий! Як хотілося, щоб хто-небудь мені сказав хоч слово мудре; щоб я знав, для кого я пишу? для чого? За що Вкраїну я люблю? Чи варт вона вогня святого?... Бо хоч зостаріюсь за того, а ще не знаю, що роблю. Пишу собі, щоб не міняти часа святого так на так, та іноді старий козак верзеться грішному, усатий, з своєю волею мені на чорнім вороні-коні! А більш нічого я не знаю, хоча за це і пропадаю тепер в далекій стороні». І — відповідь: «Нічого, друже, не журися, в дулевину себе закуй, гарненько Богу помолися, а на громаду хоч наплюй! Вона — капуста головата. А втім, як знаєш, пане-брате, не дурень, сам

собі міркуй».

Цей вірш — послання поета до самого себе («Хіба самому написати таке послання до себе...»). Як людина вільна й горда, він мусить сам себе питати і сам собі давати відповіді: «А що не діждешся його, того писання святого, святої правди ні од кого, та й ждять не маю од кого».

А як же бути з Богом, із «святим писанням»?

Надто просто було б сказати, що Шевченкові чужа ідея Бога. Не будемо тлумачити і перетлумачувати спірні тексти. Візьмемо його передсмертну працю — «Букварь южнорусский». У складеному ним букварі молитви займають майже половину обсягу. Треба закривати очі на найочевидніші факти, щоб називати Шевченка атеїстом.

А як же його широко відомі прокльони на адресу провидіння, дорікання Богові? В тім-то й справа, що у Шевченка з Богом були свої складні стосунки.

Його перебендя сам на сам розмовляє з Богом у степу на могилі — «щоб вітер по полю слова розмахав, щоб люди не чули, бо то боже слово, то серце по волі з Богом розмовля». Тоді ще Шевченко підписував вірші «Перебендя». Згідно з російською літературною традицією та романтичним літературним стандартом поет кошунствено ототожнюється з пророком, але Перебендя-Шевченко з Богом розмовляє на рівних, суворо й вимогливо: «Коли одпочити ляжеш, Боже утомлений? І нам даси жити?» (Хоча тут же: «ми віруєм твоєї силі і духу живому. Встане правда! Встане воля! І тобі одному...» і так далі). Ніяких посередників між людиною і Богом, — і Бог мусить вислухати скарги на свою нечутливість до людського горя: «Не хрестись і не кленись, і не молись нікому в світі! Збрешуть люди, і візантійський саваоф одурить! Не обдурить Бог, карать і миловать не буде: ми не раби його — ми люди!»...

«За кого ж ти розп'явся, Христе, сине божий? За нас добрих, чи за слово істини, чи, може, щоб ми з тебе насміялись? Воно ж так і сталося». Реальне людське життя — насмішка з Бога. Бога в ньому, житті, немає, є пекло.

Звідси легко випливав би поширений тоді романтичний демонізм. І в цьому демонічному дусі найчастіше і трактуються «Гайдамаки». Та Шевченко в тривіальну схему безбожного бунтаря не вкладається. І до сповненого пророчого патосу послання «І мертвим, і живим, і ненародженим...» (1845), і до «Букваря» (1860) він бере епіграфом найдорожчий йому євангельський вислів: «Акще кто речет, яко люблю Бога, а брата своего ненавижу, ложь ест» (Іоанна, 4, 20).

Не за «слово істини» повинен, як Христос, розп'ятись кожен, хто «любить Бога», любить вищі цінності, «славу», а за «нас добрих». Так буде твердити Достоевський, так твердив і Гоголь. Але як несподівано звучить цей реальний гуманізм у Шевченка!

Шевченко сам проводив паралель між Залізником і Тарасом Бульбою. Чи означає це, що він милується історією, котра «підпливла кров'ю»? Чи кличе він до сокири? Мало хто так правдиво писав про жорстокість війни, як Гоголь у «Тарасі Бульбі», а вже картини Колівищини у Шевченка неперевершено страшні. Пророчить він ріки крові і в посланні «І мертвим, і живим». Та хіба до ножа він закликає? Ось його заклик: «Схаменіться! Будьте люди, бо лихо вам буде». В уяві

UKRAINIAN Credit Union

Українська Кредитова Спілка

**«Ваші вклади та позички
в чужих фінансових установах
збагачують їх власників
і не дають ніякої користі
українській справі»**

**Ваші вклади та позички
в українській кредитовій кооперації
збагачують українську громаду
і допомагають
українській культурі»**

Користайтеся з наших фінансових послуг

295 College St., Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
247 Adelaide St. S., London	649-1671
38 Jackson Avenue, Oshawa	571-4777
1093 Ottawa St., Windsor	256-2955

BABY POINT LOUNGE

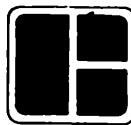
343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

**ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ**

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

**БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!**

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2126 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультативна інженерська фірма міжнародного
засягу. • Виконує всі фази планування, будови і
перевірки більших індустріальних проєктів у Канаді,
США та в інших частинах світу.

поета постає образ страшного майбутнього — «і потече сторіками кров у синє море дітей ваших... І не буде кому помагати. Одцураться брат брата і дитини мати».

Гіркотою, а не торжеством звучать слова: «Тяжко глянуть. А згадаєш — так було і в Трої. Так і буде.» Жодної ідеалізації ні минулого, ні майбутнього у Шевченка немає. «Я ридаю, як згадаю діла незабуті дідів наших. Тяжкі діла! Якби їх забути, я оддав би веселого віку половину. Отака-то наша слава, слава України».

Чого ж усе-таки «серце усміхнеться»?

«Доле, де ти? Доле, де ти? Нема ніякої. Коли доброї жаль, Боже, то дай злої, злої! Не дай спати ходячому, серцем замирати і гнилою колодою по світу валатись. А дай жити, серцем жити і людей любити, а коли ні... то проклинати і світ запалити!» «Страшно впасти у кайдани, умирати в неволі, а ще гірше — спати, спати і спати на волі...»

Ось чому у вірші «Гоголю» Шевченко твердить: страшний гріх батьковбивці, а ще страшніше — з лінивою, заснулою навіки совістю продавати дітей у царську «різницю» — солдатчину. Погрузнути в корисливий байдужності, шкурному кар'єризмі. І в минулому, і в майбутньому він ставав на бік тих, хто змушений взятися за сокиру. Хоча й знає, що сокира лежить «у бога за порогом», і як хто її візьме, може вирубати все довкола...

Шевченкові був даний той, за його виразом, «божественний розум-почуття», який дозволяє «бачити душею», відкривати нетлінну красу і добро. Життя його було так важке, що розповідати про нього Шевченкові ніколи не ставало сил. І найбільші страждання приносила відкритість до людського болю, невміння змиритись з болотом куцого існування. Тарас Шевченко прожив лише сорок сім років. З них усього ледь більш як десяток років — на волі.

Не може людина довго нести таку ношу.

Істина, добро і краса — тендітні квіти людства. Незрозуміла їх сила. Вічність її в таких людях, як Шевченко.

«Отака то наша слава, слава України».

Проф. д-р Мирослав Попович є головою Українського відділення Філософського товариства СРСР. Його стаття «Розумом і серцем» передрукована скорочено з київського журналу „Наука і суспільство“ — Ред.

УНІКАЛЬНА ЗНАХІДКА

Рідкісна удача випала єгипетським археологам, які проводили розкопки поблизу піраміди Хеопса. У груповому похованні вони виявили мумію давньоєгипетської принцеси, що повністю збереглася. Вона була забальзована, як вважають, 4500 років тому.

«Поважного віку принцеса» на зріст близько 150 см, на ній красуються бронзова корона, інкрустована золотими пластинами, різні ювелірні прикраси і тонкого виробу шкіряні пояси. Подив спеціалістів викликають мала глибина поховання — всього 1,5 метра, а також те, що природні катаклізми ніяк не позначилися на схоронності мумії, яка покоїлася на відміну від більшості таких поховань не в герметичному саркофазі, а просто на ложі у спальниці.

Галина і Федір СИЗОНЕНКО

«ПРИСНИТЬСЯ СОН МЕНІ... І-ТИ!»

Ликера Полусмакова (Полусмак) з'явилася на життєвому небокраї Шевченка останньої пори його життя. Саме тоді, як він, повернувшись із заслання, мав намір купити землю, вибудувати хату неподалік Канева.

Минуть роки. 1910 року К. Широцький занотує спогоди колишньої нареченої Тараса, де, зокрема, напише: «Сухе її обвітрене лице було колись гарне, чорнобриве; тепер на 70-му році життя Ликера ще не втратила слідів колишньої краси, жвавості і балакучості. 20-літньою ж дівчиною вона цікавила нашого генія».

Оповідючи про себе, Ликера твердила, що народилася в с. Липоврогах Ніжинського повіту Чернігівської губернії. Карташевська, донька Макарова, взяла Ликеру в Петербург, де вона, вдягнена в українську одіж, прислужувала за столом.

Двічі на тиждень у Карташевських відбувалися літературні вечори, на які приходили Тургенєв, Жемчужников, Костомаров, Шевченко. Тут Ликера й познайомилася з Тарасом, якого сторонилася, бо мала за важного пана.

Після від'їзду Карташевських за кордон Ликеру віддали до пані Кулішової. Роботи було дуже багато. Шевченко це помітив і майже щодня приїздив до Ликери у Стрельну, де жили Куліші, давав подарунки Ликері та запитував: «Чи підеш за мене?» Ликера дала згоду, але не насмілилася піти проти волі панів, у яких служила наймичкою, тож відмовилася взяти з Тарасом шлюб. Каяття за це прийшло до Ликери вже по смерті Шевченка: дізнавшись про трагедію, Ликера у відчай пішла топитися, кинулась у річку. Її врятували, але після цього вона кілька місяців пролежала в Обухівській лікарні Петербурга.

І по отриманні волі Ликера наймитувала. Недовго працювала у французькому магазині, а потім подалася в Царське Село, де вийшла заміж за перукаря Яковлева, гіркого п'яничку.

Усе життя Ликера каялась, що відмовилась піти за Шевченка. Після смерті Яковлева, що сталося 1904 року, вона щороку їздила в Канів на Тарасову гору і справляла панахиду на могилі поета. А за кілька літ Ликера залишає Царське Село й переїздить до Канева. Власної оселі тут не мала — переселялася з квартири на квартиру, тяжко працювала швачкою.

Сучасники Ликери Іванівни в Каневі зазначали, що була вона велика рукодільниця. Не тільки шила, а й брала до серця біди людей, серед яких жила. Так П.А. Бондаренко згадує: «1914 року, коли мого батька забрали на імперіалістичну війну, мені було три роки. У нас на квартирі жила старенька жінка. Вона завжди зодягалася у чорне. Моя мама називала її колишньою нареченою Тараса Шевченка. Якось захворів я на запалення легень. Тоді медичної допомоги не було. Мати була неписьменна і дуже набожна. Вона розтирала мені груди гасом, клала мене на глиняну підлогу, щоб знизити жар. Моє життя трималося на волосинці, але, дякувати Ликері Іванівні, я одужав. Дорогесенька наша квартирантка звеліла матері зварити масло з ме-

дом і давати мені з гарячим молоком. При цьому Ликера Іванівна ще давала якесь гірке зілля. Коли я почав одужувати, Ликера Іванівна зшила мені ватяну тілогрійку й подарувала валинки. Скільки я носив ті валинки, не пригадую, а от тілогрійку вдягав навіть у 1920 році, коли пас корову.

Під час війни ми й Ликера голодували. Тому по деяким часі вона пішла од нас у будинок для старих. Мати кілька разів водила мене туди...

Улітку 1917 року під час поминок на кладовищі Сельце мати показала мені могилку Ликери Іванівни й сказала: «Ликера Іванівна врятувала тобі життя, то ж ти, Панасе, не забувай її». Я всі роки доглядаю могилу... Туристи дивуються, чому немає надгробної плити чи скромного пам'ятника? А й справді — чому?!»

До наших днів збереглася хата по вулиці Шевченка, № 72, в якій жили селяни Бондаренки. Збереглася й кімната на два вікна, в якій довгі роки мешкала Ликера Іванівна.

Правнук Тараса Шевченка по лінії сестри Катерини Красицької Дмитро Филимонович — український радянський письменник і літературознавець, не раз приїздив разом із своїм батьком до Ликери Іванівни у Канів. Він згадує: «З яру вийшла бабуса з відрами на коромислі. Довга спідниця, не панська, але й не селянська. Дбайливо випрасувана кофта. На голові очіпок гаптований, з-під очіпка на скронях пасма сивого волосся. Ніс рівний. Карі очі не злиняли, миле радушне обличчя... Бабуса полила квіти,... підійшла до мандрівника, поздоровкалась, і тут же ми почали розпитувати її про Тараса: які пісні любив Тарас Григорович? Ликера назвала: «Ой, зійди, зійди, та зіронька вечірняя», «Та нема гірш нікому, як сіромі молодому», «Про Бондаренка», «Про Палія...», «Ой, не шуми, луже».

Родичі Тараса Шевченка до глибокої старості не цуралися колишньої нареченої поета.

На згадку від Ликери залишився чотириметровий рушник з домотканого полотна, вишитий гарними квітами, з великою літерою «Л» посередині. Над нею віночок, півні. Друзі Шевченка розповідали, що хотів він мати на весілля рушник з півнями. Цей рушник зберігся. Його вишивала в Каневі Ликера Іванівна. Рушник висів на іконі Скорботної богоматері над ліжком Ликери у богодільні. Нині цей рушник — у музеї Тараса Григоровича Шевченка, що у Каневі.

(«Наука і Суспільство»)

КОНЦЕРТИ Р. РУДНИЦЬКОГО В УКРАЇНІ

«Сонату на стрілецькі теми», «Гуцульський танок» у виконанні автора — американського піаніста Романа Рудницького тепло прийняла мистецька громадськість Прикарпаття. На концерті американського гостя, який відбувся в Івано-Франківському музичному училищі імені Дениса Січинського, звучали твори зарубіжних та вітчизняних композиторів.

Роман Рудницький — син американського композитора Антона Рудницького та оперної співачки Марії Сокіл, вдруге відвідує землю батьків. В перший приїзд, який відбувся у 60-і роки, він побував у Запоріжжі та на Львівщині. Нині до його гастрольного турне додався і Івано-Франківськ.

Концерти привернули широку увагу, пройшли з успіхом. Глядачі тепло вітали американського гостя-артиста.

Члени Кредитової Співки «Союз» вірять в майбутність нашої Української Громади

Наша майбутність — це наші діти... це одна з причин, що ми збудували майданчик для гри на оселі «Київ» в Культурному Центрі Св. Володимира в Оквіллі.

Але Кредитова Співка «Союз» не думає, що наш або ваш фінансовий стан є дитяча гра, і тому, крім Торонта, наша Кредитова Співка тепер знаходиться також в Ошаві, й в Міссіссазі. Ми поширюємо наші обслуговування, щоб ви могли здійснити ваші майбутні мрії. Прийдіть і станьте членом родини Кредитової Співки «Союз»!

So-Use Credit Union Members Believe in the Future of the Ukrainian Community

That future starts right here with our children... and it's one reason we built a playground at the St. Wolodymyr Cultural Centre in Oakville.

But So-use doesn't think that their or your financial future is child's play, that's why we're now in Oshawa and in Mississauga, Growing to give you the range of services that will help make your future dreams come true. Come and join the So-Use family!

2299 Bloor Street West, Toronto

763-5575

2267 Bloor Street West, Toronto

763-5575

406 Bathurst Street, Toronto

363-3994

31 Bloor Street East, Oshawa

432-2161

26 Eglinton Avenue West, Mississauga

568-9890

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

● 2295 Bloor St. W. ● Roncesvalles Ave.
1094 St. Clair Ave. W. ● 1304 King St. W.
TORONTO, ONT.

ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИНИ В УКРАЇНІ В ДОБУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Відмічуючи цього року 150-річчя появи «Кобзаря» Т. Шевченка варто, а може й треба, пригадати собі та нашому молодшому поколінню в яких політичних і соціальних умовах жив і творив Т. Шевченко.

Це, напевно, можна назвати чудом, що Боже Провидіння обдарувало нас таким новітнім Пророком. Аналізуючи нашу історію, всі наші історики однозгідно стверджують: саме Тарасові Шевченкові український нарід завдячує те, що на своїм бурхливим історичним шляху він не розгубився, не загинув, але серед важких політичних і соціально-економічних умовин зберіг себе як культурна нація, з виразними державницькими аспіраціями.

Дух Шевченка витав над українською національною революцією 1917-20 років. Він був її духовим батьком. Роки української державности були роками його духової перемоги. Він збагнув суть нашої історії і вказав українському народові дороговказ у майбутність. Його клич: «Вставайте — кайдани порвіте!» був актуальним тоді й актуальний сьогодні.

Т. Шевченко видвигав ідеали соціальної і економічної справедливості та національного визволення з-під московського імперіалізму та абсолютизму не тільки для України, але й для всіх поневолених Москвою народів, від молдавіна до фіна, від Польщі аж ген по Кавказ, Сибір і Туркестан, його кличі стали основою й для нашого сучасного РУХ-у в Україні.

Шевченко з'єднав український нарід з табором справжньої волі, з табором дійсного поступу і народоправства. Він сформував новітню українську національну ідею, спрямовуючи її на Мазепинський шлях боротьби проти московського поневолення. Він вже тоді закликав усіх українців змагатися за «новий і праведний закон Вашингтона» і сам змагався, не зважаючи на дуже важкі політичні і соціальні умовини.

Політичні умовини того часу

У часі коли народився, виростав і мужнів Т. Шевченко, Європа переживала дуже бурхливі часи. Це була епоха після Великої Французької Революції і наполеонських воєн, коли бушували революційні ідеї, що привели в 1848 році до т.зв. «Весни народів». З історії знаємо, що визвольні національні рухи охопили поневолені Туреччиною слов'янські народи на Балканах, Італію, Австрію, а навіть дісталися до відсталого Росії і знайшли свій вияв у виступі декабристів. Однак московське самодержав'є справилось тоді з тими визвольними рухами, подібно як і тепер пробує це зробити новий московський імператор.

Україна переживала дуже важкі часи. По програній битві Мазепи під Полтавою у 1709 році, цар Петро I обмежив автономію України до мінімуму, бо ця автономія не вміщалася в його плянах будови і «перебудови» (щось, як тепер) великої російської імперії. І чого не доконав в цілості цар Петро I, то це довершила цариця Катерина II. Вона скасувала Гетьманщину в 1764 році, зруйнувала Запорізьку Січ у 1775 році і перемі-

нила Україну в малоросійське генерал-губернаторство, тобто в звичайну російську провінцію.

Українська держава, а навіть ідея української держави перестали існувати... Україна опинилася в лапах московської деспотії і так животіла до часів Т. Шевченка.

Коли в першій половині 19-го століття майже ціла Європа горіла в огні революції, у Росії було спокійно. Там деспотично правив державою «жандарм Європи» цар Микола I. Він безпощадно здушував всякі вільнотні ідеї, криваво здавив повстання декабристів і розправився з Кирило-Методіївськими братчиками. Так, у загальних рисах, виглядала політична ситуація в Росії й Україні в часах Т. Шевченка.

Соціально-економічні умовини

Соціально-економічні умовини в Україні в добу Т. Шевченка були дуже важкі. Природний соціально-економічний розвиток України був спинений. Спершу польською, а згодом московською окупацією. Під тими окупаціями не могли в Україні розвинути міста з їх відносно вільним, у феодальному устрою, населенням. В Західній Європі населення міста поповнювали втікачі з сіл активних і сміливих елементів. Вони втікали до міст, бо міське повітря робило людину вільною. Однак в Україні було інакше; невдоволені елементи із сіл не втікали до міст, які були слабо розвинені і не всі мали автономні права, тобто не всі користувалися т.зв. «Магдебурзьким правом» і тому не могли втікачам дати захисту. Щоб звільнитися з кріпацької неволі, кріпаки втікали в широкі степи, де господарське життя було відсталіше ніж у центральних землях. Гуртувалися вони на Запорізькій Січі, що давала волю і з тих втікачів згодом, витворилася козацька верства в Україні. Але ця верства не була носієм господарського поступу. Вона тільки охороняла старі порядки від татарських нападів. Так було до часу козацької революції під проводом гетьмана Богдана Хмельницького, але й ця революція не закінчилася соціальним переворотом, а дала лише нову форму кріпацьких відносин. На місці польських панів прийшла козацька старшина, яка створила нову верству землевласників.

Наш славний економіст І. Туган-Барановський дуже влучно відмічує у своїй політичній економії, що: «Із міської промисловості (не з феудалізму) виріс новий соціальний устрій і вся культура сучасного Заходу. Дрібне міщанство утворило всю західноєвропейську культуру і дало початок модерній державі».

Нічого подібного не бачимо в історії міст України і Росії. Російські міста, за малими виїмками, вирости не як торговельно-промислові осередки, але як адміністративні і воєнні центри. У містах переважно жили державні службовці і військовий елемент, а торговельно-промисловий нарід жив поза містом на так званих «посадах» і звали їх «господарськими людьми».

Ще гірше було в Україні по упадку козацької держави. Міста цілком занепадають. Козацька держава іс-

нувала за коротко, щоб розбудувати нові міста на взір Західної Європи. У містах України панував чужий елемент — поляки, жиди, німці, вірмени, навіть татари та інші народи.

Отож не диво, що після скасування гетьманщини і зруйнування Січі, вищі суспільні верстви козацької старшини, не маючи опортя і підтримки в містах, не маючи на кого спертися у своїх державницьких аспіраціях, зневірювалися, поволі відходили від народу і переходили на службу цареві. Цар обдаровував цю верству різними привілеями і вона почала денаціоналізуватися.

Лише мала частинка цієї козацької старшини встоялась від денаціоналізації і асиміляції та залишилася при народі, але вона мусіла скоро «змужичитися», бо для неї не було місця в державній адміністрації, не згадуючи вже про посади при царському дворі.

Українські селяни, поневолені панами-землевласниками, перестали цікавитися національно-державними справами, якими вони так дуже цікавилися за гетьмана Б. Хмельницького. Вони, гноблені панщиною, привикли думати тільки про свої близькі господарські і родинні справи. Не було кому допомогти народові відновити пам'ять про колишню волю, або внести нову думку в народ про майбутню волю, за яку треба боротися. І так прийшла, по сучасному сказавши, доба «застою» і зневіри.

Поява велетня і духового провідника

І саме в тому часі, коли здавалося, що вже нема ніякої надії на порятунок народу, на збереження його національної самобутності, з'являється, зовсім несподівано, велетень українського духа — Тарас Шевченко. Він своїм виступом помішав московським царям і їхнім прибічникам, як також царським прислужникам в Україні, всі їхні пляни.

І що особливо треба відмітити, — що царський уряд, який зумів здушити повстання декабристів і всякий політичний рух, спрямований проти царської самодержавної політики, не міг дати собі ради з одним Тарасом Шевченком.

Мусимо пам'ятати, що Т. Шевченко — це молодий кріпак, відтак покосвий панський козачок, якого обставини випадково звели з петербурзькими малярами, з російською мистецькою елітою і вона викупила його з кріпацтва, надіючись, що він буде їй за це вдячний і збагатить московську культурну скарбницю не одним цінним твором, як це перед ним зробили Капніст, Наріжний, Гоголь і інші.

І яка іронія. Шевченко показався «невдячним», бо як здібний маляр, він не виправдує їхніх надій. Він крім малювання починає писати геніальні вірші і своїми творами не тільки відроджує, але реформує українське письменство і пробуджує українську національно-політичну думку. Він кидає визов боротьби за національну українську гідність.

Т. Шевченко хоч не мав ні соціально-економічної, ні політичної освіти, не мав довкола себе відповідного політичного середовища, але відразу почав правильно реагувати на тодішні політичні та соціально-економічні відносини. Він не пішов шляхом українських письменників його доби, таких, як І. Котляревський, Гулак-Артимовський, Є. Гребінка, Г. Квітка-Основанен-

КРЕДИТОВА СПІЛКА «БУДУЧНІСТЬ»

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ ТА ПОСЛУГ

- дарові обслуги за електрику, газ і телефон
- едукативні та пенсійні конта
- термінові депозити
- реєстраційні пенсійні пляни
- моргеджові позики і особисті позики
- позики на авта
- лінія кредиту
- вогнетривалі скриньки
- грошові перекази
- подорожні чеки, чеки з Вашим прізвищем та адресою

і багато більше!

140 BATHURST STREET, TORONTO, 363-1326

2253 BLOOR STREET WEST, TORONTO, 763-6883

4196 DIXIE ROAD, MISSISSAUGA, 238-1273

221 MILNER AVE., SCARBOROUGH, 299-7291

Звертайтеся до нас завжди з повним довір'ям.

ARKA LTD

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панамы, образи, вишивані блюзки, кераміка, платівки та касетки, друкарські машинки, обручки й заручинові перстені, різдвяні та великодні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West. Toronto, Ont.
Tel.: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

YAR HALABAR

YAR'S KIDS' THINGS

CHILDREN'S CLOTHING AND FURNITURE

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2

(416) 767-7860

ко, а навіть П. Куліш, які ідеалізували побут українського села, ідеалізували народні звичаї, примикаючи очі на соціально-економічний і національний гніт українського народу, його турботи й злидні щоденного життя. Вони промовчували всі моменти історичного антагонізму між Москвою і Україною, а деякі ставали навіть в позу патріотів нової російської імперії.

І саме тоді із сторінок «Кобзаря» залунав сильний голос протесту проти соціально-економічної і національної неволі українського народу. Залунав голос, якого досі ніхто не чув ні в літературі, ні в загально-суспільнім житті. Він непослаблено лунає досі і в цьому сила й велич нашого генія і пророка Тараса Шевченка.

ФУНДАЦІЯ ім. ІВАНА БАГРЯНОГО ВИДАЄ «ТИГРОЛОВИ»

Фундація ім. Ів. Багряного підготовляє до друку третє видання «Тигроловів» українською мовою, найпопулярнішого твору Ів. Багряного. Написав він цей твір перебуваючи в підпіллі, ховаючись від гестапо в гірському селі Моршині на Галичині. «Тигролови» здобули на літературному конкурсі першу нагороду 1943 року у Львові. «Тигролови» з'явилися друком вперше в журналі «Вечірня година» в Галичині в скороченому вигляді під назвою «Звіролови» 1944 року. Редагував їх, і скоротив та змінив назву на «Звіролови», без згоди автора, письменник і мовознавець Василь Чапленко. Цими змінами Ів. Багрянний не був захоплений, про що він згадує в своїй статті «Народження книги». На цю тему виринула після смерті Ів. Багряного широка дискусія читачів з Василем Чапленком на його статтю «Для кого потрібна критика?» в якій він згадує про своє редагування «Тигроловів» (дивись «Нові Дні», ч.168 за 1964 р.). Читачі пригадали В. Чапленкові в «Н.Д.», ч.169, що за життя Ів. Багрянний інакше ту справу насвітлював. В тій дискусії забирала слово також дружина Ів. Багряного «Відкритим листом» («Н.Д.», ч.171, 1964 р.).

«Тигролови» давно випродано і їх тепер неможливо придбати. Тому фундація ім. Ів. Багряного вирішила перевидати їх у видавництві «Смолоскип». Мистецьке оформлення обкладинки зробив Олесь Тимошенко, внук письменника Бориса Анатоненка-Давидовича. Молодий Олесь лікується в Америці від ушкоджень, заподіяних чорнобильською радіацією.

Фундація ім. Ів. Багряного є неприбутковою корпорацією, пожертву на яку можна відтягати від федерального податку в США. Нововидана книга «Тигролови» коштуватиме 10 дол., а з пересилкою поштою 11 дол. Пожертву на видання «Тигроловів» й передплату на книгу можна надсилати чеком на адресу фундації:

BAHRIANY FOUNDATION
505 ROLLING HILLS ROAD
BRIDGEWATER, N.J.
08807 USA

Око

РОЗУМІННЯ МИСТЕЦТВА

- Мою доньку малював видатний митець.
- Е, що там. Моя малюється сама.

ВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАПОРА УКРАЇНИ

Минуло кілька місяців від тоді, як навпроти Київської міської Ради народних депутатів тріпочуть на щоглах два прапори: український національний синьо-жовтий і штучно створений у добу комуністичного тоталітаризму — червоно-синій. Синьо-жовтий також майорить біля Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської, Волинської, Рівенської, Житомирської, Сумської та інших міськрад.

Здається, в нинішній час, коли вже український парламент прийняв рішення про відмову про підписання Союзного договору до прийняття нової конституції республіки, коли пішов у відставку Голова Ради Міністрів В. Масол, варто було б припинити дебати стосовно правомірності рішень міськради щодо підняття синьо-жовтого прапора. Тим більше, що політична акція голодування студентів, підтримана народом, довела, що до України докотилася хвиля справедливих радикальних змін.

Однак, пристрасті деяких державних осіб, депутатів-комуністів з уього приводу не вщухають. Нещодавно в республіканській пресі з'явилася стаття В. Шевченка, прокурора міста Києва, державного радника юстиції III-го класу, де йдеться про те, що Київська міська Рада була неправомочна приймати рішення ні про санкціоновані мітинги і демонстрації, що пройшли на початку жовтня, ні про національний прапор і національну символіку. Бо це, мовляв, рішення не міської Ради народних депутатів, а рішення її президії, і вони суперечать ст.124-131 діючої конституції Української РСР.

Звичайно, легко було передбачити подібні виступи з боку консерваторів. Але чи уявляють собі останні, до чого може призвести, наприклад, зняття синьо-жовтого прапора над Києвом? Чи обійдуться студенти, робітники ще однією ненасильницькою акцією-голодуванням? Навряд.

А поки що у центрі Києва, на Хрещатику, розвиваються два стяги. Під одним — багатолюдно і гамірно, завжди багато квітів, стрічки і прапорці, проводиться запис громадян Української Народної Республіки; під іншим — тиша...

Підняття синьо-жовтого українського національного прапора — то вже історія. А перекреслити її і небезпечно, і неможливо.

Дмитро Обяк

У КНИЖКОВОМУ МАГАЗИНІ

- Хочу яку-небудь книгу.
- Щось легшого?
- Все одно, я тут з автомашиною.

ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ ПОСЛУГУ
СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИЯТЕЛЯМ,
ПЕРЕДПЛАТІТЬ ДЛЯ НИХ ЯК ПОДАРУНОК
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!

КІЛЬКА КРАПОК НАД «і», АБО РОЗДУМИ ПРО ПОБУДОВУ СУВЕРЕННІЇ УКРАЇНИ В РІВНОПРАВНОМУ СОЮЗІ СУВЕРЕННИХ ДЕРЖАВ

Для інформації передруковуємо з газети «Життя і слово» статтю, якої читачі не знайдуть у жодній іншій українській закордонній газеті. Стаття була надрукована вперше в органі Верховної Ради УРСР «Голос України», за 11 січня 1991 р. — Ред.

Економічні зв'язки потрібні всім, кожній з суверенних держав. Звичайно ж, доцільність деяких горизонтальних зв'язків життя змусить переглянути. Бо хіба при нинішніх зв'язках через центр не буває так, що якісь комплектуючі везуть з Києва до Владивостока, а з Хабаровська такі ж самі — до Харкова? Республіки повинні навести порядок у себе вдома і чітко визначитись, що вони виробляють самі, а чим торгують одна з одною. І не треба нікого лякати тим, що суверенітет — синонім розвалу економічних зв'язків. Ніхто не завдав стільки шкоди Росії і Україні за останні десятиліття, як центр, що на свій розсуд розпоряджався їх працею і їх ресурсами. Договори Росії, України, а тепер і Білорусії, і інших республік показали, що ніхто не хоче розвалу зв'язків.

Радив би також тим, хто сіє страх, уважно почитати інтерв'ю Голови Верховної Ради України Леоніда Макаровича Кравчука, яке він дав нашій газеті для її першого номера. Це інтерв'ю, як на мою думку, спонукає думати, зважувати, а не наганяти страхи.

Хто не зрозумів, хай зрозуміє. Від тої миті, коли було ратифіковано договір Росії і України обома парламентами, той Союз РСР, який існував досі, вже неможливий. Потрібен інший. Який саме? Давайте про це думати всі разом. Хай галасують зліва і справа скільки завгодно, а зважені люди повинні враховувати всі обставини і здійснювати реальну політику, пам'ятаючи, що вона є мистецтво можливого.

Росія не хоче, щоб її багатствами центр розпоряджався безконтрольно. І Україна також мусить зайняти цю ж позицію. І займе. Бо інша позиція — просто неможлива. Центр прагне залишити все постарому. Не вийде. Центр може розпоряджатися лише тим, що йому передадуть республіки. І звітувати перед республіками.

Сьогодні центр робить, як на мою думку, вельми небезпечні кроки. Набирається боргів. Валютний борг СРСР зростає. Не забуваймо: за це доведеться платити. На власні очі бачив, які потенційні багатства мають країни Південної Америки. Нафта, метали, ледь не вся таблиця Менделєєва, розкішні ліси. І що ж? Обплутані боргами «дядечки Сема» і інших «благодійників», вони зuboжують. Мільйони, десятки мільйонів людей живуть там у жахливих умовах, порівняно з якими навіть скромні статки наших людей здаються неабияким досягненням.

Голова уряду нашої Республіки Вітольд Павлович Фокін абсолютно правий, коли вимагає, щоб центр назвав, яка саме частина зовнішнього боргу СРСР припадає на Україну. Шляхом точного підрахування того, що республіка отримувала з тих позичок. І тоді

ми самі розплатимось. І самі вирішуватимемо, чи влатити в нові борги, чи підтягнути паски, щоб нашим дітям і онукам не довелося цього робити.

До нашої редакції починають надходити листи. Це, безперечно, приємно. Листи — різні. Серед них і такі, в яких лають на всі заставки «команду 239» у парламенті, лають комуністів. Мимоволі згадався один з лозунгів, під яким демонстранти приходили до будинку Верховної Ради: «Комуністам — комунізм. Україні — волю». Дотепно, правда ж? Особливо, якщо врахувати, що комунізм був і залишається солодкою і благородною казкою для нашої країни, а не чимось реальним.

Комуністів, сучасних комуністів, їхні противники звинувачують у всіх смертних гріхах.

Що ж, давайте поговоримо й на цю тему. Сьогодні не важко говорити про 1917 рік, про громадянську війну, про тодішню непримиренність класової боротьби. З височини 90-х років очевидні й помилки, і перегини. Але як бути з ХІХ століттям, з початком ХХ століття? Хіба могли ті часи, з їх протистоянням класів, з їх визиском робітників і селян виробити щось інше, ніж теорію непримиренної класової боротьби? Ні і ще раз ні. Якщо узагальнювати широко, у світовому масштабі, то Ленін і його партія зробили як мінімум одну велику справу: навчили багатих усього світу поважати права бідних, не доводити визиск до стану економічного рабства, щедріше розподіляти у суспільстві те, що набуто працею «низків». Хіба не так? Безперечно, так. І ті, хто сьогодні руйнує пам'ятники Леніну, просто не здатні збагнути світової величчї цієї людини. Чи помилявся Ленін, чи чинив несправедливо з точки зору загальнолюдських цінностей? Безперечно. Але тоді йшлося про класові цінності, про правду пригноблених. До примату загальнолюдських цінностей партія комуністів ще мала дорости. І вона — доросла.

Чи є сьогодні в партії комуністів люди, яких треба гнати з неї в три вирви? Є. Ті, наприклад, хто розбудує собі дачі-палаццо, коли у селянина немає й сотні цеглин, щоб піч перекласти, і т.д. Одним словом, ті, хто зрадив ідеали своєї партії. І вона від них очиститься. Не може не очиститись. Легко було зловживати в умовах однопартійності і німоти. Зараз це — спасибі опозиції — стає неможливим. Всі, хто примазався до партії комуністів для того, щоб робити кар'єру і тягти соціальну ковдру на себе, — вилетять з неї. І слава Богу.

Важким тягарем лягли на правлячу партію злочини сталінщини, злочини НКВС, переслідування інакомислячих за часів брежнєвщини. виправдання цьому — немає.

Відсутність демократії, демократичної культури і традицій на момент Жовтневої революції обернулися репресіями і тоталітаризмом. Але чи можна було обійтися без Жовтневої революції? Про це зараз багато сперечаються. І забувають, що Росія мала не одну, а три революції, що на початку ХХ століття «тюрма народів» була вагітна революцією і мала розродитися остаточно, а не наполовину.

Далось взнати й те, що до влади прийшли люди, яких царський режим вішав, розстрілював, гноїв у тюрмах. То ж і психологія революціонерів була відповідною. І сьогодні подиву гідну схожість з тими більшовиками демонструють деякі (не всі) опозиціонери комуністів. Та ж нетерпимість до інакомислення, та ж непримиренність. Мабуть, тому, що, як казав Достоевський, всі ми вийшли з гоголівської «Шинелі», у даному разі — з тоталітарного режиму. І для виховання демократичної культури нам і сьогодні потрібні десятиліття. Ми — лише на початку шляху.

Але давайте задля об'єктивності згадаємо й інше. А саме — Велику Вітчизняну війну. Навіть у фільмі «Так жити не можна» Говорухін, звинувачуючи комуністів знову ж таки у всіх смертних гріхах, не торкнувся цих сторінок історії. Наче їх і не було. Звісно, чому він так робив. Тут було нічим крити. Бо саме партія комуністів, саме вона не розгубилася перед фашистською армadoю, організувала народ, організувала роботу фронту і тилу, партизанську боротьбу. Згадаймо: демократії Європи напрочуд легко розплізувалися під фашистським чоботом. А комуністично-тоталітарний Радянський Союз вистояв, маючи в тилу ще й мілітаристську Японію. Бо організованості ворога була протиставлена вища організованість, примножена нашою любов'ю до рідної землі.*

І врешті-решт ота сама радянська держава, підкреслюю це особливо, мала своїми союзниками найбільш цивілізовані країни світу, її армія врятувала свої народи, врятувала слов'янство і єврейство, і багато інших народів. Стовповий, магістральний шлях історії цивілізації пролягав тоді на Ельбі, де керована комуністами Радянська Армія браталася з американськими військами. Отож, історія вершилась саме там, а не у схронах і підворотнях.

Безпечно, післявоєнні злочини НКВС, скоєні у Західній Україні, можуть зрівнятися тільки із злочинами сталінщини зразка 1937 року. Безліч прикладів, коли за один постріл виселялися у Сибір, у Забайкалля цілі села. Рани ці не загоїлися і не загояться. Але безперечно й те, що український народ, як і російський, і інші народи, має в своїй історії героїв і мислителів високих і чистих і діяннями своїми, і помислами. Ім'я їм — легіон. Від багатьох з козацьких ватажків і гетьманів до Сковороди, Шевченка, Франка, Грушевського, Винниченка, Хвильового... І український народ не має потреби в тому, щоб реанімувати агентів алберу і СД. Ті, що йшли у фашистському обози, сподіваючись, що під крилом Гітлера вони зборють волю для України, були, як мінімум, політичними невігласами. В цьому, можливо, їх трагедія, і все б нічого, коли б вона була

лише їх особистою трагедією. З подивом питаю мене один молодий українець з Канади: «Вони що, не читали „Майн камф“?» Він мав на увазі, що там чітко сказано, для чого Гітлеру були потрібні території.

Атаки на сучасних комуністів можна зрозуміти. Партія, яка 73 роки тримає владу, — подарунок для опозиції в плані критики. Бо чим довше ти при владі, тим більше за тобою помилок, які просто мусить використати опозиція.

Але давайте уявимо собі таку ситуацію. Комуністи, як того, по суті, вимагають деякі найзапекліші члени опозиції, залишають всі скільки-небудь важливі посади. Комуністи — міністри, голови Рад, директори заводів, провідні спеціалісти, вчені і т.д. — йдуть у відставку або ж на рядову роботу. Що з цього буде? Уявили? Якщо ні, — підкажу — суцільний хаос. А в результаті потрібна буде нова диктатура, щоб якось дати лад народному господарству, підтягти виконавську дисципліну. Чи ж це нам потрібно.

Впевнений, декому слід затамити прості істини. Що Східна Україна, або, як її завжди звали — Велика Україна, не п'ятдесят, а майже 350 років живе в одній країні з Росією. І що східні українці не є «несвідомі», яких треба просвіщати й напучувати тим, хто уявив себе месіями українського народу. Вони, східні українці, в масі своїй просто, мабуть, чіткіше усвідомлюють, що немає для нас народу ближчого, ніж російський. І ще одне. Для робітників Катеринослава, Юзівки, Олександрівська, Криворіжжя Жовтнева революція не була чужою, звідкись і кимось принесеною. Вони й самі воювали за революцією, наближали її і в 1905-му, і в 1917-му.

Сьогодні з усією актуальністю стоїть для України питання: що робити? На мою думку, відповідь може бути тільки одна — відстоювати свій суверенітет, твердо стояти на позиціях проголошеної Декларації, законів, рівноправного договору з Росією і іншими республіками. До речі, тим, хто любить кричати, а не думати, нагадаю: прийняття всіх цих важливих актів стало можливим лише завдяки тому, що їх підтримали комуністи, а в багатьох випадках вони — основні розробники цих документів. І саме уряд комуністів, очолюваний В.П. Фокінім, крок за кроком наповнює Декларацію реаліями, забираючи під своє крило галузі, які раніше підпорядковувалися безпосередньо центру.

Сьогодні всі, для кого Україна — не околиця великої держави, а — Батьківщина, мають діяти разом. Суверенна Україна — не тільки для українців, а й для всіх, хто в ній проживає. І хай добрі люди з росіян і інших народів не бояться українізації. Нація, яка триста років зносила русифікацію, знає, яке то почуття, коли тобі насильно нав'язують іншу мову.

Нам, громадянам України, представникам всіх націй, треба просто зрозуміти, що платити данину центру в вигляді податків з прибутку і дозволити розпоряджатись плодами своєї праці як там заманеться — принизливо. Росія це зрозуміла. Вона не хоче, щоб її колосальні багатства йшли за безцінь кудись у Африку, чи у Східну Європу, чи будь-куди, а її власні громадяни — зубожіли. Центр, повторюю, може одержати лише те, що йому дадуть республіки на спільні цілі.

Нам є що запропонувати і великій Росії, і славній Білорусії, і степовому Казахстанові, й іншим. А їм є що запропонувати нам. З товарів і комплектуючих.

*Перед фашистською армadoю не розгубилися й творці Української Повстанської Армії, організовуючи народ на боротьбу у формаціях УПА. А як поставилася «партія комуністів» до цих формацій, про це знає нині весь світ, тож не дивно, що «рани ці не загоїлися» і навряд чи скоро загояться. — Ред. «Н.Д.»

На цьому й побудується економічна основа Союзу суверенних держав, в якому народи — рівноправні партнери — поважатимуть один одного.

Але подобається це комусь чи ні, переконаний, що без активної участі комуністів побудувати суверенну Україну неможливо. І цілком певні сили, які в окремих регіонах перейшли до прямого переслідування комуністів, повинні хоч би згадати, що з інакомисленням таким шляхом уже боролись. Що так правову державу не будують. Подібна практика здатна тільки відштовхнути значні контингенти людей на Східній Україні від реального суверенітету.

Перефразуючи слова вождя пролетарської революції, закінчу так: при єдиній дії всіх конструктивних партій і сил, всіх народів України суверенна республіка можлива, без такої єдиноти про неї не може бути й мови.*

Мені додають оптимізму, наприклад, такі ось факти. Демократ, член Президії Верховної Ради республіки В.О. Яворівський дружно співпрацює з першим заступником Голови Ради Міністрів УРСР комуністом К.І. Масиком, а спеціальне звернення Голови Верховної Ради республіки комуніста Л.М. Кравчука возили в Париж на конференцію з питань безпеки і співробітництва в Європі члени парламентської опозиції Д.В. Павличко і І.Ф. Драч.

Отже, всім нам потрібна копітка, сконсолідована, цілеспрямована праця над побудовою правової держави — рівноправного члена Союзу суверенних країн. І ми здатні до такої роботи.

Кілька разів історія давала вже Україні шанс стати суверенною. Але можливість та не реалізовувалась значною мірою тому, що в першу чергу самі ж українці тягли в різні боки. А Бог, як відомо, на боці великих батальонів. Це підмічено ще Вольтером. Давайте ж засвоїмо хоч би цю істину. Бо тільки згуртованість може нам зарадити.

Якщо ж у цих рядках щось, на вашу думку, не так, давайте посперечаємось. Сторінки «Голосу України» (і «Нових Днів» — Ред.) до послуг усіх, хто прагне консолідації, а не розбрату.

Сергій Правденко,
головний редактор «Голосу України»

*«Вождь пролетарської революції» (Ленін) тут ні при чому. Такі слова висловлював не він, а провідники української національної революції 1917-1921 років, зокрема Михайло Грушевський і Симо. Петлюра. — Ред. «Н.Д.»

750,000 ДОЛЯРІВ НА СПРАВИ ВЗАЄМИН РАСОВИХ МЕНШОСТЕЙ І ПОЛІЦІЇ

Онтарійський державний радник Майк Фарнан оголосив субсидію 750,000 доларів на фінансування громадських проєктів, призначених для покращання взаємин і співпраці між поліцією і расовими меншостями.

Проекти можуть подавати безприбуткові громадські групи, організації і місцеві поліційні авторитети.

Пріоритет дадуть проєктам, які можна застосувати в цілому Онтарію, а зокрема в тих дільницях, де є велика концентрація расових меншостей та аборигенів.

За точнішими інформаціями подзвоніть до:

The Race Relations and Policing Unit, (416) 963-1570

**ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ**

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4

Телефон: 766-4511

ГОВОРИМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST. W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ 212 Mavety Street
- ГУСЛЯНКА TORONTO, ONTARIO
- БІЛИЙ СИР Tel: 766-6711
- СМЕТАНА

**У С Е С М А Ч Н Е ,
Д О Б Р О Я К І С Н Е !**

d'Chameleon

Ladies Fashions & Accessories

жіночий одяг — штучна біжутерія — прикраси

2902 Dundas St. W. (west of Keele)
Toronto, Ont. M6P 1Z1

для читачів даємо знижку

Власник: Степан Кузик

Tel: 763-6674

РАДІСТЬ ІЗ ЖУРБОЮ ОБНЯЛИСЬ

Удруге на Україні відзначався День злуки Української Народної Республіки із Західно-Українською Народною Республікою в єдиній соборній державі 22 січня 1919 року. Торік живий ланцюг із збратаних рук простерся від Івано-Франківська і Львова через міста і села до древнього Києва — на майдан Святої Софії, де відбувся урочистий мітинг. Було справжнє, давно очікуване свято, у реальність якого важко навіть вірилося. Але факт лишився фактом. Кайдани заборон, утисків і переслідувань за інакшесудання спадали. Гласність висвітлювала з темряви забуття багато нового, раніше шельмованого і фальсифікованого. Та лише на четвертому році перебудови (так у Радянському Союзі називалися реформи у сфері економіки, політичного і суспільного життя) з'явилася, нарешті, можливість переглянути антинауковий підхід до значної в історії українського народу події — об'єднання в єдиній соборній державі.

Відтоді минув рік. Знову майдан Святої Софії заповнився людьми, над головами яких розливалось синьо-жовте море прапорів. Але транспаранти і лозунги на кшталт «Ні — союзнému договору!», «Союзний договір — новітні кайдани для України», «КПРС — на Чорнобильську АЕС», «Ми з тобою, Литва!», «Сьогодні Литва — завтра Україна» та інші свідчили, що свято триває в умовах надзвичайної напруги в сфері політики, економіки, міжнаціональних і міжнародних відносин. Тому після святкового молебню, який провели спільно священники Української автокефальної та греко-католицької Церков, у промовах виступаючих лунав біль за Литву, за Україну, за майбутнє всього суспільства, яке тільки-но ступило на шлях демократизації. Литва, яка була провісником нових змін, стала також випробувальною віхою їхньої реальності і пересторогою для демократичних сил у їхній тактиці подальших дій.

Виступ народного депутата і заступника голови РУХ-у Михайла Гориня.

Святковий молебен, здійснений священиками УАПЦ і УГКЦ.

У Литві пролилася кров. Невинна кров невинних беззбройних людей, які вийшли боронити найсвятіше й найперше своє право — право на свободу. Консервативні сили, як ніколи раніше, проявили своє справжнє обличчя, свої далекосяжні наміри. Реакція пішла у наступ. Виступи союзних міністрів оборони і внутрішніх справ Язова і Пуго були безпорадними й розрахованими на наївних людей. Їхні посилення на вимогу невідомого нікому «Комітету національного порятунку» не витримують жодної критики і виявляють щонайменше їхню професійну некомпетентність і політичне невігластво. Події у Прибалтиці прояснили також і позицію самого президента Михайла Горбачова. Його запевнення про непоінформованість і непричетність до кривавого свавілля військових різко контрастує із цілою низкою попередніх указів і постанов, що прямо спонукали до протиправних дій в ім'я збереження імперії. Влада сили потьмарила владу розуму. Комуністична ідеологія, виявляється, може триматися лише на силі. Що й засвідчують події в Баку, Тбілісі, Вільнюсі, Ризі, країнах східної Європи. І це явище, зрештою, потребує тверезої оцінки.

«В руках правлячої партії є все для того, щоб реставрувати на кілька років сталінізм, в її практиці є все для того, щоб обернути демократичні партії в могили під сибірською мерзлотою, але немає в неї сили, щоб зупинити ходу історії, знищити ідеали нашої державности, демократії, справедливости. З нами цивілізоване людство, з нами правда», — казав у своєму виступі Дмитро Павличко.

Підступні наміри реакції викрили у своїх виступах народні депутати України Лариса Скорик і Михайло Горинь, народні депутати СРСР Володимир Яворівський, Володимир Черняк, Юрій Щербак і Сергій Рябченко. Надто похапливо формується підготовка до підписання нового Союзного договору, надто агресивно стала діяти партійна і державна номенклатура, прикриваючи особисті приватновласницькі інтереси демагогічним вболіванням за народ. Що ж, їм є що втрачати. Розвинутий соціалізм вони вже збудували для себе. А народ? Обманутий, зацькований народ, який весь час хочуть пересварити, перетворити в натовп, у сіру примітивну масу.

Однак, народ все бачить. Він політизується, виростає в соціальній свідомості, в розумінні гостроти і суті

**Виступ народного депутата і заступника голови
ДемПУ Дмитра Павличка.**

актуальних проблем. Тому так поспішають функціонери не випустити владу із своїх рук, не втратити останній шанс. Лицемірство, порушення правових норм, свавілля — стали правилом у політичній боротьбі. І цей фаталізм свідчить про приреченість реакційних сил, які через зазісканість фальшивими перемогами не бачать свого неминучого фіаско.

У такій атмосфері тривоги і болу за майбутнє демократії минуло свято Дня соборності України. Люди, котрі прийшли на Софійський майдан, розуміли, як важко нині зберегти єдність і силу духу, здоровий глузд і оптимізм, віру в себе і в рідний український народ.

«„СТАЛІНСЬКА НАГОРОДА“... СТАЛІНУ»

Розмонтовання «берлінського муру» стане символом нового повороту в світі (як була свого часу французька революція 1789 р.), що полягає у демонтажі колоніальної системи й російсько-комуністичного деспотизму.

Дивно, що Вільям МакНіл, автор статті «Winds of change» в американському журналі «Foreign affairs», осінь 1990 р., всупереч обіцяючо-актуальному заголовкові, аналізує сучасний стан СРСР в дусі «застояного повітря» «доісторичних» західних дослідників т.зв. Росії (російської імперії).

Дивно теж, що в своїй аналізі автор переочує моральні вартості і критерії політики, твердячи, що модерна Росія завдячує свою велич... «героїчним чинам» Сталіна, а передтим — Петра Великого, бо обидва «свідомо пробували подолати відсталість (Росії) виснажними героїчними акціями» (152 стр.).

Така інформація і подача фактів у фаховому журналі вимагає сильного відгуку — коментаря на сторінках того журналу істориків, політиків і журналістів, які стоять на сторожі наших справ!

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

**2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6**

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ!

Фірма „Українська Книга“ в Т. „Внешпосилторг“ із Радянського писали договір про висилан-
них посилок — подарунків канадців та організацій проживаючим в СР

Українська —
інші оплати
долярам
отри

мито, поштові та
аплаити канадськими
кових оплат тих, хто їх

УВАГА!
взяття і деякі продукти
БЕЗМИТНІ!

Українська г — митні, поштові та
інші оплат. аплатити канадськими
долярам. зовних оплат тих, хто їх
отри

...ка книга" має філіали у Вінніпегі, Торонто, Ванкувері, Монреалі.

**Українська книга,
962 Блур стріт, захід,
Торонто, Онтаріо. М6Н 1Л6.
Телефон — (416) 534-7551.**

 **Ukrainska Knyha,
962 Bloor Street West,
Toronto, Ontario. M6H 1L6.**

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

Реалізм, правдоподібно, є найбільш незрозумілою школою мистецтва. У Сполучених Штатах люди переважно думають, що кожний малюнок, подібний на об'єкт який є намальований на ньому і має подібність до «справжнього життя» то й є реалізм. Але у дійсності це не так.

Три головних представники реалізму це еспанець Гоя і два французи — Дом'є і Курбе. Для Гоя й Дом'є малюнок не мав такого самого значіння, як саме життя. Вони бачили життя представлене людьми як боротьбу щоб вижити. Часто були показані не найкращі характери, але джерело всього зла, інкарноване у людському вигляді. Навіть портрети королівської родини Еспанії в Гоя показані у дуже непохвальний спосіб. Це саме стосується і Дом'є. Він малював горем прибитих і нещасних, але завжди подаючи причину цього нещастя. Дом'є більше ніж будь-який інший мистець малював на соціальні теми.

Щодо мистця Курбе, то у нього помітний інший підхід. Курбе не був дуже зацікавлений справами людства, але він все бажав малювати сюжети такими, як вони є. Курбе не хотів уживати свою фантазію, але вживав життя як основу свого мистецтва. Він відмовлявся малювати те, чого він не бачив, аж доки не був повністю ознайомлений зі своїм сюжетом. Курбе раз сказав: «покажи мені ангела й я змалую його». Це значить, що поки він не побачив ангела й не знає як той ангел виглядає, доти не буде його малювати.

Є багато мистців, які слідували ідеям реалістів і ці мистці малювали виключно те, що бачили. У Франції були мистці, які не малювали нічого крім краєвидів, тому, що це було те, що вони бачили. У цьому нема нічого злого й їхні малюнки ще і зараз високо цінуються. Дехто з них малював у селі Барбізон. Найкраще з них знаний в Америці є Коро.

Елімінування фантазії і зв'язування себе тільки з баченим не підносило мистецтво, а навпаки понижувало його. Мистці обмежували себе занадто до об'єкту, який можна було легко фотографічно відтворити, але найгірше, що вони обмежували себе духово в мистецтві.

Слова Бодлера ще далі дзвенять у повітрі, застерігаючи не йти задалеко в дрібниці. Він казав: «З кожним днем мистецтво губить повагу до себе через віддання поклонів зовнішній реальності. З кожним днем мистець все глибше і глибше встрягає у малювання того, що він бачить замість малювати те, про що він мріє».

Нині ми чуємо часто про інші стилі, які називають реалізмом. Дві з цих шкіл треба згадати: магічний реалізм знаний у Сполучених Штатах, і соціалістичний реалізм у Радянському Союзі.

Магічний реалізм — це спосіб малювання деталей з такою докладністю, що витворює магічний вплив на глядача, ніби перетворюючи вигляд малюнка у реальність. Головною ознакою цього стилю є майстерність мистця. Бере дуже багато часу малювати таким способом і глядачі в більшості є під вражінням технічно-

го виконання деталі, радше ніж під вражінням від ідеї малюнка.

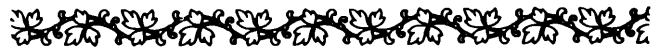
Соціалістичний реалізм є зацікавлений тільки життям під соціалістичним устроєм і показує виключно позитивні сторони соціалістичного життя. Гарні дівчата працюють на пишній ниві. Або Ленін промовляє до робітників-революціонерів. Або алегоричний малюнок, що показує як «радянський нарід» винищує німецький фашизм. Ці малюнки в більшості є творчістю фантазії. Ніхто не знає як Ленін виглядав, коли промовляв до робітників якихось 70 років тому. Але мистець завжди може уявити як Ленін міг виглядати під час такої промови. У такому випадку соціалістичний реалізм не являється точним переданням реальності, але переданням бажань і потягу.

Іронічним є те, що реалізм часто показував виключно негативні сторони життя. Цікавим би було бачити радянського мистця, що показує негативні сторони життя у Радянському Союзі. Радянський мистець може показати негативні сторони американського життя, але не радянського*.

Реалізм існує для того, щоб показувати реальність. У всіх розгалуженнях реалістичного мистецтва мистець мусить пригадувати це і що він має бути більше про роком ніж актором.

Юрій Мошинський

*Стаття написана ще перед ерою «гласности» в СРСР — Ред.

ПЕРЕВИДАНО «УКРАЇНСЬКІ ВІСНИКИ»

В українському незалежному в-ві «Смолоскип» ім. В. Симоненка появилися однією книгою три випуски неформального «Українського вісника», числа 7, 8 і 9-10. У цьому виданні «Вісників» запроваджено правопис 1929 року і додано покажчик імен і назв, який охоплює 1300 позицій.

У книзі опубліковано ряд важливих документів і статей, як лист В. Чорновола до М. Горбачова з 1986 року, «Розмова з Курбасом» В. Цеханського, уривки з поеми В. Сосюри «Розстріляне безсмертя» та автобіографічної книги «Третя рота», «Олександр Архипенко» Б. Гориня, «Юр Меженко» Я. Дашкевича; у розділі «Василь Стус у житті й літературі» вперше опубліковано нові документи й листування поета; в окремих частинах «Вісників» опубліковано прозові твори й вірші багатьох поетів, в основному колишніх політ'язнів — Є. Сверстюка, М. Осадчого, Я. Лесіва, Ірини Сенік, С. Сапеляка, І. Сокульського, Н. Суровцевої та інших.

Багата хроніка, інформації й ряд статей дають читачеві образ і уявлення про Україну на тяжкому шляху до національного й державного відродження та національного самоусвідомлення.

Книга «Український вісник» має 640 сторінок, а її обкладинку мистецьки оформив Олесь Тимошенко.

Ціна в Америці й інших країнах — 27.50 ам. дол., в Канаді — 32.50 кан. дол. Замовлення слати на адресу: «Smoloskyp», P.O. Box 561, Ellicott City, Md. 21043, USA.

ПОЛІПТИХ

(Додаток: 4-ий, 5-ий, 6-ий і 7-ий панелі)

«Питання без відповіді?»

Американська фірма-продуцент харчів, пива, сигарок Philip Morris помістила велику рекламу (дві кольорові сторінки репродукцій) в New York Times Magazine за 14 жовтня, 1990 р. на виставку творів Казимира Малевича — «революційного російського мистця й одного з найбільших новаторів сучасності», — яку ця фірма фінансувала. Ця сама реклама надрукована також в «Art-News», «Architectural Digest» і «Vanity Fair», жовтень 1990 р. Виставка відбулася у Національній Галерії у Вашингтоні.

Дискусії про національність мистця, особливо про національність мистців поточного сторіччя, з огляду на комплікації питань особистого порядку, не є популярні; який чинник мав би бути вирішальним у процедурі щодо народу-спадкоємця — колиска чи творчий клімат?

Це не було питання у попередніх сторіччях, в житті з системами цехів; навіть коли мистець робив «студійні подорожі», він рідко коли не повертався до свого гнізда (Ель Греко один з таких винятків). Щойно в першій половині 20-го сторіччя мистці почали масово відбувати студійні подорожі, головною ціллю яких був Париж і Мюнхен, де вони часто застрягали. Мистців з центральної України вабила радше Москва і Петроград — зручніші для них культурні центри, з яких вони рідко коли повертались; Малевич народжений 1878 р. біля Києва — помер 1935 р. в Ленінграді; Татлін народжений 1885 р. в Харкові — помер 1953 р. в Москві, — два суперники і обидва головні рушії мистецтва в Росії. Василій Кандинський, великий російський мистець, один із чільних модерністів в Німеччині з середовищем «Синій вершник» і «Баугауз» та Марк Шагаль, якого словник мистецтва 20-го сторіччя «Phaidon» називає російсько-французьким мистцем (Пікассо в цій книзі фігурує як іспансько-французький мистець), творячи переважно на Заході, мали малий (Кандинський), або жодний (Шагаль) вплив на мистецтво в Росії.

У випадку національності Малевича є особливі комплікації: він народився на Україні від матері — українки і батька — поляка.

Rosamond Bernier в рецензії на виставку Малевича, яка після Вашингтону помандрує до Музею Арманда Гаммера в Лос Анджелес і Метрополітанського Музею в Нью-Йорку, постійно наголошує російськість мистця, чим щирість виповнена його творчість, вчіплюючи в тогочасні західно-європейські зміни «російську віковичну іскру» («Vogue», September 1990). У цьому числі журналу є теж репортаж про моду сезону, в якій панує червоний колір, демонстрований типічними для «Vogue» розкішними знімками на тлі московських і ленінградських куліс.

Можливо, що наші авторитетні установи УНІГУ в Гарварді, а особливо Український Музей в Нью-Йорку, який чваниться «ключами входів» до престижних американських установ, що виринуло в дискусії про «Му-

LOT
пропонує єдине
безпосереднє сполучення
Монреал — Варшава. Відліт
з Мірабел у понеділки і четверги.
Пропонуємо також сполучення
до Риму, Банкоку. Делі і до
більшості європейських
столиць. Сердечно
запрошуємо.

За ближчими інформаціями телефонувати
в Монреалі: (514) 844-2674
в Торонто: (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

Prolog Video

A complete professional video
and audio service company
Audio and Video duplicating
service

All format tapes

Titling and editing

English, Ukrainian, Russian,
Polish and other languages

Foreign Standards conversion
PAL, SECAM, NTSC

High speed audio duplication

No matter where you are located
we pick up and deliver

Federal Express

Call us toll-free at
1-800-458-0288

Fax for free quotes

(201) 622-1933

VISA and Master Card
accepted

744 Broad Street, Newark, NJ 07102

зей Українського мистця-новатора» в журналі «Сучасність», червень і грудень 1980 р.), які вже від часу свого постановня заходяться теж біля **широкої популяр-**

ризації наших культурних здобутків, спростовуючи погляди й твердження із зрусіфікованої на Заході перспективи — звернуть належну увагу й на цю ділянку.

Східний «ідеалізм» і Західний «матеріалізм»: висліди

В репортажі — есе «The Russian Character» Гедрік Сміт (Hedrick Smith, «The New York Times Magazine», October 28, 1990 р.; відгуки читачів появились 25-го листопада у тому ж журналі) аналізує російський характер, елементи якого, на думку автора, находяться також і в інших народів Радянського Союзу — твердження, до якого автор не повертається і не аргументує. Свої помічення, він конфронтує часто з цільними людьми уряду, науки та журналістики (прим., В. Ядов, директор Інституту Соціології в Москві; Н.П. Шмельйов — економіст; Н. Петраков, економіст-дорадник Горбачова; А.А. Собчак, посадник Ленінграду; Д. Захаров — телевізій; В. Познер — журналіст, емігрант із США), які основно potwierдили його помічення — причини гальмування процесів програми Горбачова.

Брак в масі населення відваги виявити власну ініціативу, пов'язану з можливими труднощами і поразками, автор (і його російські співбесідники) вважає причиною невдач програми «перестройки». Росіянин почувається захисно в юрбі, в якій всі рівні //, а коли когось пощастить (працею, завзяттям, уявою) створити краще матеріальне життя, — йому (із заздрості?) починають докучати і «підставляти ногу» різного роду пакостями: підпалами, побиттями, вибиваннями вікон і т.п. Навіть, коли знесено в Росії панщину, відмічує автор Сміт, — росіяни не відважились зажити індивідуально-самостійно, впровадивши, без тиску згори колективну систему громади. Добробут, майно, гроші — лиш упривілейовані можуть без викидів совісті цими «ласощами» користуватись; російський ідеалізм мас дивиться на ці «спокуси» з погордою.

Читаючи репортаж-есе Сміта, одержав листа з України в якому, між іншим, зроблено закид Америці (себто США), де «домінує бизнес і гроші» — «слава», яку не лише Америка і американці заслужили. А зрештою — Радянський Союз запрошує учителів звідси з досвідом у цьому секторі (бизнес і гроші) з надією чогось у них навчитись. Хоч в основі палкий ідеаліст, — я не помітив конфліктів між мистецтвом і тими, що «мають». Навпаки: найбільшій події і осяги ставались, стаються і завжди так буде, при співучасті меценатів, які розуміють місце культури в житті суспільства! Що б це не було голослов'ям, я зробив статистику фактичних осягів у секторі музейному, який є певним мірилом і показником потреб, як рівно ж доказом ваги фінансів в розвитку і в процесах духового життя суспільства. Вони (музеї) вказують на його культуру, яка виявляється теж у заходах зберігати надбання держав в минулому і сучасності, — установи, які без солідної фінансової бази, не можуть існувати і як слід діяти!

Взявши до уваги помічення (в листі) з України і аналізу Сміта — напрошувалось порівняння «ідеалістичної» країни (СРСР) з «матеріалістичним» світом (США), додавши заради розкішної картини пересічну величиною націю (Німеччина) і одну з найменших (Швейцарія), які перейшли (і переходять) як одне (духовий ідеалізм) так і друге (практичний матеріалізм); але перед

статистикою — маленький спомин: прибувши з родиною (з дружиною і дворічним сином) кораблем на «вільну землю Вашингтона» і до її найбільшого міста — Нью-Йорку, слідуючого дня помандрував до Метрополітального Музею, який був переповнений публікою різного віку і, а це мене найбільше здивувало і захопило, там побачив матерів з немовлятами на руках, на грудях і плечах! (В Мюнхені мені самому /крім вартових/ приходилось часто «творити життя» в музеї, вибиваючи обцасами підлогу «Haus der Kunst»).

А тепер факти (які говорять самі за себе; слід відмітити, що мій адресар-провідник, на якому базовані інформації нижче, дещо застарілий: двотомні примірники 10-го видання «International Directory of Art» вийшли 1969-1970 р. в Берліні в редакції Гельмута Раушенбуша; «пропуски», тут не суттєві, прим. «Український Музей» в Нью-Йорку та «Український Інститут Модерного Мистецтва» в Чикаго в них не фігурують, бо може вони постали після підготовки і випуску цього видання адресара-провідника /?/; теж звертаю увагу читача, що ці цифри охоплюють музей взагалі: мистецтво всіх періодів і культур; прикладне і народні мистецтва; архітектуру, театр, антропологію, технологію і т.д.):

1. З СРСР (включно з Естонією, Латвією і Литвою) зареєстровано 96 музеїв (в Москві, — 32, в Ленінграді — 11, в Києві — 3, в Харкові — 2 і у Львові — 2);
2. З США зареєстровано 2.900 музеїв, в Нью-Йорку — 131, а у Вашингтоні /столиці/ — 60;
3. В цілій Німеччині (з окупованими Польщею територіями) — 2.121 зареєстрованих музеїв, (з того в Берліні 97 музеїв, а в Мюнхені — 54);
4. В маленькій Швейцарії діє 463 музеї, з чого в Цюриху є 40 музеїв.

Навіть не беручи до уваги вік країни — виходить, що США справляються гаразд з завданнями плекання культури і творчості; проблеми американського суспільства взагалі не інші тепер, ніж світові проблеми, — особливо в секторі моральному та, помимо думки світового загалу, сконструованої на різних мітах, — економічному...

Рефлексії про ненависть

У вересневому числі «Тайм» («Time», September 17, 1990 — американський популярний журнал-тижневик) появилсь есе Ленса Маррова (Lance Marrow) «Анатомія ненависти» («The anatomy of hate») з нагоди конференції в Осло на цю тему, зорганізованої Елі Візельом, бувшим в'язнем гітлерівських концентраційних таборів. В конференції брали участь: президент В. Гавель; бувший президент Джімі Картер; президент Ф. Міттерран; активіст в Полудневій Африці Н. Мандела; письменники і політичні активісти Гюнтер Грас (Німеччина) і Н. Гордімер (Полуднева Африка); Чай Лінь і Лі Лю (Li Lu) — провідники демократичного руху і маніфестації на Тіананмен Сквері; та, врешті, Елена Боннер — дружина покійного Сахарова.

Чудний склад доповідачів, яких доповіді чи не підказали закінчення есе Маррова про вбивство туриста цього року в Нью-Йоркському соборі, якого — незнайомої людині — вбив ножом напасник (не з ненависти, а заради грошей); значиться /?/ доповідачі підійшли до теми «від кінця», — від кульмінації процесу наростан-

ня, переочуючи причини зародка і («плекання») цього фатального імпульсу, який має два кінці — «негативний і позитивний», про що тут буде коротко мова («репортаж» Маррова — мрячний, залишаючий багато місця для здогадів про зміст доповідей та напрям конференції).

Панщина, плянтації, гареми невольниць, гніт окупантів — заходи «установ використання» (і знущання для «підбадьорення» рабів) заради особистих благ і розкішного життя; власники цих рабів переважно їх не знали і не могли їх індивідуально ненавидіти, але страждаючи знали своїх панів-п'явок і наганячів; їхня ненависть була виявом гніву, обурення і сорому!

На цю тему — бунту обуреного села в Іспанії (15-те сторіччя), де селяни порубали «на тріски» тирана-пана і знищили доценту його палац — Lope de Vega створив около 1612 р. драму «Fuenteovejuna» (цей вельми продуктивний драматург написав десь так 1.800 драм, з яких 470 //! збереглось).

Отже, буває, що потерпілий є спричинником поганих наслідків, — тож, коли мова про жорстокості, особливо, які виникають з плеканої політичними установами **сліпої ненависти**, породжуючи зворотну ненависть, — треба йти до кореня, часто глибокої історії, відсортуючи причини конфліктів та реваншів. Натомість, виходить, доповідачі концентрувались при вислідах на природі садистики, яка може, але не кон-

че мусить бути викликана ненавистю.

Ненависть не є вродженим в людині грибом, а є радше феноменом історично викликаним і прогресуючим (в рамках родини, громади, рас, релігій, націй); він (цей феномен) може бути часами морально оправданим — як в драмі Lope de Vega, або історія епізодів — хоч би в біжучому сторіччі — ближчих до нашої шкіри: чека і їхні наслідники; Великий Голод; пацифікація і палення наших церков в Галичині і на Волині; цензура; загарбання і нищення нашої культури; окупації...).

Лише здогад на підставі, як сказано, мрячного допису: в загальному доповідачі «переочили» сенс і зміст теми, — обговорювали лише фрагмент великої проблеми, думаючи мабуть, що це було метою організатора Конференції. Вибравши в більшості людей в минулому заангажованих в політичних конфліктах і з пошани до Візеля та його минулого, про це (знущання і терпіння) треба було говорити.

«Геніяльна мавпа» та її епігон — слон

Юрій Мошинський, публікуючи в «Нових Днях» ряд «підставових лекцій» на теми образотворчого мистецтва, в 20-тій статті «Абстрактне або безпредметне мистецтво» («Нові Дні», жовтень 1990 р.) опинився на «планеті», яка його не влаштує і, з його перспекти-

ПОДАРУЙТЕ ІМ АВТО

За посередництвом фірми ЛАДА КАНАДА Інк. тепер можете купити або подарувати своїм рідним і приятелям на Україні новий автомобіль прямо з Запорізького або Луцького автозаводу!

Великий Запорізький автозавод ЗАЗ виробляє понад 100,000 легкових автомобілів річно та всі запасні частини для них. Від часу появи перших мініавтомобілів марки «Запорожець» в 1960 році, до нинішньої модерної комфортабельної ТАВРІЇ ЗАЗ-1102 (з передньою передачею) пролягла довга дорога постійних технічних удосконалень.

ЦІНА \$6996.00

1790 ALBION ROAD, REXDALE, ONTARIO M9V 4J8
Tel.: (416) 748-2100 Fax: (416) 748-2107 Telex: 06-989241

В НАС ВИ ТАКОЖ МОЖЕТЕ ЗАМОВИТИ ТАКІ АВТА ЯК «ЛАДА», «НІВА», «САМАРА»,
ЩО БУДУТЬ ВИДАНІ В ЛЕНІНГРАДІ.

ЦІНА \$5994.00

Крім нових авт типу ТАВРІЯ, наша фірма доставляє також спеціально сильні автомобілі (джіпи) Луцького заводу ЛуАЗ-969А, з передачею на всі чотири колеса, що достосовані до перевезення пасажирів і тягарів по нерівних полях і дорогах.

Ці автомобілі вповні перевірені, забезпечені від ржі, гарантовані, економічні і недорогі!

Обіцяємо доставку напротязі двох місяців прямо з заводу!

За повнішими інформаціями телефонуйте, пишіть, або зголошуйтеся на таку адресу:

ЛАДАКАНАДА INC

ви, зяє проваллями, тому — після цитати з програми Кандинського (один із творців цього мистецтва), він, покликавши на «свідка» мавпу, яка теж малює безпредметні образи, відкрив шлюзи атаки-мішанини обурення та іронії.

Автор переочує (історичний) факт, що мистецтво постійно було часткою періоду, по-своєму маніфестуючи його дух та ідеї. Коли час «тягли воли» — думання і уявлення про світ (універс, природу і людину) ішли по лінії мітології і теологічних пересудів, — важко збагачуючи свідомість фактами. Тому ж мистецтво тисячоріччями ішло однією простою наративізму з ілююстрованням сцен побуту, історії, мітології, релігії, — залежно від тенденцій періоду — міняючи спосіб (стиль) вислову.

З експлозією технології — час значно приспішився: немає дня, години, секунди без важливої події в секторах життя, що людина не є в стані усвідомити і реєструвати. Такі «фантастичні» речі, як рентген, літак, радіо, телевізія, комп'ютер..., автоматично «толеруємо», «забуваючи» наскільки змінилось наше життя! В такій ситуації намагання задержати мистецтво «в добрих старих випробованих часах» — є колом в колесах, які котяться по дорозі пізнання і добудовання «квартир нового життя».

Один із теоретичних виводів Кандинського, який Мошинський наводить, про різні сенсації від даного об'єкту, залежного від його кольору (тут мова про жінку, раз в червоній сукні, іншого разу в білій) — не можливо оспорювати, як годі оспорювати різні настрої (психічні) і стани (фізичні) залежні від погоди, викликані соняшним днем, або сіро-похмурим, процес, який починається зоровими сенсаціями (навіть дивлячись крізь вікно з «неутральної» обстановки кімнати). Тут не місце наводити, описувати і аналізувати всі даності в образотворчому мистецтві і в творчому арсеналі мистця, які співдіють при конструюванні і конкретизуванні його візій — ідей. Варто однак, відмітити, що сприймання мистецького твору не є лише актом підсвідомості, але теж процесом усвідомлювання його фізіології. Стосовні питання мистецтва широко і кропітко обговорені і обговорюються мистцями і теоретиками кінця 19-го сторіччя і в біжучому сторіччі, тому тим більше «фасцинує» завзята активність дописувачів діапазону анекдотичних «теорій та аргументів»!

Безпредметне мистецтво, яке (з мавпою) Мошинсь-

кий мав на увазі, реєструє душевний і фізичний стан мистця в даний творчий «момент» — з повною свідомістю свободи визволити з своєї істоти всі творчі демони. Так, і фізичний стан, чому то мистці «Нью-Йоркської школи» створили свій варіант т.зв. «абстрактний експресіонізм», якого «емблемою» став формат гігантських вимірів, названий критиками — героїчним. Отже таке безпредметне мистецтво є теж виявом і вислідом психоаналізу (автоаналізу), поширеного тепер нахилу аналізувати душевний феномен — його теємниці — заковики.

Інше абстрактне-безпредметне мистецтво (геометризм — конструктивізм) є основане на принципі прецизності і логіки. Воно твориться майже рівночасно в Німеччині (Альберс), Голандії (група De Stijl), мистцями з України (Татлін і Малевич) і в Росії (Родченко, Габо, Певснер і Лісіцкий); нюанси програми і їх обґрунтування з'ясовані в маніфестах з натяками в назвах, прим. «неопластичність» (Мондріан); «супрематизм» (Малевич); «конструктивізм» (Татлін)...

Свої міркування про абстрактне-безпредметне мистецтво Мошинський завершує в останній абзаці, який починається помірковано: «Роз'яснювання абстракції притягло багато мистців — поетів...», а кінчає сальною: «повірте (!? — Ю.С.), що мистцєві нині є дуже тяжко конкурувати з мавпою» (але з чим успішно впорався маєстро слон; колекціонерам такого «мистецтва» не можу зарадити: «забув» адресу звіринця цих «геніальних» тварин); між початком і кінцем є багато такого, що може придатись городові, а не путньому роздумуванню про мистецтво, творчість і роль мистця в процесах суспільства.

Французький мистець (Yves Klein /1928-1962/), помазавши голих дівчат фарбами — малював ними при звуках присутнього камерного ансамблю; ця екстравагантна техніка малювання (твори цього мистця знайшли вже дорогу до музеїв) — менш ексцентрична, коли згадаємо відбитки анатомії (руки) архаїчного мистця на стінах його житла — печер, малюнки творені при звуках палаючого вогню і присутніх; сюди можна підвести мавпу та слона в ролі знаряддя мистця: «кисть» — мавпа і «розпилювач» (airbrush) — слон.

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ В ТОРОНТО

Тел.

(416) 766-6802

2118-A BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONT., M6S 1M8

Перша і єдина в Канаді Фундація українського мистецтва, заснована в 1975 р.

- Формує образотворчу Галерію-Музей
- Влаштовує виставки і продаж мистецьких творів
- Організовує конференції, доповіді, читання на мистецькі теми
- Видає книги, альбоми репродукцій, проспекти тощо.
- Ставайте членами, прихильниками і спонсорами КУМФ! Підтримуйте її для збереження і розвитку української культури!

КУМФ відкрита від вівторка до суботи від 12:00 до 18:00; у неділю від 13:00 до 17:00 год. Вступ до галерії за добровільними датками.

ТІЛЬКИ "КОБЗА", ПРИЙДЕ ДО РІДНИХ І БЛИЗЬКИХ І ПЕРЕДАСТЬ ДАРУНОК
ШВИДКО І ДЕШЕВО, "КОБЗА", ПЕРЕШЛЕ РЕЧІ НА УКРАЇНУ:
ВІДЕОКАМЕРУ, ВІДЕОМАГНІТОФОН, КОПІЯРКУ, ФАКСМАШИНУ,
ТЕЛЕВІЗОР, КОМП'ЮТЕР, АВТОМОБІЛЬ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
ВЖИВАНІ РЕЧІ І Т.Д.

ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ", ! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3

TEL: (416) 251-9110

FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours

626019 ONTARIO LTD.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НА ДУМЦІ ЇХАТИ НА УКРАЇНУ АБО
В ТЕПЛІ, СОНЯЧНІ КРАЇ ЦІЄЇ ЗИМИ?

ЗАДЗВОНІТЬ ДО ІРКИ ПОЛІЩУК.

TEL: (416) 503-0530

3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT.

Лише інформація і спростовання

«Природничо-історичний американський музей» в Нью-Йорку («American Museum of Natural History») в новому відділі «Заля біології і еволюції людини» («Hall of Human Biology and Evolution»), приготував на осінь 1991 р. виставку саме на цю тему: «Біологія та еволюція людини», на якій відвідувачі виставки познайомляться з Homo erectus-ом, який заселявав нашу планету около 1.7 мільйонів років тому; зможуть порівняти сучасні наші стопи з відбитками стіп двоногої тварини 3-4-мільйонної давнини; привітатись з нашим древнім 50.000-річним, але фізіологічно найблищим прашуром (неандерталь) і подивляти відтворену для виставки **найстаршу** відому архітектуру (з склепінням!), яку **збудували наші предки 15.000 років тому на Україні.**

**

В статті «Європейські весняні паростки 1990 р.», «Нові Дні», жовтень 1990 р., зайшла суттєва помилка в замітці про творчість мистця з прізвищем українського звучання — Джордж (Юрій?) Савчук, який не **представляє**, як надруковано, а **переставляє** // лісові ручаї і дороговкази!

Листопад 1990 р.

ЗБІРКА СИБІРСЬКИХ НОВЕЛ І ТЮРЕМНИХ ВІРШІВ Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА

В українському незалежному в-ві «Смолоскип» ім. В. Симоненка появилася збірка сибірських новел і тюремних віршів довголітнього в'язня радянських концтаборів, письменника й мовознавця Бориса Антоненка-Давидовича. Збірку упорядкував, оригінально мистецьки оформив і написав до неї передмову внук письменника, який перебуває на лікуванні у Вашингтоні Олесь Тимошенко.

У збірці опубліковано 16 новел, які письменник написав після повернення на Україну з ув'язнення. Серед них «Хто такий Ісус Христос?», «Шарабуря», «Хай спиниться чудова мить», «Сізо» та інші. У розділі «Тюремні вірші» опубліковано 11 віршів, які письменник відтворив після ув'язнення і записав на магнітофоні. Серед них — «Пурга», «Карусель», «Мати», «Бранка», «Хутір Михайлівський», «Апеляція до майбутнього» та інші. Вірші ці появилися в 1989 році на касетці у мистецькому виконанні Олесь Тимошенка (ціна 10 дол.).

До збірки включено статті Бориса Тимошенка, Вячеслава Брюховецького і Анатолія Дімарова про творчість Б. Антоненка-Давидовича і запис розмови Б. Тимошенка з письменником з 1982 року, а також 18 фотографій з його життя.

У слові упорядника, Олесь Тимошенко пише:

«Неможливо перемогти людину, яку живить національне джерело — вона могутня, вона морально незламна. Матерія здатна перемагати матерію, але вона безсила перед духом людини, що свідомо є частиною загальнонародного духу. Таким незламним борцем-людинолюбом і був Борис Антоненко-Давидович — людина-легенда, людина-творець, веселий мрійник та лицар честі і совісті. Жажливі роки далеких північних таборів і заслання, цькування і переслідування вдалося пережити йому. І ніщо не було спроможним зламати в ньому людину. Він з честю зносив всі життєві випробування, ніколи не йдучи на компроміс із совістю... У найтяжчі часи письменник завжди був певний, що слово його дійде до читацького серця, заторкне щось в його глибинах... Дихають «Сибірські новели» і «Тюремні вірші» світлою душею Бориса Антоненка-Давидовича, і постає вкотре із темряви нашої ще недалекої історії його струнка і горда постать Людини. Людини непереможеної ніким і нічим».

Збірка «Сибірські новели» має 310 сторінок, у твердій обкладинці. Ціна в Америці й інших країнах — 16.25 ам. дол., в Канаді — 19.75 кан. дол. Замовлення слати на адресу:

«Smoloskyp», P.O. Box 561, Ellicott City, Md. 21043, USA.

Лев ЯЦКЕВИЧ

В ПОШУКАХ КРИНИЦІ МОЛОДОСТІ

Людина від сивої давнини була заповнена двома настирливими ідеями: перетворенням нешляхетних металів в золото та винаходом еліксиру довговічності, чи пак, криниці вічної молодості.

Мрія трансмутації важких металів в золото, шляхом зміни їх атомної структури, виявилася теоретично можливою, але практично недоцільною, з уваги на недосяжно високі кошти трансмутації первнів. Також ідея винаходу еліксиру не стала дійсною.

Але їх розвінчання забрало людині багато тисяч років. Найбільшу снагу та завзяття виявили шукачі криниці молодості, на чолі з Хуаном Понс де Леоном, еспанським віцекоролем Пуерто-Ріко, який влаштував дослідну експедицію до легендарного острова Біміні, на якому, згідно з переказом індіців, мала бути розташована криниця чи радше джерело вічної юності. Цим легендарним островом виявилось східне побережжя Флориди, заселене войовничими автохтонами, які засипали членів експедиції градом стріл, що з них одна зранила важко підстаркуватого вже Понс де Леона та принесла йому передчасну смерть.

Щойно нині, в добі приголомшливого розквіту науки, людина зрозуміла, що юність та старість пов'язані не з легендарним джерелом молодості, а з генетичною системою тканин нашого організму та його біо-хімічною дією.

Мало того, вчені цих ланок наук передбачають, що діти, народжені у 1980-их рр., не тільки доживуть сотні років, але при постійному розвитку знання, втішатимуться у своїй старості таким самим здоров'ям та виглядом як їхні тепер 30-літні батьки. І це буде не наукова фантастика, а дійсність!

Ми вже сьогодні читаємо про те, як медичні спеціалісти відмолодження, при допомозі таких софістикованих метод, як пластична хірургія, впорскування клітин, висмоктування надвижки нашарувань товщу з людського тіла та цілого арсеналу «чудодійних» кремів краси намагаються відновити те спустошення, яке вчинив на людським тілі, а головне на обличчі, невблаганний зуб часу.

Хоч прожиті роки залишають свій слід не тільки на нашій обличчі, але й в нашій умі, проте найбільш нещадні сліди старшого віку, головне у жінок, залишають зморщки, які пластичні хірурги усувають «чародійним» підносом їх лицьової шкіри (face lifting) або акапунктурою обличчя.

Кожного року щонайменше півмільйона американок (хоч не бракує між ними й мужчин) відмоджують себе при допомозі витончених скальпелів, лазерної терапії в сальонах краси та люксових європейських осередках відмолодження, таких, як клініка Отепені, в Бухаресті, в Румунії, The Jean Bobet Thalassotherapy в Біярі, у Франції, Biotonus Cli-

nic в Монтре, в Швейцарії чи The Buschinger Clinic в Марбеллі, Іспанія.

Слід згадати при тому, що у всіх тих клініках краси виконуються майже всі роди пластичних операцій, перед якими кожний пацієнт має змогу побачити на екрані компютера свого пластичного хірурга своє власне обличчя у двох фазах: перед і по переведеній операції, себто по усуненні всіх лицьових недоліків, ще заки скальпель заторкнув його чи її обличчя.

Кого не стати на пластичну операцію, той мусить вдовольнитися кремами проти зморщок, які наче повині заливають косметичний ринок США. Найдорожчий (але не конче найкращий) крем має назву Glycel, одна унція якого коштує 75 дол.

На думку д-ра Вільяма Газарда з Джон Гопкінс шпиталю, задержання краси не завжди тотожне із задержанням довговічності. На його думку, найкраща метода продовження життя — це харчова дієта в такій пропорції, щоб вага нашого тіла поміж 30-тим та 70-тим роками не збільшилася більше, ніж на 30 фунтів. При тому, слід мати на увазі, що низько-кальорійне харчування, з обмеженням жиринних товщів та перевагою овочів і волокнистих ярин, може припинити руїну дію старіння.

Що таке старіння? На це маємо цілу низку гіпотез. Одна з них пов'язує його з розладом гормонів та розгубленням молекул DNA, що контролюють дію клітин. Друга теорія пов'язує його зі зношенням та пошкодженням цих молекул невідповідною їжею, затруєнням повітря та хімічними змінами, що відбуваються в нашому організмі. А третя теорія пов'язує старіння з дією вільних молекул, або т.зв. радикалів, що їх вирощує наш організм в часі поглинання кисню. Вони, буцім то, зударяються з клітинами нашого організму, пошкоджують їх та, у висліді, призводять організм да недуг і старіння.

Багато вчених вважає, що старіння успадковане від родичів. Латинська пословиця каже, що «в здоровому тілі — здорова душа». Але на думку багатьох джерентологів є, радше, навпаки! А саме, в здоровій душі — здорове тіло! Звичайно, правда — по середині.

Згідно з вислідом реєстрації столітніх, переведеної американським урядом, скількиж жителів США, що досягнули сотий рік життя в останнім 100-річчі зросла 10-кратно. І так, в 1980 р. 14,200 американців мали сотню, або більше років, в 1986 р. їх число зросло до 25,000. В 2000 буде в США 108,000 столітніх людей, а в 2080 р. — один мільйон!!

Джерентологи зв'язують цей феномен з поступом медицини та гігієни. Але, на нашу думку, джерело довговічності пов'язане, у великій мірі також із нашою настановою до життя, з нашою життєрадісністю і балансом наших фізичних та умових навантажень. Ця настанова людини, поряд постійних дослідів старіння становить надію, що в найближчій столітті людина буде втішатися не тільки продовженням, але й щасливішим та здоровішим життям. І тому за криницею молодості й довговічності не слід шукати на легендарних островах, але в своєму власному організмі.

„Нові Дні“, березень 1991

ЛИСТ ДО КУМИ.

Дорога Кумцю!
Дай Боже Вам здоров'я і щоб все добре у Вашій хаті водилося.

Питаєте, що у нас нового. От приїхали до нас соловейки з України. «Ідемо на концерт», каже мій старий, «треба їх підтримати». «Та добре», кажу, і згадую як ми оце недавно ходили до Carnegie Hall підтримати одного артиста, що на піано грав. Згадала як ми на балюконі сиділи дуже високо, а мені здавалося, що я до самого неба підіймаюся. Ой, як же він грав, як грав. Так напевно ангели в небі грають.

Та й пішли ми на той концерт. Спочатку хор, 60 соловейків у фраках. Дивлюся на програмку: «Святий Боже», «Покаяння» гарно співають та далі щось зовсім не те, що в програмі написано. Кажу тихенько старому «І для чого вони оту програму друкують, гроші на неї видають, коли не то співають, що там написано?» «Та цить, стара», застерігає він. Цить та й цить, добре йому казати! Та цілий той концерт, всі ті асамблеї, чи як вони там називаються, зовсім не то співали, що написано в програмі...

Після хору вийшли оті молоді з бубнами і гітарами. Ой, лишенько, думаю, це ж отаке буде, як у тих сусідів під нами коли їхні діти мають «good time». Як заграють то стіни трусяться і картини на стінах танцюють. Виявилось, що не так зле. «Будуймо Храм» співали, а потім якийсь молодий чоловік (казали, що то народний артист) «Червону руту» співав. Гарно співав і запросив, щоб з ним усі співали. Казали також, що він «лауреат». Старий мені пояснив, що давно колись співакам вінки з лаврового листа на голову клали, як ті гарно співали.

А потім вийшло троє на сцену і як почали співати, то згадала я, як наш Микольцьо Понеділок (хай з Богом спочиває) розказував як один співак почав співати, то його ніяк зі сцени не могли зігнати, а жінка його коло завіси стояла і всіх відганяла, щоб часом не закрили. Тут хоч ніхто завіси не тримав, а було як колись у нас казали: «Зле циган танцював, але до-о-во-о-о». Всі пісні по десять строф, а ще три такі, як на телевізії, про пасту до зубів або «сирію» коли хочуть багато продати. Що правда, слова патріотичні, але чи ми такі дурні, що по-нашому говорити не уміємо?

А потім знов хор у вишиваних сорочках і темних свитах — як на похорон, подумала я. Ну і як завели — все умирання та кров ллється та загибель, та сльози... І це вони Січових Стрільців вишановують? Думаю, що ті в Раю, на який вони собі добре заслужили, бо за батьківщину умирили, дуже засумували як почувли ті всі жалобні співи. І хіба це пошана — їм належить вічне блаженство на тому світі, а не вислуховувати всі ті плачі. І згадала я оту пані, що ми колись зустріли на вакаціях. Вона була одною з тих жінок, що у Січових стрільців служила — військова. Не легке життя мала, чотирьох синів виховала, завжди бадьора була, голову вгору тримала, рівна як тополя була і ніколи не нарікала і не плакала, та й до всіх добра була. Ото була жінка! Всі ми її дуже шанували.

Вийшли ми з концерту. Люде все ще плескали. Пи-

PROLOG VIDEO

is proud to announce the release of three new video films

SHADOWS OF FORGOTTEN ANCESTORS

The full, uncut version of the award winning classic film by Serhiy Paradzhanov.

Now available for \$ 35.00

KOZAK CARTOONS

A half hour color video of how Kozaks rescued their fiancées from the Pirates and how they went shopping for salt. A perfect gift for any child. Only \$ 12.95

ZAPORIZH'KA SICH

A documentary of the festivities in Zaporizya in August 1990 commemorating the 500th anniversary of the founding of the Kozak Sich.

60 minutes, \$ 20.00

Order these tapes from Prolog Video, as well as our new catalog by calling Toll-Free 1-800-458-0288

таю знайомої чи їй аж так подобалося, що і вона дуже плескала. А вона мені каже: «Та ні, але треба їх підтримати, вони ж з України».

А я вже дочекалася не могла, коли додому доберемось. Цілу дорогу отого майстра згадувала, що на піано грав. Його б я слухала та й слухала.

Мій старий і я кланяємось Твому старому і Тобі, Кумцю. На все добре. Твоя кума

Горпина Писката

**

Іде чоловік з кавуном, а назустріч йому Горбачов:

- Ах, який гарний кавун. Можеш дати мені?
- Вибирайте, Михайле Сергійовичу!
- Вибирати? Він же в тебе тільки один!
- Ну й що? Ви у нас теж один, а ми вас вибираєм.

**

Приходить дівчина до школи й каже вчителю:

— А в нас учора кішка привела сім кошенят і всі вони комуністи.

Через декілька днів учителька запитує в дівчини:

- Ну, як живуть твої кошенята-комуністи?
- А вони вже не комуністи.
- А це чому?
- Та в них очі відкрилися.

**

У кав'ярні сидить молода пара. Вона говорить до нього:

- Цікаво, чи то правда. Я читала десь недавно, ніби на підставі того, що читаєш, можна сказати, ким ти є...
- То спробуймо.
- Добре. Що читаєш?
- Ну... Гомера, Овідія...
- Вже знаю, хто ти. Брехун.

ЗАХОТИЛОСЬ МЕРЗЛОГО В ПЕТРІВКУ

(Початок у попередньому числі)

Яке ж населення Аляски тепер?

Корінне населення — атабаски, що асимілювали сибірських чукчів. Вони гуртуються в центральній частині, недалеко від Фербенксу. Ще живуть своїм первісним ладом, але радіо, телевізор, торгівля і взаємини з білими змінюють і їх звичаї. В юртах стоять телевізори, діти носять джинси, жінки вдаються замість пластики, а свої власні вироби зі срібра й моржової кости продають туристам. Найгірше, що принесла цивілізація — це пияцтво. Індіанці й ескімоси просто так хворіють від алкоголю, але страшенно його хочуть...

Ескімоси й індіанці вже також мають авта і снігові мобілі, що ними вони їздять на полювання. Молодь має пільги для навчання в вищих школах, і вже є чималий прошарок туземної інтелігенції. Але багато бідаків від свого відірвались, до чужого не пристали, і тиняються по Фербенксу або Анкоражу, випрошуючи гроші на горілку...

Тліягити славні вирубуванням тотемів — звичайно, господарі самі не тешуть тотемів, а збудувати оселю, кличуть найкращого майстра і добре платять. Тепер індіанські майстри витесують тотеми, малюють і різблять із моржової кости чудові прикраси для туристів.

Клімат Аляски? Він зовсім не такий, як ми уявляли. Аляска ділиться на три кліматичні зони: 1. Побережжя Тихого океану 2. Внутрішня Аляска і 3. Арктика (тундра). Ми були переважно в першій зоні, де клімат загалом м'який і помірований (пересічна температура зими 32, а пересічна температура літа — 50-60° Ф. Долина Анкоражу більше прохолодна, а в тундрі, звичайно, зимно... Під час двох тижнів нашого побуту, температура була 80° і вище. Ані разу не вдягнули теплої одежі. Мороз був на горі МекКінлі, але ми туди не дряпались.

«Сонце єдине, та не однаке», — писав Леонід Полтава. Так, не однаке. Тут воно сяло 22 години на день. Рослини Аляски ростуть шаленим темпом. Тому то в Алясці є своє сільське господарство. В долині Матануска біля Анкоражу вирощують від червня до серпня велетенську редьку, брукву, картоплю, горох, салат, петрушку, моркву і капусту. Капуста росте вище людського зросту, але не зав'язується в головки.

В лісах родять пресмачні ягоди — лососева малина, помаранчового кольору і пресолодка, а також журавлина, суниця і чорниця. Люди ходять з кошиками в гай і потім варять смачне варення.

В морі живуть кити-убивці (рябі) і горбаті кити, що взимку плывуть до Гаваїв народжувати китенят, а потім повертаються в північні води. Грайливі дельфіни переганяють кораблі й човни. Розкошують морські леви й видри і косяками ходить різна риба. Багата, багата Аляска! Люди тут стійко переносять зиму. Населення ділиться на «Кисле тісто» (Sourdough), тобто, народжені в Алясці і новачки — «чічако».

Льодовик Менденгол у столиці Джуно.

— Ви можете вітатись по-ескімоськи — Камай! Це щось на зразок гавайського «алого!». Означає і «Здорові були», і «Бувайте здорові», і «До побачення».

Шкода, що не було нам до кого вітатись. Всі на вулицях і в крамницях говорили по-англійськи.

Вулкан Редут стереже Анкораж. Сто літ мовчав, а минулого року озвався — сипав попіл від Різдва до весни... Звичайно, бувають великі снігопади, до яких алясці звикли. Часом сніг засипле хату по самий дах — ну, то вся родина має роботу. Часом з того роблять видовище. Минулої зими у Валдезі випало 300 стіп снігу. Зі снігу зробили екран і пускали на нього кіно. Але ніхто не тішився, коли сніг засипав молоді верби, і тисячі лосів померли з голоду...

Ще за панування росіян до Аляски почали прибувати норвежці — рибалки й канадці-дроворуби. З ними з'явилися і їхні звичаї та протестантські церкви.

Чим розважаються люди в Алясці? Вони люблять свою працю. З «континенту» найжджає багато молоді, яка часто не знає, що з собою робити. Тяжка праця, мороз, суворі, але гарна природа збуджує енергію, ініціативу, потяг до змагу з самим собою. Приятельство й товариство має тут особливе значення. Жінок мало, і вони тут нарозхват. Дівчина, приїхавши в Аляску, може вже наступного тижня здобути декілька серйозних пропозицій на одруження; чоловіки Аляски вірні в подружжі...

Треба відзначити високий культурний рівень населення Аляски. Вони — прекрасні спортсмени ще з дитинства, але ж вони й пожадливі читачі. Я зайшла в Сітці до книгарні, шукаючи книжки Мічнера — і одразу мені її дали в руки. Книгарня була величезна, як у великих містах «континенту», зразково впорядкована. Книгар дуже інтелігентний і привітний.

— Як іде бізнес? — запитала я.

— Дуже добре. Наші люди — добрі читачі, на книжки й журнали грошей не жалують.

В кожному місті є професійні театральні групи, різні гуртки, кіно. В червні цього року відбувся в Сітці симпозіум письменників з цілої Америки.

Як приходить коротке, гаряче літо, всі використовують його до останньої хвилини. Найпопулярніший літній відпочинок: наймають кабінку в лісі, далеко від великих шляхів сполучення — часом прилітають літаком або гелікоптером. Кабіни звичайно побудовані біля річки — можна плавати човном, ловити рибу, зби-

рати ягоди і пригостювати з оленями та білочками. Аляскці так закохані в свій край, що навіть і не рвуться в далекі екзотичні сторони. Їм і вдома добре!

Повернулись до Анкоражу, де на кожнім кроці відчувається **інакшість**. Хати дерев'яні, але в центрі високі багатоповерхові будинки, в основному — готелі. Зразкова чистота. Не дуже давно, в 1964 році в Анкоражі був страшний землетрус, цілі частини міста западалися, деякі на 35 стіп — так та частина і називається: Землетрусний парк. В ній ростуть старі малі дерева, що не змогли вирівнятися. Ходити в парку треба дуже обережно, бо ще є сховані кушмиками діри й западини. Цей землетрус (понад 8 балів) знищив 60% міста, але згинуло тільки 9 людей.

В місті є унікальний музей старих літаків, з деяких тільки скелети лишилися. Смітсонів музей пропонував за них добрі гроші, але Анкораж не віддав. Ідемо повз нескінченні ряди літаків — Аляска має більше пілотів, ніж який інший стейт, але мати ліцензію — це ще не все: треба ж мати де тримати той літак. Пілоти 10 літ чекають на місце...

Добре, що на дорозі не так багато авт — бо весь час дорогу лагодять. А коли ж їх лагодити, як не тепер? Скоро вже сніг покриє всі шляхи... І дні будуть короткі — може 5 годин, а в тундрі майже цілковита ніч.

— А це наша Катедра святої Тройці, — показала провідниця. — Тут нещодавно Папа був...

Виглядає, що капітан Кук і Папа скрізь побували. Кук навідався в Аляску, шукаючи північного шляху до Індії, лід його заблюкував, і Кук подався на Гаваї, де й спіткав свій кінець (1799).

Настав час прощатися з чудовим Анкоражем. Автобус нас підвіз до потяга, виліз на плятформу, і ми, не виходячи з автобуса, покотилися по рейках до порту Віттієр, де вже на нас чекав наш корабель-готель. З висоти бачимо ще одну пам'ятку землетрусу — місто Портаж, що провалилося на 6 стіп. Так його й залишили, тепер там болото, а Портаж перенесли на інше місце. Місто нове, а назва стара...

Потяг в'їхав у довгий тунель — три хвилини у повній темряві. Потім ще один, ще довший — сім хвилин. І ось перед нами порт Віттієр, похмурий і малолюдний, але дуже важливий порт Анкоражу. До самого Анкоражу кораблі не можуть допливти — замілко. Віттієр лежить в міжгір'ї 12½ стіп над рівнем моря. В ній мешкає тільки обслуга порту. Є початкова школа й харчова крамниця, а більш нічого. І тут щодня йде дощ. На наше щастя, снувала тільки мряка, така прикра після щедрих соняшних днів Анкоражу. Улізливу мряку, та ще й із різким вітром, розвіяла соняшна усмішка нової провідниці, що мала нас упроводити на корабель.

— Чи всі ви тут? — запитала вона. — Кого нема, піднесіть руку!

Вона перевірила наші квитки, роздала якісь памфлети. Маленька, худенька, гарне личко і жовтий жмуток волосся, як мишачий хвостик.

— Мене звуть Арлін, і ви мене скоро побачите на сцені, — просто відрекомендувалась вона.

На корабель довелося дертися по досить високому трапу, вітер пробував скинути мене в океан, але я трималася міцно. Нагорі нам простягали руки офіцери корабля в білих парадних уніформах. Такі раді, наче б то ми були їхні найкращі приятелі. Фотограф одразу ж

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ та інші печива випікає Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є Родина Вжесневських

— можна набути також різні українські
страви у нашій каварні

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel. 368-4235
St. Lawrence Mkt. 366-7259
483 Bloor St.W. 922-5875
2199 Bloor St.W.

УКРАЇНСЬКІ КОМП'ЮТЕРНІ ШРИФТИ

від фірми:

Compu Stream

Наша Українська Фірма з дволітнім досвідом, займається виготовленням різних комп'ютерних програм. Головна спеціальність це українськомовні редакторські програми. Тільки в нас за ціну машинки до писання зможете придбати систему, на якій будете здатні **видавати книжки, журнали, писати статті, листи, тощо.** Український інструктаж включений. **Даємо три роки гарантії.**

Адреса: P.O. BOX 309, Stn U, Toronto, Ont. M8Z 5P7
Тел.: (416) 726-0455 або (416) 252-8846 Адам Стець.

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

кляцнув апаратом. Але ту, що дряпалась на корабель попереду нас, не зфотографував.

— Як так? Чому він вас покривдив? — запитала я.

— А, бо я тут не вперше, знаю всі їхні трюки. Я йому таку міну вистроїла, що він не зважився фотогра-

фувати. А кожна світлина п'ять долярів коштує.

Від неї ми навчилися відвертатися вбік, коли не хотіли знімка...

Корабельна розкіш після суворих буднів на суходолі приголомшила. Обіди й вечери — як у тих вишуканих ресторанах, куди ми й не ходимо. Хто хоче, може їсти цілий день, що дві години. В перші дні всі накидались на їжу, як голодні вовки. Дієта?! Звичайно, як казав наш директор, багато з нас сіли на корабель як пасажири, а висіли як карго... Але — ВАРТО БУЛО! Наведу уривки з нашого меню: на закуску — копчена шинка з овочами, або серединки артишоків, або печений снэппер. Це не сам обід, а тільки закуска, щоб червачка заморити. Тоді суп Джон Ганкок, або консоме Бен Франклін. Тоді, на вибір, барбекю, шишкабаб або телячі котлети, або філе, з сосом. До всього вибір городини і підлив, салата, сир, трюфельний торт, кілька паїв, морозиво.

— Що хочете пити? — почувся ніжний голос із слов'янським акцентом. Висока струнка дівчина в білій блюзі й червоному жилеті, з величезним тяжким медальйоном, на відзнаку її старшинства серед спиртоносців, нахилилась до нас із великим списком вин і коктейлів. Вона навіть умовляла брати сьогоднішню спеціальність — тільки по два з половиною долари за чарку. Ми ввічливо відповідали, що не хочемо нічого, крім кави. Але кави їй не цікавила, то діло кельнерів. І так щодня вона підходила до нас, підмовляючи на пиятику. Те ж саме вона робила й із іншими, тільки з успіхом. Серед пасажирів було багато дуже старих і хворих на вигляд людей, і вони пили весь час. Не тільки до страви, а на кожному кроці. Спиртоносці з'являлися негайно, як тільки ви сіли або хоч спинались...

На кораблі безперервно відбувались різні розваги: концерти, вистави, танці, бінго, гра в карти, гімнастика, тричі на день нові кінофільми... На виставі ми побачили й нашу провідницю, що привезла нас на корабель. Вона грала головну роль, чудово співала й не гірше танцювала. А як виглядала! Де їй ділась непоказність! Тепер вона виглядала високою, тилистою, а волосся якимсь чудом перетворилось на величезну аврелю.

— От і побачили ми північне сяйво!

Отож вона не брехала, що артистка. Вона, якби все йшло по справедливості, могла б грати перші ролі на Бродвею, але де на світі є справедливість?! Ще краще: її, головну артистку, послали в автобус збирати туристів. Це мені дало аналогію з нашим суспільством: доктори й професори стільці розставляють і залю замітають, щоб українська громада зволила прийти на «академію» та розкритикувати імпрезу в пух і прах.

Не вистачало часу на всі ці забави, бо ми пливли весь час чудовою «внутрішньою затокою», поміж високих гір, льодовиків, айсбергів, часом і китів, дельфінів та акул. Більшість із нас проводила дні на покладі, тут же можна було навіть і трапезувати. Ми завжди снідали на покладі, на свіжиснінському повітрі, осяяні щедрим північним сонцем. Навіть учечері й уночі на покладі було так гарно, що спати не хотілось.

Поки ми шукали дорогу з каюти до ідальні чи на поклад — а це не так легко, бо стрілки на стінах спрямовані у всі боки, а написи — грецькою мовою, хай їй грець! Офіцери — греки, а юнги і робітники — з ост-

ровів англійської мови не розуміють, так що часом доводилось три рази вертатися, поки знайдеш дорогу... а на бережжях — льодовики! Ща за маєстат! Доісторична велич! Яких 20,000 літ тому майже вся південнозахідна Аляска була покрита льодами (не льодом, а ЛЬОДАМИ, різних віків і видозмін). Льодовики утворювались на вершинах гір. Сніг згущувався, помалу перетворювався в лід і поволі сунувся вниз. Внизу лід випаровувався або танув. І коли сніг швидше танув, ніж назбирувався вгорі, цілий льодовик посувався вниз. Льодовиків у Алясці багато. З Чугачських гір до затоки Вільяма повзе 20 великих льодовиків. Найбільші із них — Колумбія, займає таку площу, як Лос Анжелес. П'ять поверхів снігу спадає на цей льодовик щороку, і в свою чергу цей льодовик скидає сотні тисяч тон льоду в затоку. Деякі кораблі, а саме ті, що мандрують не тиждень, як наш, а два чи й більше тижнів, стають на якір і дають змогу пасажирам спостерігати, як відколюються брили льоду й падають у воду з страшенним громом. Білий грім, біла блискавка і сліпуче-блакитний колір відламаного айсберга...

3-го липня. Підпливаємо до Сітки. Вона вся при воді, як намальована. За нею — гори і розкішні ліси. Ця перша столиця Аляски може також чимсь похвалитися: вірте чи не вірте, це найбільше місто Північної Америки! Найбільше площею: 4,710 кв. миль — більше, ніж Анкораж, Лос Анжелес чи навіть Нью-Йорк. А населення всього 8,400 (влітку багато більше).

На кораблі нас наперед записували на бережні екскурсії. Рекламували кожний маршрут. Звичайно, роздзвонювали давню російську славу Сітки, там, мовляв, є російська православна церква і вистави російських танцюристів.

— Знаєш, — кажу Степанові, — не хочу собі псувати нервів. Не поїду я в ту московську сітку на катюшу дивитися. Хай ними пустоголові туристи тішаються.

— Та поїдьмо, — умовляє Степан. — Можна виставу обмінити, але побачимо місто. Не будеш же на кораблі сидіти.

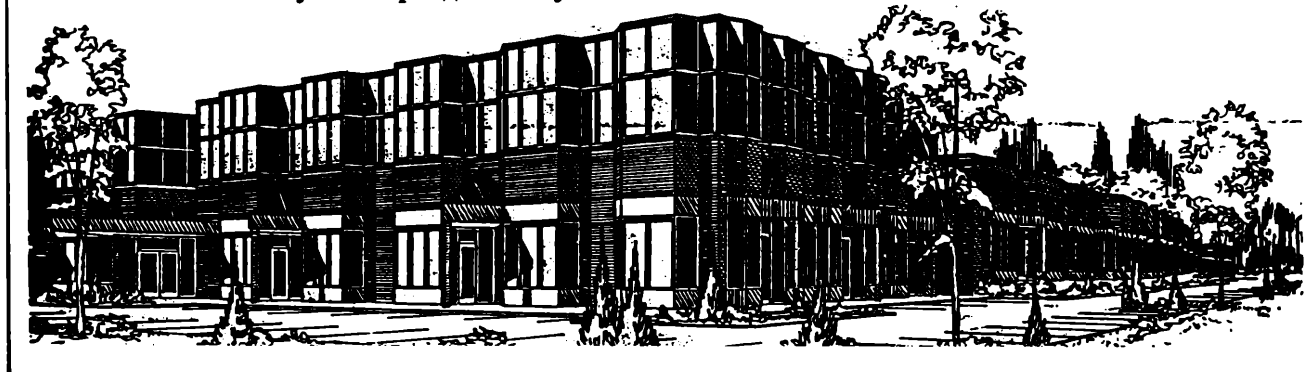
— Ну, то поїдемо. Врешті, історії не викреслиш. 65 років тут були росіяни, вони і Сітку заснували. А якщо будуть чимсь українців кривдити, будемо протестувати.

В центрі Сітки стоїть дуже фотогенічна церква св. Михаїла. В 1966 році вона згоріла, але її цілковито реставрували. Сітка — це єдине місто в Америці, що може похвалитися своїм «російським насліддям», хоч і нема чим так дуже хвалитися. Ніякої культури росіяни не принесли, крім своїх сімейних розкошів. Лишилися після них церква, російська «пушка», будинок російського єпископа Іннокентія, що прибув у Сітку в 1820 році, привіз ікони й церковні книги і почав місіонерську діяльність: навертати на православ'є тлінгітів і алеутів. Для того вивчив їхні мови й переклав для них молитовник. Кирилицею передане по-тлінгїтськи слово «молитовник» виглядає досить кумедно: ШКАХАКАХХИ. Тепер у церкві щонеділі йде Богослуження. Священик — норвезького роду, служба правиться англійською і тлінгїтською мовами. Жорстокого Баранова хто зна за що шанують. Є в місті його статуя — він зображений краснем, в той час як Мічнер змальовує його підстаркуватим (50 з гаком) і опасистим: куций, непричесаний, лисий, як льодова гора, але дуже енергійний і нестримний. Одна з головних вулиць

“PROMBANK” INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

Сітки ще й досі носить його ім'я, так само, як і школа. Все це робиться задля заробітку від туристів.

Везуть нас до Будинку Століття Америки на виставу «рашів денсера». Це включено в ціну екскурсії — ціни ті були досить високі. Заходимо в таку собі велику клуню, на порозі стрічають якісь старички, вдягнені в червоні балахони, оздоблені якимись «царськими» медалями. Дають і нам, ми не беремо. Вистава починається негайно. Перш — американська програма. Наша провідниця з'являється на сцені в ролі прапороносця, старенький, що стояв при дверях у «царській» попони, досить чітко проспівав «Останній фронтір»; директорка центру оповістила, що саме їхній 13-літній школяр Бенні Бенсон дав найкращий проєкт стейтового прапора — і він був прийнятий. А тоді заповідачка оголосила виступ танцювального ансамблю Нового Архангела. На сцену вийшли два десятки танцюристів, вбраних у досить можливі українські костюми, і під звуки коломийки почали досить добре танцювати... Туристи, що сиділи за нами, на всю залю вигукнули: «Це не російський, це український танок!» Сказали й за нас. Добре, чекаємо, що далі буде. Виходить знов заповідачка і каже: «Ми відкрили програму українським танком, далі буде їх ще три, в тім числі славозвісний гопак (вона вимовила «Гопак», не «Гопак»). А закінчимо двома російськими танцями. В нашій репертуарі є й танці інших республік, що входять до складу СССР». Далі вона розповіла про танцюристів; в 1969 році кільканадцять дівчат вирішили створити танцювальну групу. Запросили і хлопців, а ті відмовили. Тоді половина дівчат переодяглась за хлопців — і ви б не повірили, як вони підскакують і присідають! Побачивши їхній успіх, хлопці стали проситися в ансамбль, але дівчата в свою чергу їм відмовили. Ця танцювальна група виїжджає на гастролі в інші міста Аляски і навіть до інших стейтів. Ну що ж, на прощання заповідачка промовила «До свідання». Ми її запитали:

- Чи є росіяни в цій групі?
- Ні одної.
- А чи є росіяни в Сітці?
- Немає. Вони всі виїхали до Росії ще в XIX столітті.

Ми проїхали 14 миль мальовничою дорогою навкруги Сітки, бачили озера, коло яких живуть «лісі»

орли — вони ж не лісі, а білоголові. Наші чоловіки напевно хотіли б бути такими лисими. В лісах Сітки, де визначається красою офіційне стейтове дерево — сітківська смерека, багато звірини: лисиці, бурі ведмеді, куріпочки. Серед птахів цікаві дуже вродливі, але дурнуваті на вигляд «топірець» (puffin). Хоч колись Сітка була й індіанською столицею, тепер індіани складають лише 10% населення. Зразки їхньої культури можна бачити в музеї...

Найцікавіше свято 4 липня за всі часи нашої американізації нам припало на цей рік — ми його відбули в місті Скегвей. Через те, що нас не впускали на прис-тань, ми спізнились на парад і дуже за тим жалкуємо.

Головна вулиця замкнута для авт, по ній відбуваються перегони в різних категоріях: чоловіки 20-30 літ, жінки 65-70, діти віком 8-10 літ, і так далі. Категорій багато, тож бігають безупину, заплутуються, падають, сміються... Морозиво, гатдоги, смажена картопля, знов морозиво... Бальони, конфетти, музика, танці... Ми б також побігали, але провідниця нас кличе на тур — отже, сідаємо в автобус — і поїхали...

(Закінчення в наступному числі)

ВИЙШЛА КНИЖКА МАНДРІВНИХ НАРИСІВ Г. ЧЕРІНЬ

Недавно появилася збірка мандрівних розповідей Ганни Черін п.з. «Ідьмо зі мною знов».

У книжці зібрані кращі з мандрівних нарисів письменниці: представлені Гаваї, чотири європейських столиць, Ріо-де-Жанейро, Перу, Китай, Японія, Австралія, Скандинавія та інші країни світу. Автор схопила найтипівіші для кожної країни риси, національні особливості, місцевий кольорит та коротко подала історію даного народу. Скрізь, де можливо, вона шукала українських людей і раділа, що навіть у далеких кутках земної кулі пульсує українське серце.

Книжку можна замовити (20 доларів, 353 сторінки, з 50 фотографіями, тверда обкладинка роботи д-р Ярослави Грабович), пишучи на таку адресу: Halyna Pankiw, 652 Norwood St., Port Charlotte, Fl. 33952.

ЗРАДНИКИ І ЗРАДЖЕНІ

Мене здивувало в журналі «Вітчизна» за січень 1990 р. відзначення 120-ої річниці народження Леніна. «Ю. С-вія» ж з Нью-Йорку видно (з «Нових Днів», ч. 484 за червень м.р., в рубриці «Листи до Редакції») те відзначення Леніна просто обурило. Шкода, що автор листа, картаючи редакторів «Вітчизни» за нерозважне «поклоніння» у нинішні дні занепаду комуністичного руху, сам заховався за ініціали. Цікавий же в листі «Ю. С-вія» перелік тих, хто оплакував, голосив «Біля великої могили»: Н. Бухарін, Г. Зінов'єв, Л. Каменев і Л. Троцький. А от Сталіна не згадано. Десятиріччя ми масово поширювано в СРСР фотографії, як Сталін клянеться Ленінові біля його труни... Виходить, в СРСР почали вважати, що Бухарін, Зінов'єв, Каменев і Троцький кращі за Сталіна.

Є фільм під назвою «Потяг». У цьому фільмі показано не лише поганий характер хворого на припадки Леніна. Режисер цього фільму італієць Дам'яно Дам'яні висвітлив, що Леніна супроводжували зі швайцарського екзилу до тодішнього Петрограду переважно такі, як Г. Зінов'єв, Л. Каменев, К. Радек... У фільмі «Потяг» підтверджено, що Леніна з його ідеєю большевицької революції використовував німецький мілітаристський провід і фінансував Ленінову затію німецький капіталіст єврейського походження.

Багато людей комуністично-соціалістичним рухом заведено в блуд. Деякі потім виявили розчарування у книгах про свої терпіння у перелицьованій із царської в большевицьку, червоній Росії з її незмінним деспотизмом. У такий реєстр входить і книга німецькою мовою Карла І. Альбрехта «Дер ферратене Соціалізмус» («Зраджений соціалізм»). Деяко подібне до описаного в книзі К. Альбрехта є в книзі Івана Гладуна «Інколи й один у полі воїн» (див. нотатку в «Нових днях», ч. 485-486 за липень-серпень 1990 р.), як ось вишколювання «інтернаціональних-міжнародних революціонерів» чи про лісозаготівлі або лісорозробки в СРСР. Таких мемуарних книг є багато. Та ми зупинимося на книзі К. Альбрехта.

Карлові Альбрехтові було два роки віку, як він залишився без батька. Восмирічному довелося підтримувати матір з трьома синами, щоб вижити. Сімнадцятирічним юнаком К. Альбрехт був уже на фронті в 1914 р.

В кінці 1918 р. К. Альбрехт став членом комуністичної партії Німеччини. Від 1924 р. він уже в Союзі на праці, виїхавши туди з Ваймарської республіки. Як і багатьох молодих людей, завербував К. Альбрехта, як фахівця в лісовому господарстві, советський посол у Берліні. Зі спогадів бачимо, що вербували до СРСР нелегально. Вже тоді акцією «вербування» керувало ГПУ. Вже тоді, тобто на початку «тріумфу» советської влади Ленін і його уряд займалися кримінальними справами, впутуючи людей у порушення законів своїх країн, щоб «завербовані» не мали відступу, повороту з СРСР, щоб їх «прігвоздять» там назавжди. З усіх кінців світу звозили будівничих «советської батьківщини трудящих», оплачуючи їхню роботу найвищими ставками. Альбрехт у своїх спогадах зосереджується переважно на німецьких комуніс-

тах у Советському Союзі, — як вільнонайманих, так і емігрантах.

Приїхав Альбрехт до СРСР, отже, ще за життя Леніна, а вирвався звідтіля уже за часів панування Сталіна в 1934 р. Від непомітного інженера лісництва К. Альбрехт виріс у Советському Союзі до вищого керівника секції лісного господарства, деревообробної індустрії в ЦК КПСС і робітничо-селянської інспекції СРСР, а пізніше до заступника голови головного управління всього лісного господарства, деревообробної, паперової та целюлозної індустрії СРСР. Так, що К. Альбрехт безпосередньо був ознайомлений із «рекрутуванням» 5-ох мільйонів каторжників для лісорозробок майже з самого початку організування СРСР.

Альбрехт описує, що керівниками лісового господарства переважно були колишні (за царських часів) агенти доставки лісу та гандлярі лісом, які сиділи й у профспілках. Як тільки Альбрехт зібрався служити советам, він мав до діла з «товарищем» Фрідріхсоном — членом советського уряду. Зі станції в Ленінграді Альбрехта забрав голова МОПРу також єврей Блес, який носив матроську уніформу, хоч у флоті ніде й ніколи не служив, а був звичайним кравцем. Завдання Блеса було: разом із його кримінальним швагром Кнюфкен (німецький комуніст) «організовувати», тобто провокувати страйки на чужинецьких кораблях, які заходили в советські порти, таким чином штовхаючи матросів до нещастя за заколоту. І Блес, і Кнюфкен були найгіршого гатунку сексотами ГПУ. А очолював ГПУ в Ленінграді 1924 р. (єврей) Гордон. У середині 1930-го року Альбрехт перебував закордоном в урядовій командировці, спершу у Фінляндії, де його в Гельсінках зустрів перший секретар советського посольства єврей Мірна і провів його до посла єврея Майського, який був близьким другом комісара закордонних справ єврея Літвінова.

Спершу К. Альбрехт працював у Карелії, а потім і на Уралі. В тих місцях він і бачив силу-силенну каторжан цілими родинами — чоловіки, жінки і діти без хліба, без одягу, без взуття, без медичної опіки, — що виконували доставки лісу на експорт. Каторжан зігнали туди з усіх закутин есесерії, а з України найбільше, щоб вони дали побільше лісу й тим придбати чужинецьку валюту для розпалювання світової революції.

Сталін під гаслами Троцького з його «перманентною пролетарською революцією», з його закликком провести примусову колективізацію сільського господарства, — здійснив сатанинські пляни. Колективізація була неминучою в головах комуністичних ватажків. Між «вождями» російської большевицької революції були лише розбіжності щодо її проведення. Троцький був одережимий ідеєю «перманентної світової большевицької революції», яку могла «здійснити» лише робітничка кляса. Селянство надто прив'язане до землі, надто індивідуалістичне. Цей «досвід» Троцький виніс із часів «громадянської» війни за большевицьку владу. Отже, Троцький вимагав із Радеком, П'ятаковим, Сміглюю, Манзевим та іншими негайної колективізації. І вони стали лівим крилом у комуністичній партії. Праве крило комуністів у Кремлі складалося із Бухаріна, Рикова, Сирцова, Томського, Ломова, Лозінського, — яке пропонувало провести колективізацію пізніше... Зінов'єв та Каменев пристосовувалися — раз були у правому, іншого разу вже в лівому крилі.

**Complete
Home
Comfort!**

- ☐ Автоматична, контрольована комп'ютером доставка оливи
- ☐ 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- ☐ Продаж і обслуга домашнього ogrivального устаткування
- ☐ Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- ☐ Все фінансуємо на догідні сплати.

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

Tel.: 232-2262

ВИ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST CO. 2299 BLOOR ST. W.

А Сталін з «центру» зі своїми полигачами лише при-
слухався та приглядався до тих накреслювань плянів
винищення народів СССР, все ними пропонуване
мотав на свій ус.

Плян, — як записав К. Альбрехт, — колективізації
сільського господарства в СССР склав німецький
«спеціаліст» на службі комуністів д-р Пюшель. Потім
той плян «удосконалювали» в різних інстанціях мос-
ковських комуністів. Жадібний влади, заздрісний
впливам лівої (з Троцьким на чолі) чи правої (на чолі
з Риковим і Томським) фракцій, опанований різними
підозрами і недовірою Сталін використав усі ті пляни
нищення селянства, які протегували Троцький, Зіно-
в'єв чи Бухарін. А деякі кола до сьогодні «інформу-
ють», які то «добрі вожді» були Троцький, Бухарін та
інші їхні полигачі в комуністичному русі.

Троцький і Сталін один одного ненавиділи всіма фіб-
рами своїх нікчемних душ. Але в «Комуністическом
деле» вони один одного доповнювали. З природи
Троцький був таким же боягузом, як і Ленін. Бувши
головнокомандувачем червоної армії, Троцький ближ-
че як на 15 верств до фронту не під'їздив. Терор су-
проти населення управляв руками інших, руками своїх
підлеглих. Троцький із Дзержинським підготовляли
чистку в керівництві комуністів та в 1924 р. Дзержинсь-
кого знайшли в його кабінеті мертвим із фінкою в
спині. На наркомана Менжинського не було надії по-
кладатися, тому Гершель Ягода наказав його отруїти,
а Єжов з наказу Сталіна розстріляв Ягоду...

Заарештованого Троцького опанував невимовний
страх за його життя. Він добре знав, що Сталін наслі-
дує його методи, його способи нищення людей. То за
часів Троцького в 1920 р. (тоді ще Сталін великої ролі
в проводі комуністів не відігравав), Обмовивши, об-
брехавши, звівши наклепи, судили і розстріляли «пер-
шу шаблю революції» зі станиці Большая Мартинов-
ка (на Дону) Бориса М. Думенка. Щойно в 1964 р. Ду-
менка реабілітували (див. «Правда» за 17-те серпня
1988 р.). Є документи за підписом Леніна, в яких він
схвалює всі методи Троцького для вдержання влади,
бо то для «революції». Звихнені «вожді» казилися, ду-
рили, а народи терпіли їхній терор.

Так у книзі К. Альбрехта «Зраджений соціалізм» на
644-ох сторінках описані жажливі злочини проводу ко-
муністів супроти невинних жертв, невинних людей. У
книзі є 110 фотографій лісозаготівель та лісосплавів,

лісорозробок невірничою працею, фотографії табо-
рів каторжан, портрети світових злочинців (Сталіна,
Троцького, Кагановича, Ягоди, Єжова, прокурора
Вишинського); на знімках їхні помічниці (Клара Цет-
кін, Стасова — секретарка Леніна й потім Сталіна,
жінка Леніна Н. Крупська, сестра Леніна — Ульяно-
ва, сестра Троцького — Кісельова).

Говорячи про СССР, згадує К. Альбрехт у своїй
книзі також про Україну. Ось, наприклад, він пише,
що «існує тільки гострий централістичний курс боль-
шевицької кремлівської кліки... Одночасно зі знищен-
ням незалежності Карелії... запроваджено нищення
також усіх самостійницьких прав і свобод в Україні,
Білорусії, Татарії й Туркестані, в Кавказьких респуб-
ліках та в усіх інших автономних краях...» (стор.64).
Хоч ця книга більше говорить про північ і схід СССР,
тобто лісисті області країни, але в ній згадується та-
кож Дніпро, Харків і Київ, Новоросійськ, Ялта разом
із Кримом та Чорним морем; такі прізвища, як Чубар
і Гринько та Петровський, або прізвища таких імпор-
тованих в Україну «вождів», як Постишев, Каганович,
Пятаков, Прімаков...

У книзі «Зраджений соціалізм» описано моторошні
дії злочинців, які на Заході намагаються і в наші дні
по-злочинному приховати, «злагіднити», а Троцьких,
Бухаріних чи Кагановичів або Шварцбардтів показати
«справедливими месниками», тобто намагаються ви-
правдати злочинне нищення людей і цілих народів в
СССР. І це має бути справедливість та запорака дов-
готривалого миру в світі?

А. Глинін

«ШУМКА» ПОВЕРТАЄ ДО КАНАДИ

Широковідомий Український танцювальний ансамбль
«Шумка» з Едмонтону, який успішно виступав у різних
країнах світу, повертається з турне по Україні назад
до Канади. В цей рік століття поселення українців в
Канаді «Шумка» виступатиме у Ванкувері, Калгарі,
Едмонтоні, Саскатуні, Монтреалі і в Торонто.

В Торонто «Шумка» матиме два виступи — в суботу
27-го і в неділю 28-го квітня в О'Кіф Центрі. Ціна
квитків від 16 до 30.50 дол.

КНИЖКА ЯКУ ТРЕБА ПРИВІТАТИ

I. Огієнко: Нариси з історії української мови: система українського правопису. В-во «Волинь». Вінніпег.

Проголошену Світовим Конгресом Вільних Українців декаду української мови 1990-1999 започаткувало успішним виданням Товариство «Волинь» у Вінніпезі, передруковуючи працю проф. Івана Огієнка (митрополита Іларіона) п.н. **Нариси з історії української мови: Система українського правопису** (стор.316). Під теперішню хвилину зацікавлення українською мовою «тут і там» поява рідкісної праці Огієнка — подія, яку треба привітати.

Як показує наголовок, книжка присвячена українському правописові й його історичним основам. Власне в історичності й рясній документації правописних явищ матеріалом із пам'яток української мови, починаючи з XI-го століття, найперша вартість цієї книжки. Бо майже всі правописні довідники, що є на ринку сьогодні, подають відповідні правила без історичного наświetлення.

Щоб не далеко сягати, наведемо кілька прикладів із нововиданої праці.

Отак нове явище в українській флексії під впливом російської мови — закінчення — у давальному чоловічих іменників типу «Тарасу Шевченку», «Івану Франку» для Огієнка не існує. На стор.56 він обстоює тільки закінчення -ові, тобто: Тарасові Шевченкові, Іванові Франкові й т.п. І тут він ілюструє це правило історичними даними, як староукраїнським: Петрови, Господеви й іншими прикладами, що скріплюють загальне правило.

Як відомо в сучасній українській мовно-правописній практиці існує повне різноголосся щодо нашого різдяного привіту: Христос раждається для одних, а рождається для других. Для Огієнка приємлива перша форма цього привіту. На стор.82 він наводить приклад із Остромирської євангелії з 1056 р. в формі «раждається», як єдиноправильний.

На стор.68 автор пише: «В теперішній час у нас постійно плутають форми на -ній та -ний і часто вживають їх одну замість одної». Щоб запобігти цій плутанині, автор подає довгий список слів на -ній (напр. всесвітній, домашній, завтрашній ітд.) в протиставі до прикметників на -ний (напр. байдужий, безбожний, бездітний ітд.). Наприкінці він допускає «подвійні форми» для таких слів, як західний, східний, самотній тощо, вони можуть мати й закінчення -ній.

Не вважаючи на багатий матеріал, у деяких випадках у цій книжці немає відповіді на питання про правописну правильність однієї, чи другої форми. Отак автор залишив поза увагою справу «хрищення» чи «хрещення», хоч у попередніх працях боронив першої форми, а під кінець життя другої.

З сьогочасного становища деякі авторові терміни застаріли, напр. в усіх мовно-правописних довідниках тепер уживають слова «чоловічий» (рід), у автора панує ще скрізь (архаїчне) «мужеський». Те саме можна сказати про «дієйменник» — у автора «дієіменник», «прийменник» — у нього «приіменник» тощо.

Характер праці піддав авторові думку скласти синтетичну «таблицю історичного розвитку українського

правопису» на стор.16-17. Кожен, будь він мовознавець, будь практичний користувач книжкою, привітає цю важливу таблицю, бо вона подає в приступній наочній формі перелік основних змін починаючи «старовиною», почерез Котляревського, Куліша, Шевченка й ін. до Желехівського, Ст. Смоль-Стоцького й правописних правил із 1937 р. Фотостатичний передрук книжки не дозволив включити правописні зміни, що заіснували в українському правописі після 1937 року. А шкода, бо власне тому не можна було внести поправки до таких анахронізмів у книжці, як «Велика Україна» в протиставі до Галичини — означення, що вже давно вийшло з ужитку.

Та не вважаючи на всі свої недоліки, зумовлені технікою передруку, книжка має свою вартість і заслуговує на поширення.

Яр Рудницький

50-річчя ЛЬВІВСЬКОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ім. В. СТЕФАНІКА

Своє 50-річчя праці названа установа вшанувала міжнародною конференцією у Львові 6-7 вересня та семінаром в 11-12 вересня. Кожна бібліотека є в певному відношенні скарбницею духовності, однак Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаніка має спеціальний привілей на цей клич.

В цій бібліотеці після другої злуки українських земель (в 1939 р.) знайшли своє місце такі бібліотеки Львова, як бібліотека НТШ (заснована 1893 р.), бібліотека «Народного Дому» (заснована 1849 р.), Осолінеум з 1827 р., бібліотека Ставропігійського Братства (з XVI століття), а також окремі монастирські бібліотеки, як Онуфріївська, Крехівська та інші. В 1940 р. ця бібліотека об'єднувала вже понад 80 відомчих і приватних бібліотек Галичини. Тим самим в цій бібліотеці зібраний великий культурний дорібок українського народу мало що не за п'ять сторіч. На сьогодні Академічна бібліотека ім. Стефаніка налічує біля 5 і пів мільйона реєстрованих фондів.

До участі в конференції були запрошені не тільки національні представники наукових бібліотек складових республік СРСР, але також численно запрошено українських представників науки з США, Канади й інших. Ці діячі науки мали теж нагоду виступати з доповідями, брати слово у вільних дискусіях та ставити пропозиції.

На конференції виголошено понад 40 доповідей, а на семінарі сім. Гості з Заходу мали 11 доповідей на загальних сесіях та сім на семінарах. Отже участь української діаспори була надзвичайно видатною.

В діловій дискусії, яка зав'язалася після доповідей кількакратно порушено питання доповнення фондів бібліотеки виданнями діаспори, давніше виданими, як теж сучасними. Була пропозиція, щоб кожне українське видавництво почувалося морально зобов'язане надсилати до бібліотеки по два примірники видання, подібно, як це водиться на Заході у відношенні до національних бібліотек. При цьому була мова про знесення всяких цензурних обмежень та повну ліквідацію спецфондів. Дискусії були ділові й дружні. У висліді творчих дебат рішено створити товариство приятелів цієї заслуженої академічної бібліотеки, яка стала скарбницею вікових культурних над-

- Спальні
- Ідальні
- Вітальні
- Домашні
прилади
- Матраци
- Софи
- Декоративні
вироби

1995 Dundas St. E., Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошують Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

бань українського народу та кузнею для майбутніх діячів науки. Головство погодився взяти проф. Омелян Прицак.

З нагоди свого 50-ліття бібліотека влаштувала виставку видань Львова. Приємною несподіванкою для всіх був відділ, затитулований: «Довга дорога на батьківщину української діаспори». Тут вперше український Львів побачив численні різні видання діаспори, які доброчинці в ряди годи надсилали. Організатори виставки навіть подали цифри надсилань. І так: Український Католицький Університет має 54 позиції, стільки ж Бібліотека університету Альберти, Консисторія УГПЦ Канади – 39, Гарвард – 48, Музей в Нью Йорку – 15, УВУ – 5, Університет Оснабрюк – 17 і т.п. Є тут виставлені видання Інституту-Заповідника Маркіяна Шашкевича, Читальні «Просвіти» у Вінніпезі, видання вінніпезького діяча А. Господина й інших.

Дві несподіванки влаштували організатори для своїх гостей, учасників конференції: виїзд до княжого Олеська та відвідини Підлисся. На закінчення конференції була влаштована для учасників спільна товариська вечірка у відомому ресторані Львова «Під левом» в Ринку.

Бібліотека ім. В. Стефаника комплектується через міжнародний обмін, який особливо активізувався в 1990 р., коли їй було поновлено право самостійного обміну із зарубіжними країнами. Щоб мати контроль на посилками закордон, адміністратори бібліотеки просять попереджувати посилки звичайними листами, які дають можливість пізніших реклямацій. Адресувати: 290801 м. Львів, вул. Стефаника 2, Львівська Наукова Бібліотека ім. В. Стефаника АН УРСР.

Михайло Г. Марунчак

З ІМЛІ — ДО СВІТЛА

Перегортаю сторінки ілюстрованого альбому шахтарської столиці — Донецька. Ніби блукаю широченнями вулицями промислового центру. Вдихаю напрочуд тепле повітря, «збагачене» пилом вугільних териконів, димом заводських труб, вихопних газів...

І десятки тисяч запашних троянд! Та що там казати — гігантський промисловий центр України. Але чи не обмовився я? Невже України?!

...Чотири роки минуло відтоді, як я вперше ступив на шахтарську землю. Себто із Західної переїхав на Східну.

І що ви думаєте? А нічого особливого. Звичайне місто, звичайні люди, звичайне радянське життя. Багато землі. І ковбаса в гастрономі з ранку до вечора лежить. Живи, а не існує у багатонаціональній столиці шахтарського краю!

Тільки одна «маленька» обставина засмутила, а в перші дні навіть шокувала: річ у тім, що на нашій «не своїй землі» я не побачив України, не почув українців. Натомість мене оточували «інтернаціоналісти», серед яких дуже багато так званих «хохлов, которым все равно». Аби тільки було на столі і в холодильнику. А далі — хоч трава не росте.

Правда, багато з тих «хохлов» заперечують свою бездуховність і б'ють себе в груди, доводячи своє українство і високий культурний рівень. Про що, здавалося б, мова, коли вони читають геть усі газети (звичайно ж, російськомовні), дивляться геть усі передачі (найчастіше Центрального телебачення), ходять у театри, кінотеатри (все теж «на общепонятном») і часто навіть виливається та краплина, що переважає терези на бік веселощів (бо ж свят таки у нас багато: і релігійні, і радянські). Тож завжди у колі сім'ї після «енної» чарки затуманені голови починають не «Розпрягайте, хлопці коней...» чи, скажімо, «Несе Галя воду», а «Шумел...»

І ніяк не збагнеш, як можна забути рідне слово, материне слово, голос ества свого? Яка ж все-таки бісівська сила змогла викинути дітей України з материнної колиски?

Говорю це не для того, щоб кинути докір братам нашим, знедоленим і обкраденим, котрі, вчувши живе рідне слово, втирають сльози з поморщеного обличчя. Мій гнів до тих, котрі, будучи українцями, свідомо звільнили своїх дітей від вивчення рідної мови, котрі найперше вбачають в Україні смачне сало та міцну вишнівку, котрі кажуть, що вони українці, «но говорять по-руськи», котрі демонстраційно переключують телевізор, коли програма українська, котрі, власне, нічого не хочуть мати українського, крім маленької дрібниці: жити в Україні, «потому, что здесь хорошо». Та користуватися всіма українськими багатствами («а за что мы воевали?»).

...Димлять металургійні гіганти, димлять шахти, живуть люди, засипані киптявою сваволі і насильства. Живуть, як в імлі. Україна Західна, Україна Східна. А має бути — і буде одна — Україна.

Петро Бунчевський

м. Львів, («За Вільну Україну»)

ЧИ СВІТ ІДЕ В НАПРЯМКУ ПРИМІТИВІЗМУ

У своїй статті на теми мистецтва — «Примітивізм» (Н.Д. за вересень ц.р.) наш загальновідомий мистець Юрій Мошинський порушив досить цікаву й актуальну проблему нашого життя-буття. Він пише, що впродовж останніх десятиріч у світі все в більшій мірі зростає зацікавлення... примітивізмом. Пишучи про зацікавлення італійськими примітивними образами, Ю. Мошинський констатує, що «за короткий час ціни на них шалено піднеслися. Якщо рахувати ціну з 1926-го року 100%, то в 1950 році ціна на них вже піднеслася до 1,000%, а в 1960 — до 4,000%. Італійські примітиви були одними з найкращих вкладів, які цінилися високо навіть під час депресії».

Чи не диво? Замість того, щоб мати зацікавлення до гарних і привабливих картин, як це ніби то мало б бути нормально, людей, навпаки, чомусь все більше приваблюють примітивні мальовидла, за які покупці не вагаються давати великі гроші. Чому це так?

Але, виявляється, що справа не тільки в малюнках, але також в інших ділянках мистецтва, як також в літературі та науці. Автор пише:

«Деколи мені приходить на думку, що вся наша наука не дає нам ніякої користі. Якщо ми заглянемо до історії людського розвитку, то побачимо, що в часи масової неписьменності жили великі люди, які створили великі ідеї та великі твори в філософії, музиці, літературі та мистецтві... Вони збудували основу для великих поступів і винаходів, які слідували від 1850 до 1913 років. Ми, може, не уявляємо, що більшість всяких модерних винаходів, які ми тепер вживаємо, були винайдені до 1913-го року... Тепер переважно робляться тільки поліпшення цих винаходів».

Підсумовуючи вищенаведене, Ю. Мошинський доходить до висновку, що «Можливо, ми в дійсності вже не поступаємо вперед, а, навпаки — регресуємо, і тому примітивізм більше припадає нам до серця, ніж інтелектуалізм, і шлях примітивізму ми вибрали, як шлях у майбутнє».

Якщо дійсно воно є так, то це дуже сумний висновок. На щастя, в дійсності воно не є аж так «зле», як це може здаватися шановному Автору. Зокрема, якщо йдеться до питання науки та технічних винаходів. Чи дійсно «вся наша наука не дає нам ніякої користі»? Взяти хоч би ось такі всім відомі тепер компютери. Та ж без них, як твердять фахівці, не можливо було б дістатися на місяць і повернутися назад. Або ділянку медицини. Та ж це лише завдяки працям вчених різних профілів (бактеріологія, хемія, пато-фізіологія і т.д.) вдалося розв'язати проблему боротьби з інфекційними недугами (йдеться про винаходи антибіотиків), проти яких раніше не було жодних ефективних ліків. Є багато подібних наукових винаходів детальніше над чим тут нема змоги і потреби зупинятися. І всі вони були винайдені вже після 1913-го року. Чи не єдиним винятком тут може бути випродування атомової енергії, яка, як це кожен бачить, принесла не користь, а нещастя для народів. Бо не було б атомової енергії — не було б чорнобильської трагедії, як також не було б і гірошімської трагедії.

Більше того: дехто каже, що навіть, якщо б окупаційний режим в Україні вирішив цілком ліквідувати дію не погаслих атомових реакторів у Чорнобилі, то це неможливо було б зробити, бо наука ще не має ефективних засобів для цього. Чи в дійсності воно є так — нехай на це дадуть відповідь фахівці. Так само ще й досі не вирішено проблеми з атомовими відпадками: що з ними зробити? Як їх знищити або десь «переховати» аби вони не отруювали оточення?

Але якщо йдеться про питання примітивізму в ділянці мистецтва, літератури або культури взагалі, то в цих ділянках справа дійсно не є така весела, як можна було б сподіватися. В порівнянні з двома попередніми століттями, наше ХХ-те століття дійсно вже далеко не є таким, яким воно повинно було б бути. Наприклад, коли взяти ділянку музики, то в цьому столітті ми не тільки вже не бачимо таких величин, як Моцарт, Бетовен, Бах, Гандель, Гайдн, Пуччіні або Шопен, але й таких, як Вівальді, Верді, Шуман, Лисенко, Бортнянський і т.д. Так само, наскільки можемо судити, в цьому столітті ще ніхто не появився, хто міг би дорівняти талантові Шекспіра, Шевченка, Бальзака, Дікенса, Пушкіна, Сенкевича, Джека Лондона та багатьох інших. А тим більше, якщо йдеться про майстрів малярського мистецтва, яке в наші часи майже цілком витиснене всемогутньою телевізією та кольоровою фотографією.

Це ж саме стосується і українського мистецтва та української літератури. В цьому розумінні дійсно фа-

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР У КРАКОВІ

«Нові Дні» вже писали, що д-р Вол. Мокрий поклав основу Фундації св. Володимира в Кракові. Найважливішою ціллю Фундації є створення українського науково-культурного центру у старовинному Кракові, який стане місцем синтезу нашої духовості — науки, літератури, культури і мистецтва. В ньому міститимуться архів, бібліотека, музейний магазин зі залами для виставок українських стародавніх пам'яток та творів сучасного мистецтва, видавництво, конференційна зала та гостинні кімнати.

Д-рові Мокрому вдалося роздобути будинок для такого центру біля королівського замку Вавель на термін 25 років безплатного користування з забезпеченням дальшого продовження цього терміну. Але будинок цей вимагає основного ремонту. Ситуація є скрутна і тільки від зрозуміння і від підтримки української громади залежить успіх в уже заінвестованій справі. Краківський центр стає базою для новоствореної катедри української філології при Ягайлонському університеті й обміну вченими і студентами України, Польщі та діаспори.

Спричинімося до введення в життя ідеї створення цього важливого краківського звена між Україною і Західним світом.

Грошові пожертви висилати до кредитівки «Самопоміч» в Нью Йорку наkonto ч. 15538, Self — Reliance (N.Y.) Ukrainian Federal Credit Union, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003; або до Кредитівки «Самопоміч» у Чикагоkonto ч. 29206-00. У Канаді можна висилати чеки до SO-USE (Toronto) Credit Union LTD-AC N106 8 710. Чеки просимо виписувати на St. Volodymyr Foundation FUND of Shevchenko Scientific Society.

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

PHONE: 763-7333

**ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ**

тальною датою є 1913-ий рік, яку подає Юрій Мошинський. Бо 1913-ий рік є датою, коли проживши всього 42 роки, упокоїлася найвидатніша українська поетеса Леся Українка. Хоч від того часу появилось в нас чимало талановитих поетів, проте ніхто з них не перевищив поетичного таланту Лесі Українки. Так само того ж фатального року передчасно перестало битися серце Михайла Коцюбинського — неперевершеного майстра української прози, дарма що від 1917-го року і дотепер українська мова на батьківщині вже не тільки не є забороною, але бодай на папері ми вже маємо «суверенну» Україну. Леся Українка та Михайло Коцюбинський писали свої твори ще тоді, коли українська мова була «поза законом» і про жодну «суверенну Україну» російські окупанти навіть не хотіли нічого чути.

Свою статтю Ю. Мошинський закінчує дуже сумним висновком. Він пише:

«Тож, можливо, ми в дійсності не поступаємо вперед, а навпаки — регресуємо, і тому примітивізм більше припадає нам до серця, ніж інтелектуалізм, і шлях примітивізму ми вибрали, як шлях у майбутнє» (в оригіналі — «будуче»).

Чи не сумно читати такі висновки чи прогнози нашого відомого мистця? Дуже сумно... На жаль, автор не подав причин — чому саме багато людей сподобали собі примітивізм, а не інтелектуалізм? Конкретно, беручи американську дійсність, чому тут такою великою популярністю користується бейзболізм, футболізм та інші види м'ячевого спорту? Сказати, що цього роду спорт дуже корисний для фізичного розвитку людини аж ніяк не можна, бо воно так не є. Або чому американська молодь так мало читає творів класичної літератури? Дехто хоче пояснити це тим, що, мовляв, вся або майже вся вина за це падає на телевізію: колись не було ні телевізії, ні радіо — тоді люди у вільний час сиділи і читали. Тепер, замість читати, вони воліють собі сидіти і «насолонджуватися» ковбойсько-кримінальними фільмами, або показом бейзбольно-футбольної гри на телевізійних екранах. Чи не так? Але чому це так, а не інакше? Чи тому, що інтелектуальний рівень населення за так короткий час аж настільки обнизився, що людський мозок вже нездідний сприймати «високої матерії», тобто, щось таке, від чого інтелектуальний рівень людини не понижується, а підвищується?

Мабуть, побоюючись когось «розгнівити», на вищезгадане питання ми ще не чули відповіді. Але відповідь на це була б дуже побажаною. Бо великі твори їхніх великих творців можуть появлятися на світі лише тоді, коли на них буде відповідний попит. Буде попит — будуть продавці, не буде попиту — не буде продавців. Це ясно і зрозуміло. Іншими словами, подібно, як у машинобудівництві завжди знайдуться інженери, які випродують машину, якщо на неї буде відповідний попит, так само і в мистецтві і літературі завжди знайдуться мистці, які створять твір, якщо на нього буде попит. Чому ж інтелектуалізм все в меншій мірі промощує шлях до мозків нашого молодого покоління?

Юліан Мовчан

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО КРИТИКІВ МОЄЇ СТАТТІ «ДВА СУСІДНІ НАРОДИ... В МИНУЛОМУ І ТЕПЕР»

В грудневому числі «Нових Днів» 1990 р. Ви, шановні пане Остапе Журавський з Вінніпегу та пані Б.А. Пилипчук із Едмонтону помістили свої листи стосовно вищезгаданої моєї статті. Зі змісту тих листів я розумію, що вони переслідують ціль: /1/ скомпромітувати автора статті і /2/ завести в блуд її читачів. У листах Ви обоє висловлюєте своє незадоволення моєю інтерпретацією й описом минулого російської імперії та її провідного народу...

Помітно, що Ви, пане Журавський, писали свого листа під впливом настрою навіяного Вам спогляданням американсько-ковбойських фільмів. Лист пані Пилипчук виглядає серйознішим, але і йому бракує послідовності й справжньо-ідейного змісту. Він написаний у дусі перекручування змісту моєї статті.

Я мушу сказати, що ціла моя стаття написана на засадах історично-дослідницького підходу до справи, а не на підставі якогось ковбойського мислення. Ви, пане Журавський, у своєму листі зазначаєте, що «Мартирологія українського народу під царським і більшовицьким режимом є відома у нас кожній дитині». Це найперше з чим я можу не погодитись, бо на підставі своїх дослідницьких спостережень знаю, що величезна більшість, навіть дорослих людей нашої діаспори мало, або й зовсім необізнана з історичними аспектами нашого минулого. Мабуть,

з причини своєї історичної недосвідченості, пане Журавський, Ви й насадили в своєму листі цілу низку безпідставних і демагогічних тверджень, стосовно змісту моєї статті. Так, наприклад, Ви приписуєте мені намагання перекинути відповідальність за московські злочини на весь російський народ, тоді як я в своїй статті про відповідальність російського народу за якісь злочини взагалі нічого не пишу. То до чого тут Ваша «фабрикація»? Навпаки, на стор.22 журналу у розділі 4-му статті, говорячи про соціальну кривду, спричинену московсько-більшовицькою клікою всім народам СРСР (в тому числі й російському) я дорадую керівникам нашої визвольної політики шукати порозуміння з росіянами в справах національного визволення. Тому мені не зрозуміло, шановні, для чого Ви розводите у своїх листах про «шкідливість моєї теорії» в діяльності українсько-національного визволення. До речі, я ніякої специфічної теорії в цій справі не висовую, просто пишу про те, про що міг би написати кожний український національно свідомий журналіст чи науковець.

Маєте рацію, пане Журавський, у своєму думанні, що провідна еліта мусить бути відповідальною за вчинення тих чи інших злочинів, а не народ; але ми про це дискутувати не будемо, бо ця проблема зовсім не стосується змісту моєї статті. Ви порушуєте й справу німецьких гітлерівців та їхньої жорстокості — ділянка, яка також не пов'язана з тематикою моєї статті, а тому відповідь тут не потрібна.

Говорячи про нахил інших народів до загарбницької політики якто англійців, французів, німців, поляків і американців. Ви, пане Журавський, таким порівнянням, фактично, виправдовуєте й схвалюєте діяльність російських імперіялістів. Коли б таке твердження висловлював якийсь російський шовініст то виглядало б природно, може навіть патріотично, але якщо це говорить українець для нас то здається трагічним. Між іншим, до Вашого відома, всі вищезгадані народи вже давно зріклися загарбницької політики, а щодо американців, треба сказати, що вони ніколи загарбниками й не були. Тільки Совети та оце Ви рахуєте їх імперіялістами.

І вже зовсім виглядає дивним, коли Ви мені, українцеві, приписуєте якусь расову нетолерантність супроти росіян, намагаючись не добачати загальної нетолерантності росіян до українського визвольного руху й незалежного життя народу. Бач, яку Ви «упосліджену расу» віднайшли! Я знаю росіян дуже добре. Отже, вже тільки цього було б досить, щоб висловити свою думку в статті про їхні національні риси, які Ви, пане Журавський, у своєму листі називаєте «всyakими темними красками». Не зважаючи на мою добру обізнаність з росіянами я свої думки, висловлені в статті, підкріплюю історично-літературними даними з наукових праць деяких провідних українських учених.

А тепер я хочу подякувати пані Пилипчук за пораду почитати ранню історію України. Це добра порада, але Ви, пані Пилипчук зі своєю пороною запізналися, бо я те вже зробив раніше. Такі є мої вияснення Вам.

Мені здається, шановні панство, що найліпшу відповідь на питання, які Ви заторкуєте в своїх листах, все ж таки, може дати Вам моя стаття, яку Ви критикуєте. Тому я раджу Вам обом перечитати її уважніше ще раз, а якщо це не допоможе тоді варто було б звернутися безпосередньо до таких науково-літературних джерел:

/1/ М. Костомаров «Дві руські народності» (брошура)

/2/ В.І. Гришко «Україна сьогодні і ми», 1954.
(брошура)

/3/ П. Балей «Про недоречну дискусію» — стаття в «Українських вістях» за 8-ме квітня, 1984 року

/4/ С. Слонівський «Національні риси двох сусідніх народів» — стаття в «Українських вістях» від 14-го липня, 1985 р., або в «Збірнику статей, доповідей і рецензій», 1988 р., с.117-128

На цьому будьте здорові.

Б. Слонівський

СУСІДОНЬКО-ГОЛУБОНЬКО

Тут йдеться про статтю «Два сусідні народи в минулому й тепер» („Нові Дні“, вересень 1990 року) і відгуки на неї, поки що два („Нові Дні“, грудень, рубрика „Листи до редакції“). Насамперед домовимось шанувати погляди опонентів за обставин свободи вислову. При цьому обов'язково посилатися на достовірні джерела. Особисті враження, та ще й у супроводі гострослів'я, частенько лишають опонентів при пікових інтересах — ні в сих, ні в тих. У поданій читачам полеміці йдеться про два суміжні народи — не сусідні, бо коли один народ поневолює другий, яке це до лиха сусідство!... Відносно українського народу усе достовірно ясно без полеміки: історично усталена нація, територія, самобутня культура, мова, духовність. Чи можна так само сказати про російський народ? Користаючись власне російськими джерелами (тлумачний словник Даля, енциклопедичний словник Павлинка, радянська енциклопедія), довідуємось, що термін РУССКІЕ — самоназва (отже чуже, самочинно взяте від КИЇВСЬКА РУСЬ). Культура (досягнення протягом історії в галузі освіти, науки, мистецтва, літератури) — заслуга обрусілих іноземців: Бірон, Ладжерон, Герцен, Губерт, Воейко, Рубінштейн, Пржевальський, Струве, Даль, Вільд... Рід Пушкіна — з Етіопії, Лермонтова — з Шотландії, Некрасова — з татар. Дійсно російського роду вчений Ломоносов здобув освіту в Києво-Могилянській Академії... Американці — народ практичний, діловий і не вдаються у зайву полеміку. Для них RUSSIA і RUSSIAN — те саме. Енциклопедія «Американа» пояснює слово RUSSIA лише в загальних рисах.

Російська еміграція в національних питаннях подивувідно пунктуальна. Влада, політика, колгоспи — «советські». Вчені, митці, космонавти — «русскіє». Однорідність двох слів «російський» і «советський» вже констатується одним складним словом: гомосоветикос. Зміст статті «Два сусідні народи...» подано у послідовному порядку подій. Ідея статті, очевидно, — майбутня доля України. Посилаючись на об'єктивну істину, що майбутнє починається в минулому, довідуємось, яка ж територія Росії була у не дуже далекому минулому. Переді мною «Свод законов Российской Имперіи» (видання 1857 р.). Повний титул російського імператора такий: „Ми, НН, імператор і самодержець Всеросійський, Московський, Київський, Володимирський, Новгородський, цар Казанський, Астраханський, Польський, Сибірський, Херсонеса-Тавричеський, Грузинський, великий князь Фінляндський і прочая, і прочая, і прочая... А Ленін, залюбки вживаючи свій крилатий лексикон, казав: «Вільнюс, Ташкент, Тбілісі, Таллін і так далі — далеко. Но города то оне нашенскіє». Отже, в об'єктивну світли можливостей, «Російський народ» — історична епізодичність, поняття «Росія» — абстрактне...

Відгук з Вінніпегу повідомляє, що «Мартирологія українського народу є відома у нас кожній дитині». Похвально, дуже похвально, якщо канадські батьки так старанно навчають своїх діточок історії України. У нас, в Сполуч-

чених Штатах, цього й духу нема. До речі, відгук, вірніше відгуківна з Едмонтону радить отій, що не кажімо, національно-свідомій статті ще й «прочитати ранню історію України». У полеміці — це вже повчальний, вихователський тон. Тільки чомусь не подано автора, видавництва, року. Бо історій України написано стільки, що не знаєш, котрій вірити... Ота стаття теж повчальна, бо «Ялове порпання у минулому» конче потрібне, зокрема батькові дітей у Вінніпегу. Хіба ж переконливо повторювати «два сусідні народи», коли по-суті російський народ не сусіда українського, тільки старший брат, котрий уявив собі історичне право великороса потурати молодшими братами — малоросами, білоросами, червоноросами «і прочая». Відгук з Вінніпегу не в згоді з тією загальною корисною статтею за те, що вона «намагається перенести всю відповідальність за московські злочини на російський народ». Бачите, у випадках будь-якої незгоди личить подати свою аргументацію. У даному випадку було б переконливо довести, що усю відповідальність за московські злочини несуть на собі — не росіяни, а іннопланетяни. Недовірливому до усього і вся відгуків не до вподоби свята істина, що «росіяни мають нахил до загарбництва і насильства»... Самий вислів «нахил» — свята простота. Даруйте за такий мимовільний епітет. Однак, об'єкт судження досить істотний, щоб оминати його околясом. Звернімось до сторонніх, може більш переконливих поглядів: «Російський народ отруєний колоніалізмом... Росіяни змушені усвідомити, що ХХ вік — вік визволення народів і створення незалежних держав... Коли справа дійде до України, тоді російсько-радянській імперії настане остаточний кінець...» Це з журналу «Алеф» (травень 1990). Газета «Ізвестія» друкує на першій сторінці кеглями аж потрійного цицера «У земледельцев Юга Росії». Мова про нашу Кубань. Чи має російський народ «нахил» до насильства? В РСФСР (сучасна Росія Єльцина) член КПР Шостаковський заявив: «...у нас насильство стало основним, майже єдиним знаряддям будови нового суспільства. Насильство стало тотальним, спрямованим перш за все проти прав і свободи особи. Людина стала засобом» (журнал „Огонек“, вересень 1990). Посилаючись також на певні джерела, знаходимо пояснення «російської демократії» в статті В. Гроссмана: «У 1917 році перед Росією відкрилася дорога свободи. Але Росія не пішла цією незнайомою їй дорогою і вибрала Леніна. Чому саме Леніна? Бо Ленін — це продовження Росії». Вже знайомий нам відгук з Вінніпегу не вірить навіть історичним фактам, які засвідчили жорстокість у характері росіян. Іван IV (Грозний) ще хлопчиком кидав в дзвіниці котенят заради розваги, а дорослим убив свого сина... Петро I (Великий) сам катував сина на «дубі»... Страшною жорстокістю «прославився» Малюта Скуратов, очолюючи «опричнину» (по-суті внутрішня безпека, прототип ЧК-ГПУ-НКВД-КГБ)... На Красній площі Москви «четвертували» людей, зганяючи на таке криваве видовище жінок і дітей... Цікаво, чи вінніпегському відгуківі відомо, що на площах Києва такого зроду не було? Ось трапила під руку стаття Беленкова «Людина без прикметника». Читаю: «Специфічна російська духовність витворила особливий тип людей, які, прийшовши до влади, легко беруть до рук сокиру ката і продовжують традиції, проти яких повстали». «Що мінялося? Та ж хуртовина на усіх шляхах, у комісарах дух самодержавства, вибух революцій при царях» — пише Максиміліян Волошин.

Втручатися у дану полеміку не легко. Відгук опонента з Вінніпегу місцями просто незрозумілий: «...я не можу позбутись враження, що тут ідеться про расову нетолерантність, яка сьогодні не є в моді. Зокрема у нас, в Ка-

PALADIN INSURANCE LTD

Tel. 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: дома, апартаменти, котеджі, автомобілі, торгові підприємства, каліцтво, життя! Також групова асекурація!

97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario
M8Z 2X3

Homeowners
Tenants
Commercial
Automobile
Life
Disability

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЙ
і син АНДРІЙ — власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки машини до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими vzорами в гуртовій і подрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кришталі.
- Висилка пачок до всіх країн.

«BECT APKA»

2282 Bloor St. W. Toronto, Ontario M6S 1N9
Tel. (416) 762-8751

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ У ТОРОНТІ

- першорядні майстри, скульптори і креслярі;
- імпортований і місцевий граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!

Тел. вдень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

наді». І не дивно, що не в моді, бо навіть сучасні розвинені діти знають, що таке раси, расизм, расова дискримінація. Тож яка може бути «расова нетолерантність» між українцями та росіянами, коли вони належать до одної раси — індоевропейської. Взагалі, кажучи, стороннє втручання у двосторонню полеміку може привести до тристоронньої конфліктної ситуації, коли два б'ються — у третього гуля на лобі... Може якось обійдеться?

Валерій Остапенко

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ГРИГОРІЙ КОСТЬОВИЧ МОРОЗ

Ділимось з читачами сумною вісткою, що 17-го січня 1991 р. помер у Торонто після довгої недуги наш невтомний громадський діяч, Голова Крайового Комітету Української Демократично-Республіканської Партії, довголітній Голова Головної Управи Союзу Українців Жертв Російсько-Комуністичного Терору, колишній адміністратор видавництва «Нові Дні» **Григорій Костьович Мороз**, проживши сімдесят років.

Синові Миколі, дочкам, унукам, приятелям і всім однодумцям Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Вічна Йому пам'ять!

В-во і Редакція ж. «Нові Дні»

ЛЮБИНА ТЕРЕЩЕНКО

2-го січня 1991 року в Нью-Йорку відійшла у вічність на 88-му році життя Любина Терещенко, науковий співробітник Української академії наук у Києві в роках 1924-1943, автор багатьох статей з історії, етнографії і мистецтва. Покійна походила з давнього козацького роду на Полтавщині. Про своє й свого чоловіка — Андрія Терещенка — життя писала в «Нових Днях».

Вічна їй пам'ять!

ВОЛОДИМИР БОЖИК

В Лос Анджелесі, Каліфорнія, по довгій і важкій недугі відійшов у вічність 9-го січня 1991 року відомий український диригент, співак і композитор бл.п. Володимир Божик. Покійний народився в Раві Руській, Галичина, в 1908 році.

НА ПАМ'ЯТЬ ГАЛІ ДАНИЛЬЧЕНКО

На пам'ять моєї дорогої дружини ГАЛІ, котра упокоїлася 9-го грудня 1990 року в Торонто, прийміть мій щирий дар на Видавничий фонд «Нових Днів».

Я ще досі не відійшов від тих болючих днів.

Василь Данильченко

За дар щиро дякуємо й співчуваємо Вам, дочці та внукам з приводу болючої втрати. Хай пам'ять про добру дружину, маму, бабусю й приятельку буде завжди доброю.

«Нові Дні»

ПАМ'ЯТІ ІВАНА БОДНАРЧУКА

В прилозі чек на суму \$25.00 — пожертва на «Нові Дні» як нев'янучий вінок на пам'ять мого дорогого мужа св.п. Івана Боднарчука, який упокоївся 5-го травня минулого року в Торонто.

Емілія Боднарчук

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквилл, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т. зв. „Вічний Фонд Укр. Цвинтаря Св. Володимира“!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвинтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці! Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефонів:

Години — 9:30 до 4:30 БЮРО — 827-1647

В наглій потребі до хати: 620-4953

ЛАТИШКО АНДРІЙ — адміністратор

ПАМ'ЯТІ ЄВГЕНА КОНДРАТЮКА

Пересилаю чека на передплату, а також на пресовий фонд 25.00 доларів на незабутню пам'ять дорогого чоловіка, батька і дідуся ЄВГЕНА КОНДРАТЮКА у сьому річницю його смерті.

Дружина Ольга з Родиною.

ПАМ'ЯТІ ІВАНА МАРКОВИЧА ВАСИЛЬЦЯ

Пересилаємо чек на \$75.00, з них \$25.00 на передплату, а \$50.00 на пресовий фонд «Нових Днів» на пам'ять батька і дідуся ІВАНА МАРКОВИЧА ВАСИЛЬЦЯ у 5-ту річницю його смерті.

Марія і Сергій Гаврющенко
з дітьми і онуками
Парсиппани, США

РЕАЛІСТИЧНА КАРТИНА

- А це моя остання реалістична картина. Називається «Штукатури за роботою».
- Але я не бачу, щоб вони робили. Сидять і курять.
- Я ж сказав, що це реалістична картина.

«РИЦАЖ» ФЕДИК І ІНШЕ

Перелистуючи жовтневе число, спинивсь на ручканні Павличка з Нитченком, але шукаючи більше пояснень, спіткнувся на 80-літті П. Маляра, нащадка козацького з суміжного полку з моїм Лубенським, яким часто хвалився покійний полковник Шаповал, організатор школи українського летунства в США перед Другою світовою війною.

В початках 60-х років Школа Релігії й Українознавства ім. Л. Українки в Детройті мала 170-180 учнів. Був я тоді завучем (директором постійно був настоятель парафії) і навчав дітей старших клас української граматики й мови, а П. Маляр (не був тоді ще професором) дуже старанно пробував зазнайти школярів з історією української літератури та її найбільшими світочами, що йому досить вдавалось, бо більшість дітей тоді вживали українську мову й дома з батьками. Позналились ми ще раніше, бо ж і я дописував до «Укр. Прометей» під псевдом Ів. Шарко.

Багато цінного в журналі. Особливо вдячний Вам за поміщення розкладу й частот короткохвилових передач з Монреалю. Слухаю їх. Київ також. Довше затримавсь я на статті «Мої дороги до М. Шлемкевича». «Рицаж» Д. Федик вихід в «духовий світ» постарався припізнити з великою для нас всіх шкодою. Але — ліпше пізно, як ніколи. Не пригадую ім'я, а літера «Д» мало говорить. Може й я зустрічавсь із ним у Криниці, але не на доповіді Шлемкевича. Був тоді я «перекотиполе» з Полтавщини, обкраденим обома окупантами й розгубленим втікачем від усяких -ізмів. Шкода, що правда минулих років так довго підфарбовувалась «сильними людьми» та досі кульгає «непомилливістю» тих, що заставляли синів і внуків Каменяра з Нагуєвичів посмертно (в 20-ліття) виривати з рук його кайло мужності й правди та насміхатись з його полум'яних кличів.

Шкода, що згадка про «балакучу, дотепну пустунку» й романтику з її сестрою не вилились цілющою водою на папір для спраглого читача принаймні з сорок років тому.

Ми мали чудових дівчат... — пише Д. Федик: — Усмінені, сумовиті очі, задушевні слова потіхи і надій трохи заглушували грозу нашої трагедії». Живий свідок довго мовчав. Нарешті Д. Федик звернув увагу на «сумовито (зажурені) очі» чудом збережених хлопців-ровесників, які досі не знають правди, чому «ми не вславились під Бродами». І чи тільки під Бродами? Наш народ козацький перетворився у зневірених боягузів, не здібних вирвати зброю з рук ворогів і оборонятись. Під засліплюючими «світилами» чужих -ізмів інакше й не могло бути. Без віри в Бога людина переставала вірити в свої сили, сама собі, батькам своїм, а потім і дітям. Така міражність віри, надії й любови поміж нами стала втіхою ворогам нашим.

Наше рідне «тавро бездержавности» бездушням до братів і сестер своїх ми не згубимо. Бездушшя, порожнеча в грудях під вишитою сорочкою й відкритий цинізм новітніх яничарів між нашими земляками не можна повністю приписувати сусідам-ворожнякам, які не мають найменшої охоти й міраму згинати. Вислужництво й плазування та німий послух чужинцеві за «тваринячі» вигоди дозволяють сьогодні зрадникам нашого народу тримати його напівголодним, босим і в страху та безнадії, аби не боровсь і сили не мав «лупати скалу»...

Побільшилось число Каменярів, але й «скала» стократ

зросла. «Оглухли внуки...» А хто й чує ще, — мовчить, бо безязикий. Мовчать і дітки його, бо такими ж виховані: покірними, бездушними й безязикими. П'ятилітки, мов століття, злягли на довірливий, щирий і трудолюбивий народ наш, що змушений був жити за п'ятак з чесно заробленого рубля, яким захлинавсь окупант, хвалячи розкіш свою всьому світові. П'ятилітки, підперті стовпами-яничарами, заставляли наш народ губити надію на краще завтра. А зневіра — найбільший ворог людини. Зневіра руйнувала племена й цілі народи, коли вони не дослухувались голосів своїх провідників.

Пятилітки зайняли місце п'ятиліток, але дітки не замінили діток. Чужа мова розводила їх по всій есесерії й не повернула додому. Старі й зубожіли та всіма забуті вже не знають кому і в що вірити. Україна перетворилась в націю забутих родичів. Все, що має крила, відлітає звідти, як пташки, чуючи грозу, чи холод і голод, а ми в діяспорі ще снімо про незабутні стріхи, яких, мабуть, давно вже нема.

Осиротили й забруднили чорнобилями та затоплюють штучними багнами Україну не так Сталіні й Кагановичі, як наші бездушні «орлята» без голів і крил, без сорому й гонору. Розлючені Щербицькі, Івашки й Масоли розчарувались об'єднанням і пробують всіма засобами кинути Україну в центрофугу політичного безглуздя, пробують шматувати нашу Батьківщину й обдаровувати «жирнішими» кусками своїх покровителів і захисників. А зубожілий український народ мовчить... Терпить, бо розкозачився...

Іван Сидорович

ПЕРЕДПЛАТА «НОВИХ ДНІВ» В УКРАЇНІ

Прикро погодитись з реальністю, що число передплатників постійно зменшується через смертність старших віком читачів.

У зв'язку з цим хочу Вас запитати: чи є можливість передплатити журнал нашим людям в Україні? Якщо так, то яка це буде сума річно? Вірю, що знайдеться багато прихильників «Нових Днів», які бажатимуть включитись в того роду акцію, з якої буде користь так для журналу, як і для читачів в Україні.

Роман Ричок, США

Можливість передплати «Нових Днів» для читачів в Україні і взагалі в СРСР тепер є. Самі кошти поштової оплати звичайною поштою виносять річно 40.80 дол., а авіапоштою — 50.00 дол. Крім того за підготовку пересилки кожного числа треба платити фірмі приблизно 50 центів, цебто ще шість доларів річно.

Але ми приймаємо річну передплату в Україну, як і в інші заморські країни всього в сумі 25.00 ам. доларів або 30.00 кан. дол. звичайною поштою чи 65.00 ам. дол. авіапоштою. Як бачите, наше видавництво доплачує до кожної заморської передплати парудесять доларів із нашого скромного пресового фонду, на який жертвують деякі передплатники, за що ми їм сердечно вдячні.

Серйозніша проблема з передплатами в Україну нині є та, що ані наше видавництво, ані канадська пошта не гарантує регулярної доставки журналу. Доставка залежить від порядку та доброї волі радянських митників і поштових працівників. Надіємося, що правопорядок і добра воля на нашій батьківщині утвердяться, а цим самим знайдеться серед нас більше охочих передплатити журнал своїм родичам та знайомим.

«Нові Дні»

Треба погодитися з Я. Тудорковецькою (Н.Д., листопад 1990), що при цьогорічному відзначенні 100-ліття українського поселення в Канаді на одному з перших місць належить поставити український вклад у канадську політику й акт багатокультурності. Власне в 1991 році відзначатимемо теж і 20-ліття проголошення цієї політики тодішнім прем'єр-міністром Канади П.-Е. Трюдо (8.X.1971, під час конгресу КУК у Вінніперу).

Все ж шановна авторка не зовсім точно з'ясувала початки й історію багатокультурності в Канаді, зокрема, коли мова про підписаного. Як член Королівської Комісії Льюрандо-Дантона (Б-Б), він не робив якихсь «рапортів до Комісії» — як хоче Я.Т., — а в 1968 р. подав свої рекомендації в справі признання українській і деяким іншим меншинним мовам конституційного статусу «обласних (регіональних) мов». Іншими словами, він — як один з комісарів — побіч багатокультурності змагався й за багатомовність Канади й у тому була (й є досі) різниця між ним і св.п. сенатором П. Юзиком (пор. річник «Рудницькіяна», том III, Оттава, 1987).

Монтреаль, 1.1.1991

Яр. Рудницький

«Я ЗА СУВЕРЕННУ УКРАЇНУ!»

(Мала посвята заради великої мети)

1848 року лорд Палмерстон, англійський міністер закордонних справ, заявив «просто з моста»: — «Ми не маємо вічних союзників і не маємо вічних ворогів. Наші справи є вічні». Чи це Юрій Щербак, член Верховної Ради СРСР, мав на увазі в інтерв'ю «Самостійна, суверенна» в «Літературній Україні», Київ (передрук в «Нових Днях», листопад 1990 р.), стосовно Деклярації Верховної Ради УРСР про суверенітет республіки, згадавши «братній російський народ» і завдавши нам шок, який мусів пережити Авель в судорогах завданих братом Каїном?!

Питання: чи шановний депутат не перерахувався, не взявши до уваги, що ми, народ, не дипломати, і наші синяки від «братніх» сторічних «обіймів» не гояться з дипломатичною швидкістю! Зрештою, цей накинений епітет надоїв нам: вичекаймо і уважно помічаймо, які **справи** нас з російським народом під цю пору еднають.

Ціле наше життя ми чекали на чудо, яке тепер перед нашими очима розгортається: «Ще не вмерла Україна» лунає містами, селами, степами і горами України!

Не попадаючи в патос — відчуваємо (і знаємо), що це лунає виклик, який ми не сміємо прозивати.

На еміграції «трудилась, як знали» заради нашої справи. Історія оцінить. В закордонній політиці наші справи ще дуже кульгають. Вистачає заглянути в іномовну пресу.

Події на Сході Європи, а особливо в СРСР, кинули деяке світло теж на Україну. Тож дозвольте представити і з'ясувати проєкт нашої «бомби», назва якої: **«Я за суверенну Україну!»** в мовах, залежно від країни (англійська, французька, німецька...), на яку націлились. Маю на увазі написи на сорочинках (sweatshirts), які повинні стати уніформою кожного українця (і наших приятелів)!

Покажімо світові масово наше українське обличчя! (ю.с.)

— Як тобі сподобалася моя остання книга?
— Буду з тобою відверта: не відповім на це запитання.

(Канадська Сцена) — «Що, коли хто-небудь скаже „Я ненавиджу тебе“ тільки через твій колір шкіри?», запитується в брошурі, виданій Міністерством Багатокультурності і Громадянства Канади.

Брошура є своєчасним передвісником Міжнародного Дня для ліквідації расової дискримінації, який відзначається раз на рік і який, як сказав секретар департаменту Джеррі Вейнер, має стати важливою канадською датою. Ця дата відзначатиметься в четвер, 21 березня.

Брошура запрошує організації і установи звертатися до Оттави чи до місцевих відділів департаменту Багатокультурності і Громадянства Канади за інформацією про порядок проведення Дня, а також вносити свої поправки.

З 21 березня 1989 року, коли в Канаді було вперше оголошено Інтернаціональний День, в ньому взяли участь сотні громадських організацій. До святкування цієї дати приєднувалися робітничі спілки, працівники охорони здоров'я і соціальних служб, поліція, бізнесмени та інші. Наприклад, Барнейбі Дженерал Госпіталь в Британській Колумбії оголосив тиждень усвідомлення громадян про склад і співжиття представників різних національностей в цьому районі.

Про День 21 Березня широко писалося в редакційних статтях, інтерв'ю, навчальних програмах, про це передавали радіо, телебачення.

Міжнародний День для боротьби з расовою дискримінацією в 1991 році потребує ще більших зусиль від усіх тверезо думаючих канадців. Оскільки ми все більше підпадаємо під економічний спад, знайдуться люди, які шукатимуть «козла відпущення», щоб зірвати на ньому всю злість за невдачі на роботі. Ми повинні розповідати кожному, що расизм розділить нас і відокремить один від одного. Це може розбити нашу свідомість, що кожен з нас є особистість, і що всі ми є нація, та затримати наше зростання.

Запам'ятайте, що адреса, за якою ви можете отримати всю необхідну інформацію, є: Communication Branch, Multiculturalism and Citizenship Canada, Ottawa, Ontario, K1A 0M5, або ваш найближчий відділ Міністерства Багатокультурності і Громадянства.

Якщо не ми зупинимо расизм, то хто?

КОРОТКО ПРО «НОВІ ДНІ»

Висилаю «моні ордер» на 60.00 дол. З них річна передплата на 1991 рік, а останні на потреби цього дуже улюбленого мною журналу. Люблю не тільки «Нові Дні», а й Вас усіх за таку віддану безкорисну працю. Вітаю Вас зі Святами Різдва Христового та Новим Роком.

А.М. Папковська, Річмонд Гілл

...Висилаю передплату на 1991 рік і 25 дол. на Пресовий фонд.

Журнал добре редагований, добрий добір матеріалів, думаю, що українці на Україні можуть гордитися Вашими зусиллями...

Ол. Шиманський, Мейпл Рідж

**

...Думаю, що Ви повинні від часу до часу пригадати регіональним представникам, що їх обов'язком є **поширювати** журнал, а не тільки мати честь фігурувати як представник...

Іван Макарець, США

Виконуємо Ваше друге звернення й нагадуємо, пане Макарець. — **Ред.**

**

...Журнал дуже цікавий і я певна, що він знайде своїх читачів і в Україні, так, що дивимось оптимістично в майбутнє.

Дарія Бродгед, Гамільтон

КОЛЯДА НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА:

Євтушка Володимир, Ошава	\$100.00
Юхименко Онися, Торонто (на пам'ять чоловіка Я.І. Юхименка)	100.00
Семотюк Н., Торонто	53.00
Данильченко Василь, Торонто (на пам'ять дружини Галі)	50.00
Турченко Ірина, Монреаль (на пам'ять батьків Віри та Івана Турченкоїв)	50.00
Латишко Микола і Олена, Торонто	43.00
Костюк Микола, Торонто	30.00
Сарнавський Петро, Монреаль	30.00
Ющенко Марія, Лондон	25.00
Давид Яків, Торонто	27.00
Никитюк М., Порт Алберні	23.00
Смеречинська Іванна, Торонто	23.00
Шишко Анна, Торонто	21.00
Баєр Ганна, Торонто	18.00
Байрачна Анна, Міссісага	20.00
Михалків Т., Садбури	20.00
Семенюк Зіна, Торонто	13.00
Ходаченко М., Торонто	13.00
Остапович Павло, Торонто	13.00
Базюк Володимир, Едмонтон	13.00
Лавуга Спиридон, Торонто	13.00
Лист Олекса, Віндзор	10.00
Логин Варвара, Гамільтон	10.00
Дубилко Іван, Торонто	10.00
Копач Юрій, Торонто	8.00
Юхименко Іван, Іслінгтон	8.00
Лібер Лідія, Торонто	8.00
Ромас Олександр, Ля Саль	8.00
Новак Віктор, Ватерлю	5.00
Шумук Іван, Вернон	5.00
Жаботинський І., Торонто	3.00
Станченко Дмитро, Пікерінг	3.00

С.Ш.А.:

Гаврющенко Марія і Сергій, Парсіппани (на пам'ять батька Івана Марковича Васильця)	\$50.00
Юрняк Анатолій, Лос Анджелес	50.00

Даниленко Іван, Самердейл	25.00
Булавицький Олекса, Міннеаполіс	25.00
Харчишин Анна, Елленвіл	25.00
Лютий-Лютенко Ю., Сомерсет	25.00
Кондратюк Ольга, Росліндейл	25.00
Сахно Марія, Гардінер	25.00
Костка-Понятовський М., Сан Дієго	25.00
Лубська Ольга, Глестонбури	17.00
Зінченко Всеволод, Гамден	15.00
Чудовський Леонід, Ведерсфілд	15.00
Данковський Іван, Гемден	15.00
Беліменко Олександра, Піскавей	10.00
Боб'як Роман, Напанок	10.00
Кошман Л., Ютіка	5.00
Кобаса Олександр, Вільямстовн	5.00
Стефанов Петро, Ворчестер	5.00
Шиприкевич В., Філядельфія	5.00

ІНШІ КРАЇНИ:

Дудка Олександр, Шале, Франція	\$75.00
Шенкарюк Тетяна, Кельн, Німеччина	35.00
Нитченко Дмитро, Ньюпорт, Австралія	20.00
Петренко Віра, Осло, Норвегія	20.00
Собчинський О., Білефелд, Німеччина	20.00
Ваксютенко М., Ростевор, Австралія	10.00
Полтава М., Бредфорд, Англія	10.00
Ірклівський В., Авгсбург, Німеччина	6.00
о. Дяченко М., Еджі, Англія	£5.00
Чорнобай Сергій, Лондон, Англія	5.00

ПЕРЕДПЛАТИЛИ ЖУРНАЛ ДЛЯ ІНШИХ:

Комар О., Австралія	1
Юхименко Онися, Торонто	1
Мицко Я., Англія	2
Полтава М., Англія	1

Сердечно дякуємо названим читачам за їхні пожертви на «Нові Дні».

Редакція і Адміністрація

ПОЖЕРТВИ НА ПАМ'ЯТНИК Д.І. ЯВОРНИЦЬКОМУ

Пожертви на побудову пам'ятника академікові Д.І. Яворницькому можна виписувати на **рахунок фонду культури № 702103 в ОПРУ** й пересилати по такій адресі: USSR — УССР, 320600 Дніпропетровськ, Державний Історичний Музей, проспект К. Маркса № 16, Стежар А.Н., директор.

М. ГОМОЛІ З 90-ЛІТТЯМ!

Пересилаю чека на передплату на 1991 рік і 23 доляри на пресовий фонд з поздоровленням для Михайла Гомоли, Ванкувер, Британська Колумбія, з 90-тим Днем Народження! Бажаю всього доброго.

М. Никитюк з родиною
Порт Алберні, Б.К.

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

ADVANCE PREVIEW

CHARTERS TO UKRAINE

WELCOME TO UKRAINE IN 1991!

HOSPITABLE UKRAINE: KIEV 1 day, LVIV 2 days, TERNOPIL 8 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2399.00 to \$2799.00.
DEPARTURES: April 28; May 26; June 9, 23; July 21; August 4, 18; September 15, 29.

BUKOVINA: KIEV 1 day, CHERNIVTSI 9 days, KIEV 3 days.
15 DAYS — Price from \$2399.00 to \$2799.00.
DEPARTURES: April 28; May 26; June 9; July 7, 21; August 18; September 1, 29.

GOLDEN UKRAINE: KIEV 1 day, LVIV 10 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2399.00 to \$2799.00.
DEPARTURES: April 28; May 12; June 9, 23; July 7, 21; August 18; September 1, 15, 29.

BEST OF UKRAINE: KIEV 1 day, CHERNIVTSI 2 days, TERNOPIL 2 days, LVIV 2 days, YALTA 3 days, KIEV 3 days.
15 DAYS — Price from \$2599.00 to \$3099.00.
DEPARTURES: April 28; May 26; June 23; July 21; August 18; September 5, 29.

TREASURES OF UKRAINE: KIEV 1 day, LVIV 3 days, UZHOROD 5 days, CHERNIVTSI 2 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2599.00 to \$3099.00.
DEPARTURES: April 28; May 12; June 9, 23; July 21; August 4; September 1, 15.

FESTIVE UKRAINE: KIEV 1 day, LVIV 3 days, VINNITSA 3 days, ODESSA 4 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2499.00 to \$2899.00.
DEPARTURES: April 28; May 12; June 9; July 7; August 4; September 1, 15, 29.

ANCIENT ROOTS OF UKRAINE: KIEV 1 day, LVIV 2 days, RIVNE 6 days, KHMELNITSKY 2 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2699.00 to \$3099.00.
DEPARTURES: April 28; May 12, 26; June 23; July 7; August 4, 18; September 15, 29.

HELLO UKRAINE: KIEV 1 day, LVIV 5 days, TERNOPIL 5 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2499.00 to \$2899.00.
DEPARTURES: April 28; May 12, 26; June 23; July 7, 21; August 4; September 1, 15, 29.

HUTSUL ADVENTURE: KIEV 1 day, IVANO-FRANKIVSK 4 days, KOLOMIYA 4 days, KIEV 4 days.
15 DAYS — Price from \$2299.00 to \$2599.00.
DEPARTURES: April 28; May 12; June 9; July 7; August 4; September 15.

WESTERN UKRAINE: KIEV 2 days, TERNOPIL 3 days, IVANO-FRANKIVSK 3 days, CHERNIVTSI 3 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2399.00 to \$2699.00.
DEPARTURES: April 28; May 26; June 23; July 21; August 18; September 29.

IVANO-FRANKIVSK: KIEV 1 day, IVANO-FRANKIVSK 10 days, KIEV 2 days.
15 DAYS — Price from \$2299.00 to \$2499.00.
DEPARTURES: April 28; May 12; June 9; July 7; August 4; September 1, 15.

All the above tours include hotel accommodation with private bath, 3 meals daily, all transportation by air, train or bus, daily sightseeing program, 2 concerts, Gala Farewell Party.

CHARTER FLIGHT DEPARTURES — TORONTO/KIEV DIRECT — FOR 1991:

April 28; May 12, 26; June 9, 23; July 7, 21; August 4, 18; September 1, 15, 29.

AIR TICKET ONLY — TORONTO/KIEV RETURN:

Price from \$1150.00 to \$1450.00.
You may book your desired length of stay — 2, 4, 6, 8 weeks, depending on space available.

PREPAID TICKETS — KIEV/TORONTO — RETURN FOR YOUR RELATIVES: Price is \$1600.00.

Intours will offer prepaid tickets from Kiev to Toronto and return on our charter flights beginning with May 12 departure from Kiev and ending with September 29 return to Kiev.

*** Dates and Prices are subject to change.

FOR OUR BROCHURE "UKRAINE WELCOMES YOU IN 1991" — Please contact your local travel agent or Intours Corporation.

1013 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO
CANADA M6H 1M1

intours
CORPORATION

TELEPHONE (416) 537-2165
FAX (416) 537-1627
TELEX 06-218557
TOLL FREE LINE CANADA 1-800-268-1785